ABC Certified THE MOST INFLUENTIAL & WIDELY ACCLAIMED SINDHI DAILY OF PAKISTAN
هڪ ئي وقت ڪراچي ۽ حيدرآباد مان شايع ٿيندڙ قديم سنڌي اخبار
THE DAILY IBRAT Hyderabad
روزاني عبرت حيدرآباد
68 Years 1958 - 2025
Regd: NO -2430-B
Hyd: Ph: 2728703-4, 2728571-2, Fax: 2781879, 2784300 - Isld Ph: 2823277
Karachi Ph: 2272030-7 - 4538862-3 - Fax: 2272038-9 - 4543839 - 2639492- Lahore: Ph: 5854047-8
سال (94) | اڱارو 09 ڊسمبر 2025ع 17 جمادي الثاني 1447 هه صفحا 6 - ملهه 30 رپيا | شمارو (116)
website: www.dailyibrat.com Email: ibrat@yahoo.com, ibratmarketing@yahoo.com

وزيراعظم پاران ترقياتي منصوبن جي مختلف مرحلن ۾ سڌارن لاءِ جامع حڪمت عملي جوڙڻ جو حڪم

قومي اهميت جي اهم منصوبن جي شفافيت سان گڏ وقت سر تڪميل حڪومت جي ترجيح آهي، وفاقي ۽ صوبائي حڪومتن جي لسٽيڪ هولڊرز جي لسٽيئرنگ ڪميٽي جي صدارت پاڻ ڪندس: وزيراعظم

وزيراعظم جي صدارت ۾ ترقياتي منصوبن جي وقت سر تڪميل جي حوالي سان حڪمت عملي بابت گڏجاڻي ٿي، وفاقي وزيرن، عالمي بئنڪ ۽ ايشيائي ترقياتي بئنڪ جي ڪنٽري ڊائريڪٽرز به شريڪ

ترقياتي منصوبن جي تڪميل ڪي پي ايس ڊي پي ۽ ايل ڊي پي جي مقصدن ۽ امنگن سان هم آهنگ ڪرڻ جي ضرورت آهي، وقت سر پروڪيورمينٽ نه ٿيڻ ترقياتي منصوبن ۾ دير جو بنيادي سبب آهي: بريفنگ

اجلاس ۾ سڌارن جي حوالي سان چار ورڪنگ گروپس ٺاهڻ جي تجويز غور هيٺ آئي، پهرين ورڪنگ گروپ ترقياتي منصوبن جي منظوري جي مرحلن ۽ تياري جي حوالي سان سڌارن تي ڪم ڪندو

ٻيو ورڪنگ گروپ پروڪيورمينٽ کي جديد ۽ شفاف رخن تي قائم ڪرڻ جي حوالي سان سڌارن تي ۽ ٽيون ورڪنگ گروپ منصوبن جي لاءِ زمين حاصل ڪرڻ ۽ ري – سيٽلمينٽ جي معاملن ۾ سڌارا آڻڻ جي حوالي سان هوندو

اسلام آباد (اي پي پي) وزيراعظم محمد شهباز شريف ترقياتي منصوبن جي مختلف مرحلن ۾ سڌارن جي حوالي سان جامع حڪمت عملي جوڙڻ جي هدايت ڪندي چيو آهي ته قومي اهميت جي اهم منصوبن

بقايا نمبر 10 ڏسو صفحو 2

اسرائيل اندروني معاملن ۾ مداخلت بند ڪري: شام

اسرائيل، شام اندر ڪجهه گروهن جي حمايت ڪرڻ کان پاسو ڪري

دمشق (اي پي پي) شام اسرائيل کان مطالبو ڪيو آهي ته هو شام جي اندروني معاملن ۾ مداخلت بند ڪري، پرڏيهي ميڊيا موجب

بقايا نمبر 1 ڏسو صفحو 2

جاتي امرا ۾ شريف خاندان جي گڏجاڻي، تحريڪ انصاف جي مستقبل تي غور ويچار

وزيراعظم شهباز شريف، وزيراعليٰ مريم نواز ۽ نوازشريف موجوده سياسي صورتحال تي ڳالهيون ڪيون

پي ٽي آءِ جي ايندڙ ڪجهه ڏينهن ۾ امڪاني حڪمت عملي ۽ وفاقي، پنجاب حڪومتن جي موثر جواب تي غور ڪيو ويو

شريف خاندان گڏجاڻي ۾ مختلف سياسي ۽ معاشي قدمن جي باري ۾ به اسٽيبلشمينٽ جي نقطه نظر جو جائزو ورتو

لاهور (م د) شريف خاندان جاتي امرا ۾ پنهنجي رهائشگاهه تي اهم ملاقات ڪئي ته جيئن ملڪ ۾ جاري سياسي صورتحال

بقايا نمبر 11 ڏسو صفحو 2

اسلام آباد: سپريم ڪورٽ جو چيف جسٽس يحيٰ آفريدي جسٽس ميان گل حسن اورنگزيب کان سپريم ڪورٽ جي جج طور حلف وٺي رهيو آهي

جسٽس ميان گل حسن اورنگزيب سپريم ڪورٽ جي جج جي عهدي جو حلف کنيو

اسلام آباد (اي پي پي) جسٽس ميان گل

بقايا نمبر 15 ڏسو صفحو 2

تخريبي مواد شايع ڪندڙ يو ٽيوبر عادل راجا کي قانون سوڙهو ڪري ورتو

لنڊن جي عدالت پاران ڪيس پنهنجي سمورن اڪائونٽس تان عام معافي وٺڻ جي هدايت

معافي ناما اڪائونٽس تي 28 ڏينهن تائين موجود رهندا، مقدس ڏنڊ پڻ مڙهيو ويو

ڊيميجز جي مد ۾ ڪيس هڪ ڪروڙ 87 لک رپيا ۽ 9 ڪروڙ 71 لک رپيا جمع ڪرائڻ جو حڪم

لنڊن (م د) عادل راجا خلاف قانوني گهيرو وڌيڪ سوڙهو ٿي ويو آهي، لنڊن هاءِ ڪورٽ جي جج رچرڊ اسپيئر مين حڪم جاري

بقايا نمبر 12 ڏسو صفحو 2

33هين نيشنل گيمز ۾ نوجوان کي رانديون جون بهترين سهولتون فراهم ڪريون پيا: محمد بخش مهر

صوبائي وزير ڪي ايم سي گرائونڊ ۾ فٽبال ۽ بي ايس بي گرائونڊ ۾ ڪرائي ايونٽ جو افتتاح ڪيو

قومي رانديون ۾ پوري ملڪ مان آيل نيشنل ۽ انٽرنيشنل رانديگرن لاءِ ڀرپور انتظام ڪيا ويا

ڪراچي (بيورو رپورٽ) سنڌ جي رانديون واري وزير سردار محمد بخش مهر 35 هين نيشنل گيمز سلسلي ۾ ڪي ايم سي

بقايا نمبر 13 ڏسو صفحو 2

چين ۽ پاڪستان فولادي يائر آهن: عطاءُ الله تارڙ

چين پاڪستان جو ٻيو گهر ۽ پاڪستان به چين جو ٻيو گهر آهي

هر مشڪل وقت ۾ چين پاڪستان جو ساٿ ڏنو آهي: وفاقي وزير اطلاعات

اسلام آباد (اي پي پي) اطلاعات ۽ نشريات واري وفاقي وزير عطاءُ الله تارڙ چيو آهي ته چين ۽ پاڪستان فولادي يائر آهن، چين

بقايا نمبر 14 ڏسو صفحو 2

وزيراعظم شهباز شريف پاران عابد شير علي کي سينيٽ ۾ بنا مقابلي ڪاميابي تي مبارڪبون

اسلام آباد (اي پي پي) وزيراعظم محمد

بقايا نمبر 16 ڏسو صفحو 2

چيف آف ڊفينس فورسز فيلڊ مارشل سيد عاصم منير کي ٽنهي هٿياربند فوجن طرفان گارڊ آف آنر پيش

ڀارت ڪنهن غلط فهمي ۾ نه رهي، اسان جو ايندڙ جواب برق رفتار وانگر شديد هوندو: فيلڊ مارشل

حق جي ويڙهه جي ملٽي ڊومين آپريشنز هاڻي مستقبل جي جنگين لاءِ هڪ نصابي مثال ۽ ڪيس اسٽڊي جي حيثيت اختيار ڪري چڪيون آهن، وطن لاءِ قرباني ڏيندڙ شهيد هميشه قوم جو فخر رهندا

هٿياربند فوجن کي جنگ جي لهن نون گهرجن سان هم آهنگ ٿي رهڻو پوندو جيڪي سائبر اسپيس، اليڪٽرو ميگنيٽڪ اسپيڪٽرم، جهڙن ايندڙ ٽيڪنالاجيز جي وسيع قسمن تائين ڦهلجي چڪا آهن

طالبان وٽ خارجين يا پاڪستان مان ڪنهن هڪ جي چونڊ ڪرڻ ڪانسرل هيو ڪو به آپشن ناهي، پاڪ فوج دشمن کي منهن ٽوڙ جواب ڏيڻ لاءِ تيار آهي، انهن جي سازشن جي اسان باخبر آهيون: سيد عاصم منير

چيف آف ڊفينس فورسز ۽ چيف آف آرمي اسٽاف فيلڊ مارشل سيد عاصم منير کي ٽنهي هٿياربند فوجن طرفان پاڪ فوج جي جنرل هيڊڪوارٽرز (جي ايڇ ڪيو) ۾ گارڊ آف آنر پيش ڪيو ويو

تقريب ۾ چيف آف نيول اسٽاف ايڊمرل نويد اشرف (نشان امتياز)، چيف آف ايئر اسٽاف ايئر چيف مارشل ظهير احمد بابر سڌو ۽ ٽنهي هٿياربند فوجن جي اعليٰ آفيسرن شرڪت ڪئي

راولپنڊي (اي پي پي) چيف آف ڊفينس فورسز ۽ چيف آف آرمي اسٽاف فيلڊ مارشل سيد عاصم منير کي ٽنهي هٿياربند فوجن طرفان پاڪ فوج جي جنرل هيڊڪوارٽرز (جي ايڇ ڪيو) ۾ گارڊ آف آنر پيش ڪيو ويو تقريب ۾ چيف آف نيول اسٽاف ايڊمرل نويد اشرف (نشان امتياز)،

بقايا نمبر 2 ڏسو صفحو 2

اسلام آباد: صدر آصف علي زرداري ۽ وزيراعظم شهباز شريف انڊونيشيا جي صدر پرابوو سبيانتو جو اسلام آباد پهچڻ تي آڌرڀاءُ ڪري رهيا آهن

انڊونيشيا جي صدر جو استقبال ڪرڻ منهنجي لاءِ اعزاز جوڳو آهي: شهباز شريف

انڊونيشيا جو صدر پرابوو سوبيانتو پاڪستان جي دوري تي پهچي ويو، شاندار استقبال

صدر آصف علي زرداري ۽ وزيراعظم محمد شهباز شريف نور خان ايئربيس تي سندس شاندار استقبال ڪيو

پاڪستان ۽ انڊونيشيا ويجها، خوشگوار ۽ پراڻا لاڳاپا رکندڙ آهن جيڪي گڏيل قدرن ۽ گڏيل مفادن تي ٻڌل آهن: صدر/وزيراعظم

اسلام آباد (اي پي پي) انڊونيشيا جو صدر پرابوو سوبيانتو پاڪستان جي 2 ڏينهن جي دوري تي اسلام آباد پهچي ويو صدر آصف علي زرداري ۽ وزيراعظم محمد شهباز شريف نور خان ايئربيس تي سندس

بقايا نمبر 3 ڏسو صفحو 2

قوم، پاڪ فوج سان مڪمل يڪجهتي جو اظهار ڪري ٿي: دانيال چوڌري

ملڪ ۾ انتشار ڦهلائڻ جون ڪوششون قومي سلامتي جي لاءِ نقصانڪار آهن

پاڪستان ۽ ان جي دشمنن جي وچ ۾ مضبوط پٿ پاڪ فوج آهي: پارلياماني سيڪريٽري

راولپنڊي (اي پي پي) اطلاعات ۽ نشريات

بقايا نمبر 9 ڏسو صفحو 2

سنڌ حڪومت عوام کي بهترين طبي سهولتون فراهم ڪرڻ چاهي ٿي: عذرا پيچوهو

ڪراچي (بيورو رپورٽ) سنڌ جي صحت

بقايا نمبر 8 ڏسو صفحو 2

سنڌ حڪومت سڀني ڪاٽن جي خريداري ۽ سرڪاري ڪم اي ٽينڊرنگ ذريعي ڪندي: شرجيل ميمڻ

وڏي وزير هن پاليسي جو اعلان ڪيو آهي، سرڪاري ادارن کي حاصل ڇوٽ ختم ڪئي وئي آهي

اهڙا سڀئي رستا بند ڪيا وڃن جيڪي ڪنهن به قسم جي بدعنواني جو سبب بڻجي سگهن ٿا

عمران خان جي خاندان جا ماڻهو پارٽي ميڊيا کي انٽرويو ڏئي پاڪستان خلاف سازشن جو حصو بڻجن پيا

ڪراچي (بيورو رپورٽ) سنڌ جي سينئر وزير شرجيل انعام ميمڻ چيو آهي ته سنڌ حڪومت سڀني ڪاٽن جي خريداري ۽ سرڪاري ڪم اي ٽينڊرنگ ذريعي ڪرڻ جو فيصلو ڪيو آهي سنڌ جي وڏي وزير هن پاليسي جو اعلان ڪيو آهي هاڻي سڄي سنڌ ۾ سرڪاري خريداري ۽ سرڪاري ٽينڊرن اهي ادارا جن کي ڇوٽ

بقايا نمبر 4 ڏسو صفحو 2

ڪراچي: سينئر صوبائي وزير شرجيل انعام ميمڻ ميڊيا سان ڳالهائي رهيو آهي

خواجه محمد آصف سان تاجڪستان جي سفير جي ملاقات

پاڪستان تاجڪستان سان دوستي کي قدر جي نگاهه سان ڏسي ٿو: وزير دفاع

دن خطي ۾ امن ۽ اقتصادي رابطن کي وڌيڪ وڌائڻ لاءِ تاجڪستان جي ڪوششن کي ساراهيو

اسلام آباد (اي پي پي) دفاع واري وفاقي

بقايا نمبر 5 ڏسو صفحو 2

آمريڪي ڊاڪٽرن جي وفد جو پارليامينٽ هائوس جو دورو

سينيٽ جي وقتي چيئرمين سان ملاقات، گڏيل تعان تي ڳالهيون

دورو پاڪ- آمريڪا دوستي، گڏيل احترام ۽ سهڪار جو روشن مثال قرار

اسلام آباد (اي پي پي) آمريڪي ڊاڪٽرن

بقايا نمبر 6 ڏسو صفحو 2

مسلمان ملڪن کي رڳو بيانن تائين محدود رهڻ بجاءِ عملي ڪم ڪرڻ گهرجن: سينيٽ چيئرمين

مربوط معاشي حڪمت عملي اختيار ڪرڻ گهرجي ته جيئن واپار سيڙپڪاري ۽ صنعتي ترقي جا نوان رستا کولي سگهجن

باصلاحيت آبادي وڌندڙ صارفين جي منڊي ۽ تيزي سان ترقي ڪندڙ ماحولياتي نظام ۾ سيڙپڪارن لاءِ شاندار موقعا فراهم ڪري رهي آهي

پاڪستان هڪ مضبوط، مستحڪم ۽ خوشحال مسلم دنيا جي جوڙجڪ لاءِ پنهنجي حصيدار ملڪن سان هر سطح تي سهڪار لاءِ تيار آهي

مسلمان ملڪ پنهنجي اجتماعي معاشي صلاحيتن کي ڀرپور انداز ۾ ڪم آڻين: سيد يوسف رضا گيلاني جو ٽئين گلوبل مسلم بزنس فورم 2025ع کي خطاب

ڪوالالمپور (اي پي پي) سينيٽ چيئرمين سيد يوسف رضا گيلاني ڪوالالمپور ۾ منعقد ٽئين گلوبل مسلم بزنس فورم 2025ع کي خطاب ڪندي چيو ته مسلمان ملڪن کي رڳو بيانن تائين محدود رهڻ بجاءِ عملي ۽ مربوط معاشي حڪمت عملي اختيار ڪرڻ گهرجي ته جيئن واپار

بقايا نمبر 17 ڏسو صفحو 2

ڪراچي: اڳوڻو صوبائي وزير مخدوم رفيق الزمان ۽ ايم پي اي مخدوم فخر الزمان پ پ عورت ونگ جي صدر فريال ٽالپر سان گڏ بيٺل آهن

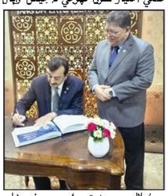

ڪوالالمپور: سينيٽ چيئرمين يوسف رضا گيلاني ملائيشيا جي پارليامينٽ ۾ مهمانن جي ڪتاب ۾ تاثرات لکي رهيو آهي

سنڌ اسيمبلي ۾ پاڪ فوج سان يڪجهتي جي قرارداد منظور، خراج تحسين پيش

وطن جي دفاع لاءِ پاڪستاني فوج جون خدمتون ۽ قربانيون سموري قوم لاءِ باعث فخر آهن: ضياءُ لنجار

وڏي شرم جي ڳالهه آهي ته هڪ سياسي اڳواڻ جو خاندان پارٽي چينلن تي غلط بيان ڏئي رهيو آهي

اجلاس ۾ سنڌ گهريلو ملازمن جي ڀلائي بل 2025 پيش، اسٽينڊنگ ڪميٽي ڏينهن موڪليو ويو

ڪراچي (بيورو رپورٽ/ مجيد عباسي) سنڌ اسيمبلي ۾ گڏيل ڌاڙي گڏيل طور تي پاڪستان فوج سان يڪجهتي جو اظهار ڪندي هڪ قرارداد منظور ڪئي وئي قرارداد گهرو قانون ۽ پارلياماني معاملن

بقايا نمبر 7 ڏسو صفحو 2

Daily Ibrat Karachi
Tuesday 9th December 2025
سال (18) اڱارو 09 ڊسمبر 2025ع 17 جمادي الثاني 1447 هه صفحا 6 - ملهه 30 رپيا شمارو (79)
Daily Ibrat Hyderabad
Tuesday 9th December 2025

سنڌ پبلڪ سروس ڪميشن، ٿڌي سڙڪ، حيدرآباد

ڪنساليڊيٽيڊ اشتهار نمبر. 12/2025 تاريخ 08_12_2025

سنڌ حڪومت جي مختلف کاتن ۾ هيٺين عهدن لاءِ آن لائين درخواستون گهربل آهن

آخري تاريخ لاءِ انتظار نه ڪريو، اڄ ئي آن لائن درخواست ڏيو (هٿ سان جمع ڪرايل درخواستون منظور نه ڪيون وينديون)

اي- ايگريڪلچر، سپلائي اينڊ پرائيسز ڊپارٽمينٽ

سيريل نمبر	عهدي جو نالو ۽ بيسڪ اسڪيل	پرتي رولز مطابق لياقت	عهدن جو تعداد	ڪوٽا	R	U	T	عمر جي حد
I. ايگريڪلچر ريسرچ ونگ								
01	سائنٽيفڪ آفيسر (بي پي ايس-17) (ايگرونامي)	ايم ايس سي (زرعي) آنر، گهٽ ۾ گهٽ ڪنهن يونيورسٽي / اداري مان سيڪنڊ ڊويزن ۾، جنهن کي هائير ايجوڪيشن ڪميشن پاران تسليم ڪيو ويو هجي، زرعي سائنس ۾ ميجر مضمون سان.	08		R	U	T	21-28
				1-اوپن ميرٽ (ميل/فيميل)	04	03	07	
				2-فيميل ڪوٽا	01	00	01	
				ٽوٽل	05	03	08	
02	سائنٽيفڪ آفيسر (بي پي ايس-17) (پلانٽ بريڊنگ)	ايم ايس سي (زرعي) آنر، هائير ايجوڪيشن ڪميشن پاران تسليم ٿيل يونيورسٽي / اداري مان گهٽ ۾ گهٽ سيڪنڊ ڊويزن ۾ ٻوٽن جي نسل ۾ مکيه مضمون سان.	08	1-اوپن ميرٽ (ميل/فيميل)	04	03	07	21-28
				2-فيميل ڪوٽا	01	00	01	
				ٽوٽل	05	03	08	
03	سائنٽيفڪ آفيسر (بي پي ايس-17) (هارٽيڪلچر)	ايم ايس سي (زرعي) آنر، گهٽ ۾ گهٽ ڪنهن يونيورسٽي / اداري مان سيڪنڊ ڊويزن ۾ هارٽيڪلچر ۾ ميجر مضمون سان ڳڏ هائر ايجوڪيشن ڪميشن پاران تسليم ٿيل هجي.	05	1-اوپن ميرٽ (ميل/فيميل)	03	02	05	21-28
04	سائنٽيفڪ آفيسر (بي پي ايس-17) (ايگريڪلچر اڪنامڪس)	ايم ايس سي (زرعي) آنر، گهٽ ۾ گهٽ ڪنهن يونيورسٽي / اداري مان سيڪنڊ ڊويزن ۾، جنهن کي هائر ايجوڪيشن ڪميشن پاران تسليم ڪيو ويو هجي، زرعي معاشيات ۾ ميجر مضمون سان.	02	1-اوپن ميرٽ (ميل/فيميل)	01	01	02	21-28
05	سائنٽيفڪ آفيسر (بي پي ايس-17) (سوئل سائنس)	ايم ايس سي (زرعي) آنر، هائير ايجوڪيشن ڪميشن پاران تسليم ٿيل يونيورسٽي / اداري مان گهٽ ۾ گهٽ سيڪنڊ ڊويزن ۾ سوائل سائنس ۾ مکيه مضمون سان.	08	1-اوپن ميرٽ (ميل/فيميل)	04	03	07	21-28
				2-فيميل ڪوٽا	01	00	01	
				ٽوٽل	05	03	08	
06	سائنٽيفڪ آفيسر (بي پي ايس-17) (اسٽيٽسٽڪس)	ايم ايس سي (زرعي) آنرز، زراعت جي شماريات / زراعت جي معاشيات ۾ مکيه مضمون، گهٽ ۾ گهٽ ڪنهن يونيورسٽي / اداري مان سيڪنڊ ڊويزن ۾ هجي جيڪو اعليٰ تعليم ڪميشن پاران تسليم ٿيل هجي.	02	1-اوپن ميرٽ (ميل/فيميل)	01	01	02	21-28
II. ايگريڪلچر ايڪسٽينشن ونگ								
01	اسسٽنٽ ايگريڪلچر ڪيمسٽ (پيسٽيسائيڊ) (بي پي ايس-17)	ڪنهن به تسليم ٿيل يونيورسٽي مان گهٽ ۾ گهٽ سيڪنڊ ڊويزن ۾ (سوائل سائنس زراعت / زرعي ڪيمسٽري) ۾ ماسٽر ڊگري.	04		R	U	T	21-30
				1-اوپن ميرٽ (ميل/فيميل)	02	01	03	
				2-فيميل ڪوٽا	01 عهدو			
				ٽوٽل	04			
02	اسسٽنٽ ڪيمسٽ سوئل (بي پي ايس-17)	ڪنهن به تسليم ٿيل يونيورسٽي مان گهٽ ۾ گهٽ سيڪنڊ ڊويزن ۾ (سوائل سائنس 02 زراعت / زرعي ڪيمسٽري) ۾ ماسٽر ڊگري.	02	1-اوپن ميرٽ (ميل/فيميل)	02	00	02	21-30
03	فارم مئنيجر (بي پي ايس-17)	تسليم ٿيل يونيورسٽي مان گهٽ ۾ گهٽ سيڪنڊ ڊويزن ۾ زراعت ۾ ماسٽر ڊگري يا زراعت ۾ بيچلر ڊگري (ايف ايس سي کان پوءِ چار سال ڪورس).	06	1-اوپن ميرٽ (ميل/فيميل)	05	01	06	21-30
04	سوائل ڪنزرويشن اسسٽنٽ (بي پي ايس-16)	ڪنهن به تسليم ٿيل يونيورسٽي مان سوائل سائنس يا زرعي سائنس يا زرعي ڪيمسٽري ۾ گهٽ ۾ گهٽ سيڪنڊ ڊويزن ۾ زراعت ۾ بيچلر ڊگري (آنرز).	02	1-اوپن ميرٽ (ميل/فيميل)	02	00	02	21-30
05	آفيس اسسٽنٽ (بي پي ايس-16)	ڪنهن به تسليم ٿيل يونيورسٽي مان گهٽ ۾ گهٽ سيڪنڊ ڊويزن ۾ گريجوئيٽ.	28	1-اوپن ميرٽ (ميل/فيميل)	11	07	18	18-28
				2-منارٽي ڪوٽا	01	00	01	
				3-ڊفرينٽلي ايبلڊ پرسنز ڪوٽا	01	00	01	
				4-فيميل ڪوٽا	04	04	08	
				ٽوٽل	17	11	28	
06	وڊيو ڪيمرامين (بي پي ايس-16)	تسليم ٿيل يونيورسٽي مان گهٽ ۾ گهٽ سيڪنڊ ڊويزن ۾ بيچلر جي ڊگري سان گڏ وڊيو رڪارڊنگ ۽ سائونڊ ڊبنگ ۾ 03 سالن جو تجربو	01	1-اوپن ميرٽ (ميل/فيميل)	01	00	01	21-30
07	وڊيو ٽيڪنيشن (بي پي ايس-16)	گهٽ ۾ گهٽ اليڪٽرانڪس ۾ ڊپلوما ۽ ٽيڪنيڪل ايجوڪيشن بورڊ سنڌ پاران تجويز ڪيل انسٽيٽيوٽ مان لائن ۾ ٻن سالن جو تجربو	01	1-اوپن ميرٽ (ميل/فيميل)	01	00	01	21-30
08	انيوميريٽر (بي پي ايس-16)	ڪنهن به تسليم ٿيل يونيورسٽي مان اقتصاديات يا زرعي معاشيات يا شماريات يا رياضي ۾ گهٽ ۾ گهٽ سيڪنڊ ڊويزن ۾ بيچلر جي ڊگري.	01	1-اوپن ميرٽ (ميل/فيميل)	01	00	01	21-30
III. آن فارم واٽر مئنيجمينٽ ونگ								
01	ايگريڪلچر آفيسر (بي پي ايس-17)	ڪنهن به تسليم ٿيل يونيورسٽي مان گهٽ ۾ گهٽ سيڪنڊ ڊويزن ۾ ايم ايس سي (زراعت).	05	1-اوپن ميرٽ (ميل/فيميل)	00	05	05	21-33
IV. بيورو آف سپلائي اينڊ پرائسز ونگ								
01	اسسٽنٽ ڊائريڪٽر (بي پي ايس-17)	ڪنهن به تسليم ٿيل يونيورسٽي مان گهٽ ۾ گهٽ ايم اي معاشيات يا شماريات يا ايم بي اي / ايم بي اي سيڪنڊ ڊويزن ۾.	08		R	U	T	21-28
				1-اوپن ميرٽ (ميل/فيميل)	02	03	05	
				2-ڊفرينٽلي ايبلڊ پرسنز ڪوٽا	01	00	01	
				3-منارٽي ڪوٽا	01	00	01	
				4-فيميل ڪوٽا	00	01	01	
				ٽوٽل	04	04	08	
02	اسسٽنٽ ڊائريڪٽر (E&M) (بي پي ايس-17)	ڪنهن به تسليم ٿيل يونيورسٽي مان گهٽ ۾ گهٽ ايم اي معاشيات يا ايم ڪام يا ايم بي اي سيڪنڊ ڊويزن ۾	01	1-اوپن ميرٽ (ميل/فيميل)	01	00	01	21-28
03	اسٽيٽسٽيڪل آفيسر (بي پي ايس-17)	ڪنهن به تسليم ٿيل يونيورسٽي مان گهٽ ۾ گهٽ سيڪنڊ ڊويزن ۾ شماريات ۾ ماسٽر ڊگري.	01	1-اوپن ميرٽ (ميل/فيميل)	00	01	01	18-28
بي- لا، پارليامينٽري افيئرز اينڊ ڪرمنل پروسيڪيوشن ڊپارٽمينٽ								
01	ايڊمنسٽريٽو آفيسر (بي پي ايس-17)	i. هائير ايجوڪيشن پاران تسليم ٿيل يونيورسٽي مان سيڪنڊ ڊويزن يا برابر گهٽ ۾ گهٽ ماسٽر ڊگري. ii. هائير ايجوڪيشن ڪميشن پاران ايل تسليم ٿيل يونيورسٽي مان گهٽ ۾ گهٽ ايل ايل بي ۾ سيڪنڊ ڊويزن.	01	1-اوپن ميرٽ (ميل/فيميل)	01	00	01	23-33
سي- انڪوائريز اينڊ اينٽي ڪرپشن اسٽيبلشمينٽ SGA&CD								
01	اسسٽنٽ ڊائريڪٽر (فارينسڪ) (بي پي ايس-17)	i. هائير ايجوڪيشن ڪميشن پاران تسليم ٿيل يونيورسٽي مان لاڳاپيل شعبي ۾ يا فارينسڪ سائنس ۾ بيچلر ڊگري چار سال. ii. فارينسڪ ۾ لاڳاپيل تجربي جا 03 سال رکندڙ.	01	1-اوپن ميرٽ (ميل/فيميل)	01	00	01	21-28
02	پروسيڪيوٽنگ انسپيڪٽر (بي پي ايس-16)	i. هائير ايجوڪيشن ڪميشن پاران تسليم ٿيل يونيورسٽي مان گهٽ ۾ گهٽ سيڪنڊ ڊويزن ۾ لا گريجوئيٽ. هيلين ڪورٽن آڏو حاضري لاءِ بطور ايڊووڪيٽ گهٽ ۾ گهٽ 02 سالن جو تجربو رکندڙ. ميل: چيسٽ: گهٽ ۾ گهٽ 1/2 34 x "33 قد: "5'x5 فيميل: قد: "5'x2	07	1-اوپن ميرٽ (ميل/فيميل)	04	03	07	21-28
03	انسپيڪٽر (بي ايس-16)	i. هائير ايجوڪيشن ڪميشن پاران تسليم ٿيل يونيورسٽي مان گهٽ ۾ گهٽ سيڪنڊ ڊويزن ۾ ماسٽر ڊگري ۽ لا گريجوئيٽ (ايل ايل بي) يا هائير ايجوڪيشن پاران تسليم ٿيل يونيورسٽي مان گهٽ ۾ گهٽ سيڪنڊ ڊويزن ۾ لا گريجوئيٽ ساڻ سينئر ايڊووڪيٽ جو 02 سالن جو تجربو رکندڙ. ii. ميل چيسٽ: گهٽ ۾ گهٽ 1/2 34 x "33 قد: "5'x5 فيميل: قد: "5'x2	04	1-اوپن ميرٽ (ميل/فيميل)	R 02	U 02	T 04	21-30
04	آءِ ٽي آفيسر (بي پي ايس-16)	i. بيچلر ڊگري (04 سال) هائير ايجوڪيشن ڪميشن (HEC) پاران تسليم ٿيل يونيورسٽي مان انفارميشن ٽيڪنالاجي (IT) يا ڪمپيوٽر سائنس ۾ سيڪنڊ ڊويزن يا ان جي برابر CGPA ۾. ii. لاڳاپيل شعبي ۾ ٽي (03) سالن جو تجربو هجڻ يعني آءِ ٽي، ڊيٽا مئنيجمينٽ، رڪارڊ مئنيجمينٽ، سسٽم، معلومات	03	1-اوپن ميرٽ (ميل/فيميل)	02	01	03	21-28
05	اسسٽنٽ (بي پي ايس-16)	ايڇ اي سي پاران تسليم ٿيل يونيورسٽي مان گهٽ ۾ گهٽ ٻي ڊويزن ۾ گريجوئيٽ.	03	1-اوپن ميرٽ (ميل/فيميل)	01	03	21-28	21-28
06	سب انسپيڪٽر (بي پي ايس-14)	تسليم ٿيل يونيورسٽي مان گهٽ ۾ گهٽ ٻي ڊويزن ۾ قانون گريجوئيٽ (LLB) چيسٽ: گهٽ ۾ گهٽ 1/2 34 x "33 قد: "5'x5 فيميل: قد: "5'x2	01	1-اوپن ميرٽ (ميل/فيميل)	01	00	01	21-30
07	اسسٽنٽ سب انسپيڪٽر (بي پي ايس-09)	1. تسليم ٿيل يونيورسٽي مان ٻئي ڊويزن ۾ ايل اي ايس ٽي گريجوئيٽ. جسماني معيار ميل: چيسٽ: گهٽ ۾ گهٽ 1/2 34 x "33 قد: "5'x5 فيميل: قد: "5'x2 ii. هيڊ ڪانسٽيبل ۽ فوٽ ڪانسٽيبل کي اسسٽنٽ سب انسپيڪٽر لاءِ درخواست ڏيڻ جي اجازت هوندي، جن وٽ 35 سالن جي عمر تائين پنج سالن جو تجربو هوندو	04	1-اوپن ميرٽ (ميل/فيميل)	02	02	04	18-28
ڊي- پبلڪ هيلٿ انجنيئر اينڊ رورل ڊولپمينٽ ڊپارٽمينٽ								
01	ڊسٽرڪٽ پلاننگ آفيسر يا پروجيڪٽ ڪوآرڊينيٽر (بي پي ايس-16)	تسليم ٿيل يونيورسٽي مان گهٽ ۾ گهٽ ٻي ڊويزن ۾ گريجوئيٽ، معاشيات جي مضمون مان هڪ	07	1-اوپن ميرٽ (ميل/فيميل)	04	02	06	21-28
				2-فيميل ڪوٽا	01	00	01	
				ٽوٽل	05	02	07	

اهم هدايتون:

i) SPSC في اماڻڻ جو هڪ آن لائن طريقيڪار ناهيو آهي، جنهن سان باآساني ۽ اثرائتي نموني ادائگي ٿي سگهي. اهو چالان رسيد کي اسٽور يا محفوظ ڪرڻ لاءِ آهي. اميدوار لازمي طرح 500 رپين جي چالان جي ادائگي ڪرڻ لاءِ اڳ هڪ PSID ناهين. ڪنهن آن لائن ادائگي معرفت جيڪا 1Bill انوائس/سروس آپشن چونڊ ڪرڻ ذريعي ڪئي ويندي. سمورن ڪئٽيگريز جي هڪ عهدي لاءِ هڪ چالان قابل قبول آهي.
ii) اميدوار جيڪي ساڳي ڊگري رکندڙ هجن اهي ڪواليفڪيشن ۾ جاٿايل ايڊورٽائيز عهدن لاءِ درخواست ڏيئي سگهن ٿا.
iii) آن لائن درخواست فيچر آفيشل ويب سائيٽ: www.spsc.gov.pk تي دستياب آهي.
iv) **آن لائين درخواست لاءِ ابتدا ۾ SPSC جي سرڪاري ويب سائٽ ذريعي رجسٽريشن گهربل آهي. گهرجون پوريون ڪرڻ ڪانپوءِ اميدوار "Available Jobs" فيچرز ذريعي درخواست ڏئي سگهن ٿا.**
v) آپشنز (جهڙوڪ: ڊوميسائل، عمر، لياقت، تجربو، سينٽر وغيره) هڪ ڀيرو اختيار ڪيل آخري تاريخ ڪانپوءِ ڪنهن به مرحلي تي تبديل نه ڪيو ويندو.
vi) اميدوار اشتهار جي آخري تاريخ تي واسطيدار سرٽيفڪيٽن سميت گهربل لياقت ۽ تجربو لازمي رکندڙ هجن.
vii) تجربو عهدي لاءِ گهربل گهٽ ۾ گهٽ تعليمي لياقت حاصل ڪرڻ واري تاريخ کان شمار ڪيو ويندو.
viii) نااهل اميدوار ۽ اهي جيڪي شرط پورا نٿا ڪن يا اڻپوريون درخواستون موڪلين ٿا، تن تي غور نه ڪيو ويندو.
ix) عهدن جو تعداد ڪنهن به اڳواٽ اجازت/اطلاع ڪانسواءِ تبديلي سان مشروط آهي.
x) سرڪاري ۽ نيم سرڪاري ادارن ۾ خدمتون انجام ڏيندڙ اميدوارن کي پراپر چينل ذريعي درخواست ڪرڻ گهرجي.
xi) ڪميشن ڪنهن به مرحلي تي ڪنهن به غلطي ۾ ڦيرڦار / درستگي ڪرڻ جو حق محفوظ رکي ٿي، جيڪڏهن بعد ۾ ان جي نشاندهي ٿئي ٿي.

نوٽ:

- **آن لائين درخواستن جو طريقو 24 ڪلاڪ موجود هوندو، آخري تاريخ ڪانسواءِ شام 5:00 وڳي تائين (آفيس وقت دوران).**
- عمر ۾ عام رعايت نوٽيفڪيشن نمبر (SGA&CD) SOII جي مطابق لاڳو ٿئي ٿي.5-64/2011 (حصو-II) تاريخ 06.03.2025 (پوليس سروس ۽ عهدن کان سواءِ جيڪي SPSC ذريعي ڳڏيل مقابلي واري امتحان ذريعي ڀرجن).

آخري تاريخ 31.12.2025

اسسٽنٽ ڊائريڪٽر (GRS)

فون نمبر: 9200246، 9200694 (022) ۽ 9200162

ويب سائيٽ: www.spsc.gov.pk، اِي ميل: info@spsc.gov.pk

INF/KRY.NO.4129/2025

i WORK FOR SINDH — JOB PORTAL BY INFORMATION DEPARTMENT — www.iwork4sindh.com

روزاني عبرت

بقايا 1 — شام

شام جي پرڏيهي وزير اسعد الشيباني زور ڀريو آهي ته اسرائيل شام اندر ڪجهه گروهن جي حمايت ڪرڻ کان پاسو ڪري سندس چوڻ هيو ته اسرائيل هن وقت شام لاءِ سڀ کان وڏو چئلينج آهي ۽ ان ڳالهه جي وضاحت ڪئي ته آمريڪا اسرائيل سان معاهدو مڪمل ڪرڻ ۾ اسان جي مدد ڪري رهيو آهي. شام جي پرڏيهي وزيراهو به چيو ته شام اسرائيل جي پيٽ ۾ وڌيڪ دانشمندي ۽ سفارتي طرز عمل جو مظاهرو ڪيو آهي. اندروني صورتحال جي حوالي سان الشيباني چيو ته سيڪيورٽي خطرن خاص طور تي داعش ايجا به گهٽيل جو سبب آهي. اهي بيان ان وقت سامهون آيا آهن جڏهن شام جي عوام ايندڙ سومر واري ڏينهن بشارالاسد جي سقوط جي سالگره ملهائڻ جي تياري ڪري رهيو آهي. اهو سقوط جيڪو سال 2011 ۾ شروع ٿيندڙ عوامي تحريڪ جو نتيجو هيو دمشق تي ايوزيشن جي مڪمل ڪنٽرول حافظ الاسد جي 1971ع کان قائم خانداني ۽ آمراڻي نظام جو خاتمو ڪري ڇڏيو آهي.

بقايا 2 — فيلڊ مارشل

چيف آف ايئر اسٽاف ايئر چيف مارشل ظهير احمد بابر سڌو ۽ ٽنهي هٿيابند فوجن جي اعليٰ آفيسرن شرڪت ڪئي پاڪ فوج جي سڌ سماءَ واري شعبي (آءِ ايس پي آر) مطابق چيف آف ڊفينس فورسز ٽنهي هٿيابند فوجن جي آفيسرن کي خطاب ڪندي پوري پاڪستاني قوم جي غير معمولي حوصلي ۽ عزم خاص ڪري حق جي ويڙهه دوران پاڪستان جي هٿيابند فوج جي بهادر مردن ۽ عورتن جي پيشيورانه مهارت جو ورجاءُ ڪيو هن ان ڳالهه تي روشني وڌي ته حق جي ويڙهه جي ملٽي ڊومين آپريشنز هاڻي مستقبل جي جنگين لاءِ هڪ نصابي مثال ۽ ڪيس اسٽڊي جي حيثيت اختيار ڪري چڪيون آهن. هن اهن شهيدن کي زبردست خراج عقيدت پيش ڪيو جيڪي هميشه قوم جو فخر رهندا. ٽنهي هٿيابند فوجن وچ ۾ انضمام ۽ هم آهنگي لاءِ هڪ باضابطه انتظام جي ضرورت تي زور ڀريندي هن واضح ڪيو ته هٿيابند فوجن کي جنگ جي انهن نون گهرجن سان هم آهنگ ٿي رهڻو پوندو جيڪي سائبر اسپيس، اليڪٽرو ميگنيٽڪ اسپيڪٽرم خلائي حدن، انفارميشن آپريشن مصنوعي ذهانت ۽ ڪوانٽم ڪمپيوٽنگ جهڙن ابھرندڙ ٽيڪنالاجيز جي وسيع قسمن تائين ڦهليل چڪا آهن ان نئين سر جوڙيل سي ڊي ايف هيڊڪوارٽرز کي تاريخي قرار ڏنو جيڪو مستقبل جي خطرن کي منهن ڏيڻ لاءِ ٽنهي هٿيابند فوجن وچ ۾ ڳڏيل پليٽ فارم تحت ڳهرل ضم ٿيڻ رابطا ۽ هم آهنگي فراهم ڪندو پنهنجي پڄاڻي واري خطاب ۾ هن هٿياربند فوجن لاءِ پنهنجي ويژن جو اهاڻو ڪيو ته اسان کي هڪ ثقافتي طور تي مستقبل پسند ۽ هر وقت تيار جنگي قوت بڻجڻو پوندو جيڪا جارحيت کي روڪڻ جي صلاحيت رکي ۽ جنهن کي قوم جو مڪمل اعتماد حاصل هجي. تقريب جي پڄاڻي تي پاڪستان نيوي ۽ پاڪستان ايئر فورس جي حق جي ويڙهه جي غازين ۽ هيروز کي جنگ دوران سندن شجاعت ۽ بهادري جي اعتراف ۾ اعزازن سان نوازيو ويو.

بقايا 3 — شاندار استقبال

شاندار استقبال ڪيو وفاقي ڪابينا جا ميمبر ۽ اعليٰ عملدار پڻ انڊونيشيا جي صدر جي استقبال لاءِ موجود هئا انڊونيشيا جو صدر جهاز کان ٻاهر آيو ته صدر آصف علي زرداري ۽ وزيراعظم محمد شهباز شريف ساڻس هٿ ملايو روايتي لباس پهريل ٻارن انڊونيشيا جي صدر پرابوو سوبيانٽو کي گلدستو پيش ڪيو انڊونيشيا جي صدر جي ان موقعي تي صدر ۽ وزيراعظم سان خوشگوار جملن جي ڏي وٺ ٿي. ٻنهي ملڪن جا جهنڊا پڪڙيل ٻار معزز مهمان کي پليڪار ڪيو انڊونيشيا جي صدر کي 21 توپن جي سلامي پڻ ڏني وئي. انڊونيشيا جي صدر کي وزيراعظم محمد شهباز شريف دوري جي دعوت ڏني هئي صدر پرابوو سوبيانٽو جو پاڪستان جو پهريون دورو آهي انڊونيشيا سان آخري صدارتي دورو 2018ع ۾ صدر جوڪو ويدودو ڪيو هو هي دورو ان لحاظ کان به خصوصي اهميت رکي ٿو ته هن سال پاڪستان ۽ انڊونيشيا جي وچ ۾ سفارتي لاڳاپا قائم ٿيڻ جي 75هين سالگرهه ملهائي پئي وڃي پنهنجي قيام دوران صدر پرابوو سوبيانٽو وزيراعظم سان وفدن جي سطح تي ڳالهه ٻولهه ڪندو ۽ صدر آصف علي زرداري سان پڻ ملاقات ڪندو دوري دوران ٻنهي ملڪ واپار سيڙپڪاري، دفاع، صحت، آءِ ٽي موسمياتي تبديلي، تعليم ثقافت سميت مختلف شعبن ۾ تعاون جي فروغ ۽ علائقائي ۽ عالمي سطح تي حصيداري کي وڌيڪ مضبوط بڻائڻ تي جامع خيالن جي ڏي وٺ ڪندا. پاڪستان ۽ انڊونيشيا ويجها، خوشگوار ۽ پراڻا لاڳاپا رکندڙ آهن جيڪي ڳڏيل قدرن ۽ ڳڏيل مفادن تي ٻڌل آهن صدر پرابوو سوبيانٽو جو هي دورو بطرفي لاڳاپن کي وڌيڪ مضبوط ڪرڻ ۽ ڳڏيل مفاد تي ٻڌل تعاون کي سگهه ڏيڻ جو اهم موقعو فراهم ڪندو جيڪو ٻنهي ملڪن جي حصيداري جي مسلسل فروغ ۾ مددگار ثابت ٿيندو ٻئي طرف وزيراعظم محمد شهباز شريف انڊونيشيا جي صدر پرابوو سوبيانٽو جي پاڪستان جي پهرين سرڪاري دوري تي آجيان ڪندي چيو آهي ته سندس استقبال ڪرڻ منهنجي لاءِ اعزاز جوڳو آهي ڪالهه سوشل ميڊيا تي پنهنجي پيغام ۾ وزيراعظم چيو ته پاڪستان ۽ انڊونيشيا ڳڏيل احترام ۽ يڪجهتي تي ٻڌل دوستي، ڳڏيل تاريخ ۽ ڳهري ثقافتي ويجهڙائپ جي مضبوط رشتن ۾ ٻڌل آهن هن چيو ته انڊونيشيا جي صدر جي دوري دوران اسان باهمي رابطن ۽ ملاقاتن جا منتظر آهيون ۽ ان جي ذريعي اسان پنهنجي پراڻي حصيداري کي وڌيڪ مستحڪم ڪنداسين.

بقايا 4 — شرجيل ميمڻ

حاصل ٿيڻ انهن جي چوٽ ختم ڪئي وئي آهي هاڻي سموري خريداري ۽ سرڪاري ڪيندر صرف اي-ٽينڊرنگ ذريعي ڪيا ويندا. سنڌ اسيمبلي ميڊيا ڪارنر تي ميڊيا سان ڳالهائيندي سنڌ جي سينئر وزير ۽ اطلاعات، ٽرانسپورٽ ۽ ماس ٽرانزٽ واري صوبائي وزير شرجيل انعام ميمڻ چيو ته اي-پيڊ ۽ اي-ٽينڊرنگ ذريعي سنڌ سرڪاري ڪاتن ۾ شفافيت کي وڌيڪ ملندي هن چيو ته ٽيڪنالاجي جي ترقي سان لاءِ ماڻهو گهرجي ۽ اهڙا سيٽي رستا بند ڪيا وڃن جيڪي ڪنهن به قسم جي بدعنواني جو سبب بڻجي سگهن ٿا. سنڌ حڪومت فيصلو ڪيو آهي ته سنڌ جي سڀني ڪاتن ۾ خريداري صرف اي-پيڊ ۽ اي-ٽينڊرنگ ذريعي ڪئي ويندي هن وڌيڪ چيو ته ان قدم سان شفافيت وڌندي، عوام جو پئسو بچندو ۽ بدعنواني کي روڪڻ ۾ مدد ملندي. حڪومت جي هي فيصلو فوري طور تي لاڳو ٿي چڪو آهي ۽ اڄ کان پوءِ سمورا ٽينڊر اي-ٽينڊر ذريعي ٿيندا هڪ سوال جي جواب ۾ سينئر وزير شرجيل انعام ميمڻ چيو ته هن وقت عمران خان جي خاندان جا ماڻهو پارٽي ميڊيا کي انٽرويو ڏئي رهيا آهن ۽ پاڪستان خلاف سازشن جو حصو بڻجي رهيا آهن هن چيو ته پاڪستان خلاف پارٽ جي سدائين ناپاڪ ارادا رهيا آهن ۽ پاڪستان جي فوجن جنگ ۾ ڀارت کي زبردست شڪست ڏني آهي هن وڌيڪ چيو ته پي ٽي آءِ جا ماڻهو پارٽي ميڊيا ذريعي پروپيگنڊا مهم هلائي رهيا آهن ۽ پاڪستان پيپلز پارٽي جمهوري روايت کي برقرار رکڻ چاهي ٿي ۽ چاهي ٿي ته ڪا به پارٽي ريڊ لائين پار نه ڪري. شرجيل انعام ميمڻ چيو ته پيپلز پارٽي مارشل لا سان وڙهي ۽ پارٽي قيادت جمهوريت لاءِ قربانيون ڏنيون پي ٽي آءِ جي باني جي پارٽي ڪڏهن به مارشل لا جو شڪار نه ٿي انهن کي ڪڏهن به سخت سزائون نه مليون پر پيپلز پارٽي جي قيادت کي ڪارڪنن ملڪ خلاف سازش ڪرڻ کان سواءِ سختيون برداشت ڪيون. هن چيو ته شهيد ڀٽو کي عدالتي طور تي قتل ڪيو ويو شهيد بي بي کي شهيد ڪيو ويو ۽ صدر آصف علي زرداري کي بنا ڪنهن ڏوهه جي يارهن سال قيد ڪيو ويو اسان سڀ ڪان وڌيڪ ظلم برداشت ڪيا پر اسان ڪڏهن به ملڪ ۽ ان جي ادارن خلاف سازش نه ڪئي جيڪڏهن ڪو به پرڏيهي هينڊلرز يا ميڊيا ذريعي پنهنجي ملڪ ۽ ادارن خلاف سازش ڪندو ته اسان ان جي مذمت ڪنداسين هڪ سوال جي جواب ۾ سينئر وزير چيو ته هر انساني زندگي قيمتي آهي ڪراچي ۾ ٽيپيا چورنگي تي واقعو دل کي ڏڪائيندڙ ۽ افسوسناڪ هو جيڪو بر قصوروار آهي يا جنهن جي به غلطي ڪئي آهي ان کي سزا ملڻ گهرجي سنڌ جي وڏي وزير فوري ڪارروائي ڪئي ۽ ڪوتاهي ۾ ملوث ماڻهن کي معطل ڪيو ويو هن وڌيڪ چيو ته ڪالهه اسان سڀني کي سنڌي ثقافت جي

ڏينهن تي مبارڪباد ڏني هر ڪنهن کي پنهنجي ثقافت ملهائڻ جي آزادي آهي پر ڪنهن کي به قانون کي پنهنجي هٿن ۾ وٺڻ جي اجازت ناهي.

بقايا 5 — ملاقات

وزير خواجه محمد آصف سان تاجڪستان جي سفير شريف زاده يوسف توير سومر ڏينهن اسلام آباد ۾ ملاقات ڪئي دفاع واري وفاقي وزير چيو ته پاڪستان ٻنهي ملڪن کي وڌيڪ ويجهو آڻڻ لاءِ ٻي پناهه ڳڏيل خير سڳالي ۽ افهام و تفهيم تي ٻڌل ويجهن دوستي وارن لاڳاپن کي قدر جي نگاهه سان ڏسي ٿو ملاقات دوران ٻه طرفي دفاع هواٻازي ۽ اقتصادي سهڪار بابت معاملن تي ڳالهيون ڪيون ويون وفاقي وزير سومرن ڏيان طلب علائقائي مسئلن جي پر امن حل لاءِ پاڪستان جي عزم جو ورجاءُ ڪيو ۽ خطي ۾ امن ۽ اقتصادي رابطن کي هٿي وٺرائڻ لاءِ تاجڪستان جي ڪوشش کي ساراهيو تاجڪ سفير ٻنهي ملڪن جي عوام وچ ۾ موجود پائيي وارن لاڳاپن تي روشني وڌي ۽ ڳڏيل دلچسپي جي مختلف شعبن ۾ پاڪستان جي سهڪار لاءِ پنهنجي حڪومت جي عزم جي خاطري ڪرائي.

بقايا 6 — دورو

جي اعليٰ سطحي وفد پارليامينٽ هائوس جو دورو ڪيو ۽ سينيٽ جي وقتي چيئرمين سيدال خان سان اهم ملاقات ڪئي ان موقعي تي سينيٽر رانا محمود الحسن سينيٽر حاجي هدايت الله خان سينيٽر جان محمد بليدي ۽ سينيٽ سيڪريٽري سيد حسنين حيدر وفد جي آجيان ڪئي ملاقات دوران وقتي چيئرمين وفد جي دوري کي پاڪ آمريڪا دوستي ڳڏيل احترام ۽ سهڪار جو روشن مثال قرار ڏنو هن چيو ته صحت جو شعبو هڪ اهڙو ميدان آهي جيڪو عالمي سهڪار رکندڙ آهي ۽ طبي چاڻ ۽ تجربن جي مٽاسٽا معاشرن جي بهتري ۾ اهم ڪردار ادا ڪري ٿو سيدال خان چيو ته پاڪستان خاص ڪري بلوچستان ۾ صحت ۽ تعليم جي شعبن ۾ ترقي لاءِ سنجيده قدم کڻي رهيو آهي ۽ آمريڪي ڊاڪٽرن جون خدمتون ان سلسلي ۾ نهايت معاون ثابت ٿي سگهن ٿيون هن وفد کي بلوچستان ۾ صحت ۽ تعليم جي رڻاڻن ۾ ڪردار ادا ڪرڻ جي ترغيب پڻ ڏني ملاقات ۾ اوورسيز پاڪستاني ڊاڪٽرن جي ڪردار کي ساراهيندي وقتي چيئرمين چيو ته پرڏيهه ۾ رهندڙ پاڪستاني هر شعبي ۾ پاڪستان جو نالو روشن ڪري رهيا آهن جڏهن ته پاڪ آمريڪا طبي سهڪار هاڻ تائين هزارين انساني جانيون بچائڻ ۾ مددگار ثابت ٿي چڪو آهي سندس چوڻ هو ته پارليامينٽ عوام جي صحت ۽ سلامتيءَ بابت پاليسين جو بنيادي مرڪز آهي ۽ عالمي صحت جا چئلينجز صرف ڳڏيل حڪمت عملي سان ئي حل ٿي سگهن ٿا. سيدال خان چيو ته وبائي مرض ڪنهن سرحد جون محتاج ناهن ان لاءِ عالمي سهڪار اڪثر ٿي چڪو آهي هن ان جو عزم جو اظهار ڪيو ته پاڪستان طبي تعليم ۽ تحقيق کي هٿي وٺرائڻ لاءِ پرعزم آهي ۽ اهڙا ڏوڙا مستقبل ۾ ڳڏيل سهڪار جا نوان دروازا کوليندا. وقتي چيئرمين آمريڪي وفد جو شڪريو ادا ڪندي اميد ظاهر ڪئي ته هي دورو ٻنهي ملڪن وچ ۾ طبي، تعليمي ۽ انساني فلاح ۽ بهبود جي شعبن ۾ ناتن کي وڌيڪ مضبوط بڻائيندو.

بقايا 7 — پيش

جي وزير ضياءالحسن لنجار پيش ڪئي جنهن ايران ۾ قرارداد پيش ڪندي هن چيو ته وطن جي دفاع لاءِ پاڪستاني فوج جون خدمتون ۽ قربانيون سموري قوم لاءِ فخر جوسبب بڻيل آهن جنهن ڀارت کي بهترين اميج کي بهتر بڻائڻ ۾ فورسز جو بر هٿ آهي هن چيو ته اها وڏي شرم جي ڳالهه آهي ته هڪ سياسي اڳواڻ جي خاندان پارٽي چينلن تي غلط بيان ڏئي رهيو آهي اهڙو عمل وڏي ڏک ۽ شرم جي ڳالهه آهي هن چيو ته هر شيءِ جي ذميواري سيڪيورٽي فورسز تي وجهي وئي آهي هن سياسي قوتن کان مطالبو ڪيو ته فوج جي سياسي معاملن جي وچ ۾ نه آڻين هن وقت افغانستان ۽ هندستان سان سرحدن تي ڏکيائين پيش اچي رهيون آهن اتي اسان جون سيڪيورٽي فورسز وڏي همت ۽ بهادري سان منهن ڏئي رهيون آهن. سيڪيورٽي فورسز جا اهلڪار ملڪ ۽ قوم لاءِ پنهنجون جانيون قربان ڪري رهيون آهن جنهن تي اسان کي فخر آهي ضياءالحسن لنجار چيو ته اهو هر محب وطن پاڪستاني جو فرض آهي ته هو پنهنجي فوج سان گڏ بيهي ۽ انهن کي مضبوط ڪري بعد ۾ ايوان ڳڏيل طور تي اهڙي قرارداد کي منظور ڪيو ايوان جي ڪارروائي دوران سنڌ گهريلو ملازمن جي پلاڻي بل 2025 پيش ڪيو ويو اهو بل قانون واري وزير ضياءالحسن لنجار پيش ڪيو جنهن کي وڌيڪ غور لاءِ لاڳاپيل اسٽينڊنگ ڪميٽي ڏانهن موڪليو ويو.

بقايا 8 — عذرا فضل پيچوهو

واري وزير ڊاڪٽر عذرا فضل پيچوهو چيو آهي ته سنڌ حڪومت صحت جي شعبي ۾ ماڻهن کي بهترين طبي سهولتون فراهم ڪرڻ چاهي ٿي اسان وٽ نيورو سرجن جي ڪوٽ اهڙي ڪانهي جو ڪو خالي جاين تي ڀرتين ڪان پوءِ اهڙي ڪوٽ ختم ٿي ويندي اهڙيون ڳالهيون هن ڳڏيل ڏهاڙي سنڌ اسيمبلي ۾ صحت کاتي جي لاڳاپيل سوالن جوابن جي وقفي دوران ميمبرن جي مختلف تحريري ۽ ضمني سوالن جا جواب ڏيندي ڪيون صوبائي وزير عذرا فضل پيچوهو چيو ته 2024ع دوران صوبي ۾ خسري بيماري جا 700 کان وڌيڪ ڪيس رپورٽ ٿيا آهن جڏهن ته 2025ع دوران 3000 کان وڌيڪ ڪيس رپورٽ ٿيا. هن چيو ته 2018ع کان 2023ع تائين خسري بيماري جي ڪري 16 مريض فوت ٿي چڪا آهن سنڌ حڪومت خسري بيماري جي ويڪسين لڳائيندي آهي ان حوالي سان هڪ ڊجيٽل اليڪٽرانڪ سسٽم ناهيو پيو وڃي جنهن تحت اسان وٽ خسري ۾ مبتلا ٻار جو مڪمل رڪارڊ موجود هوندو هن چيو ته ڪراچي جي ڳڏيل آباد علائقن ۾ خسري جا ڪيس موجود آهن جنهن جو مکيه سبب اهو آهي ته ماڻهو پنهنجن ٻارن کي ويڪسينيشن نه ٿا ڪرائين صحت واري وزير چيو ته ڪراچي ۾ پوليو ۽ ايڇ پي وي ويڪسين جا به مسئلا آهن خسري ويڪسين جي قيمت ڇهه کان ست هزار رپيا آهي. هن چيو ته ويڪسينيشن بابت غلط معلومات پکيڙي پئي وڃي جي 3.7 ملين پنجن سالن جي ٻارن کي ويڪسين ڪئي وئي آهي ايم آر-2 ۾ به ڏهه لک ٻارن کي ويڪسين ڪئي وئي آهي سنڌ جي صحت کاتي جي وزير چيو ته ليڊي هيلٿ ورڪرز جو سنڌ ۾ تمام وڏو ڪردار آهي انهن جي فرضن ۾ ڄمر دوران عورتن جي آگاهي فراهم ڪرڻ پوليو جا قطرا پيارڻ ۽ هٿ ڌوئڻ بابت آگاهي مهيا ڪرڻ شامل آهي هن تسليم ڪيو ته اسان وٽ عملي جي ڪوٽ آهي اسان ڪميونٽي هيلٿ ورڪرز نالي هڪ پروگرام ناهيو آهي هڪ سوال جي جواب ۾ صحت واري وزير چيو ته اسان وٽ نيورو سرجن جي ڪوٽ ناهي. ٿنهن هوندي به اهي پوسٽون نئين مقررين ڪان پوءِ ڀريون وينديون نئين مقررين ۾ لڳ ڀڳ 22 ميڊيڪل آفيسر جنرل سرجن ۽ جنرل فزيشن شامل آهن قطر اسپتال جي حوالي سان هن چيو ته اسان وٽ مريضن جو ترڻ اوور تمام گهڻو آهي اسان ايمرجنسي ڊپارٽمينٽ کي بهتر بڻائينداسين قطر اسپتال جي آئي سي يو ۽ ايمرجنسي ڊپارٽمينٽ کي اڳ ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي پئي وڃي هڪ ٻئي سوال جي جواب ۾ هن چيو ته مارڪيٽ ۾ نيورو سرجن جي ڪوٽ آهي نيورولوجسٽ ۽ نيورو سرجن خانگي نوڪرين کي ترجيح ڏين ٿا. ايوان جي ڪارروائي دوران ميمبرن جي مختلف ڏيان ڇڪائيندڙ نوٽيسن تي به بحث ڪيو ويو اسيمبلي ميمبر نصير احمد ڏيان ڇڪائيندڙ نوٽيس ۾ چيو ته پي ايس 118 منگهوپير روڊ جي حالت تمام خراب آهي حادثا عام ٿي چڪا آهن. ماڻهو پنهنجون جانيون وڃائي رهيا آهن حد دخليون تمام گهڻيون ٿي چڪيون آهن ڪم ڪندڙ آفيسرن کي بدلي ڪيو وڃي ٿي سنڌ حڪومت ڪي غير قانوني سرگرميون بند ڪرڻ گهرجن پارليامينٽري سيڪريٽري لوڪل گورنمينٽ سراج قاسم سومرو جي ايم سي کي ميمبر ڏانهن موڪلي ٿو جيڪو انهن سان گڏ ويهندو ۽ جڳهين جي سڃاڻپ ڪندو ۽ مناسب ڪارروائي ڪئي ويندي ايم ايم ميمبر ڪرن مسعود پنهنجي ڏيان ڇڪائيندڙ نوٽيس ۾ چيو ته نارٿ ناظم آباد سيڪٽر گس ڪمر ڪر مڪمل ٿي چڪو آهي پر اڃا تائين ناهن لڳا، روڊن تي ملبي جا ڍير موجود آهن جنهن ۾ هڪ ٻارڙو ڪري فوت ٿي ويو آهي سراج قاسم سومرو چيو ته قاسم سومرو روڊ جي تعمير ۾ انجنيئرنگ جي ضرورت آهي علائقي ۾ ربهه سيڪڙو ڪم ٿي چڪو آهي ۽ ايندڙ

مون سون کان اڳ رستا تعمير ڪيا ويندا سنڌ اسيمبلي سومر ڏهاڙي سنڌ ريونيو بورڊ ۾ ترميمي بل جي منظوري ڏني جنهن کان پوءِ اجلاس اڄ (اڱارو) ڏينهن وقت 12 وڳي تائين ملتوي ڪيو ويو.

بقايا 9 — دانيال چوڌري

واري وفاقي پارليامانی سيڪريٽري بئريسٽر دانيال چوڌري چيو آهي ته قوم هٿياربند فوج، سپهه سالار ۽ ڊي جي آءِ ايس پي آر سان مڪمل يڪجهتي جو اظهار ڪري ٿي، پاڪ فوج جي خلاف پروپيگنڊه اصل ۾ دشمن جي بيانيي جي سگهه آهي پاڪ فوج جي قربانين کي ڏڪاري بڻائڻ ڪنهن به صورت ۾ برداشت نه ڪيو ويندو اهڙن خيالن جو اظهار هن ڪالهه سومر ڏينهن راولپنڊي ۾ پنهنجي رهائشگاهه تي پاڪ فوج سان يڪجهتي جي اظهار جي لاءِ ڪيل ويندڙ ريلي ڪانيو صحافين سان ڳالهائيندي ڪيو هن چيو ته ملڪ ۾ بي بنياد بيانيو ۽ انتشار ڦهلائڻ جون ڪوششون قومي سلامتي جي لاءِ نقصانڪار آهن هن چيو ته پاڪ فوج جي خلاف منفي مهم هلائيندڙ عنصر اصل ۾ دشمن قوتن جو بيانيو اڳتي وڌائي رهيا آهن هن چيو ته دهشتگردن سان ڪنهن به سطح تي ڳالهه ٻولهه ممڪن نه آهي ۽ نه ئي رياست ان جي اجازت ڏئي سگهي ٿي هن ان ڳالهه تي افسوس جو اظهار ڪيو ته هڪ مخصوص پارٽي دهشتگردن سان هوڪن ۽ ڳالهه ٻولهه جي تجويز ڏئي رهي آهي جيڪو قومي مفاد ۽ قومي سلامتي جي گهرجن جي ابتڙ آهي هن چيو ته پاڪستان ۽ ان جي دشمن جي وچ ۾ مضبوط ڀت پاڪ فوج آهي ۽ هٿياربند فوج جي قربانين جو مذاق اڏائيندڙن جي لاءِ هن ملڪ ۾ ڪا به جڳهه نه آهي هن چيو ته پارٽي ميڊيا پاڪستان مخالف بيانيي کي غيرمعمولي نمايان ڪري ٿي جنهن جو مقصد پاڪستان جي عالمي سطح تي بهتر ٿيندڙ ساک کي نقصان پهچائڻ آهي بئريسٽر دانيال چوڌري چيو ته پاڪستان اڄ اڪيلائپ مان نڪري عالمي سطح تي احترام حاصل ڪري چڪو آهي. اسان جي دشمن کي پاڪستان جي اها پذيرائي هضم نٿي ٿئي هن وڌيڪ چيو ته تازي ضمني چونڊن ۾ عوام شدت پسنداڻي ۽ ادارا دشمن بيانيي کي مڪمل طور تي رد ڪيو آهي جنهن صوبي ۾ پي ٽي آءِ جي حڪومت آهي اتي گذريل 14 سالن کان امن قائم نه ٿي سگهيو ۽ پي ٽي آءِ جي عنصر پاڪ فوج تي اجائي تنقيد ڪن ٿا هن چيو ته نوجوان نسل کي گمراهه ڪرڻ جي ڪنهن به ڪوشش ملڪ دشمني جي برابر آهي قوم متحد آهي ۽ پنهنجي فوج سان گڏ بيٺل آهي ۽ پاڪستان جي خلاف ڪنهن به منفي بيانيي کي ناڪام بڻايو ويندو.

بقايا 10 — حڪم

جي شفافيت سان گڏ وقت سر تڪميل حڪومت جي ترجيح آهي وفاقي ۽ صوبائي حڪومتن جي اسٽيڪ هولڊرز جي اسٽيئرنگ ڪميٽي جي صدارت ڪندي هن اهڙن خيالن جو اظهار هن ڪالهه سومر ڏينهن پنهنجي صدارت ۾ ترقياتي منصوبن جي وقت سر تڪميل جي حوالي سان حڪمت عملي جي اجلاس کي خطاب ڪندي ڪيو وزيراعظم آفيس جي ميڊيا ونگ پاران جاري بيان موجب اجلاس ۾ قانون ۽ انصاف واري وفاقي وزير سينيٽر اعظم نذير تارڙ موسمياتي تبديلي واري وفاقي وزير مصدق ملڪ، اقتصادي معاملن واري وفاقي وزير احد خان چيمه، نائين اوورسيز واري وفاقي وزير محمد اورنگزيب، اطلاعات ۽ نشريات واري وفاقي وزير عطاءُ الله تارڙ انفارميشن ٽيڪنالاجي ۽ ٽيليڪام واري وفاقي وزير شزه فاطمه خواجه، پاور ڊويزن واري وفاقي وزير سردار اويس احمد خان لغاري، پيٽروليم واري وفاقي وزير علي پرويز ملڪ، ريلوي واري وفاقي وزير حنيف عباسي، عالمي بئنڪ ايشيائي ترقياتي بئنڪ جي ڪنٽري ڊائريڪٽرز سميت لاڳاپيل اعليٰ سرڪاري آفيسرن شرڪت ڪئي وزيراعظم ترقياتي منصوبن جي مختلف مرحلن ۾ سڌارن جي حوالي سان جامع حڪمت عملي جوڙڻ جي هدايت ڪندي چيو ته ترقياتي منصوبن ۾ سڌارن جي حوالي سان وفاقي ۽ صوبائي حڪومتن جي اسٽيڪ هولڊرز جي اسٽيئرنگ ڪميٽي جي صدارت هو پاڻ ڪندو هن ترقياتي منصوبن جي حوالي سان سڌارن ۾ مدد تي حصيدارن عالمي بئنڪ ۽ ايشيائي ترقياتي بئنڪ جا ٿورا مڃيا. اجلاس کي عالمي بئنڪ ۽ ايشيائي ترقياتي بئنڪ پاران ترقياتي منصوبن جي وقت سر تڪميل جي حوالي سان تجويزون پيش ڪيون ويون اجلاس کي بريفنگ ۾ ٻڌايو ويو ته ترقياتي منصوبن جي تڪميل کي پي ايس ڊي پي ۽ اي ڊي پي مقصدن ۽ امنگن سان هم آهنگ ڪرڻ جي ضرورت آهي، وقت سر پروڪيورمنٽ نه ٿيڻ ترقياتي منصوبن ۾ دير جو بنيادي سبب آهي اجلاس کي ٻڌايو ويو ته اي – پروڪيورمنٽ ۽ پراجيڪٽ ريڊي نيس جي سهولتن جي فراهمي سان پروڪيورمنٽ کي تيز رفتار بڻائڻ سگهجي ٿو ترقياتي منصوبن جي تڪميل ۾ منظوري وارا مختلف مرحلا شامل هوندا آهن جن کي آسان بڻائڻ جي ضرورت آهي اجلاس ۾ سڌارن جي حوالي سان چار ورڪنگ گروپس ناهڻ جي تجويز غور هيٺ آئي. پهريون ورڪنگ گروپ ترقياتي منصوبن جي منظوري جي مرحلن ۽ تياري جي حوالي سان سڌارن تي ڪم ڪندو ٻيو ورڪنگ گروپ پروڪيورمنٽ کي جديد ۽ شفاف رخن تي قائم ڪرڻ جي حوالي سان سڌارن جي ۽ ٽيون ورڪنگ گروپ منصوبن جي لاءِ زمين حاصل ڪرڻ ۽ ري – سيٽلمينٽ جي معاملن ۾ سڌارا آڻڻ جي حوالي سان هوندو جڏهن ته چوٿون ورڪنگ گروپ ترقياتي منصوبن جي حوالي سان انساني وسيلن ۽ استعداد جي مقرري جي حوالي سان سڌارن تي ڪم ڪندو.

بقايا 11 — غور ويچار

خاص طور تي اپوزيشن پارٽين پاڪستان تحريڪ انصاف جي مستقبل ۽ پنجاب جي انتظاميه ۾ امڪاني تبديلي جي مشاورت ڪري سگهجي رپورٽ موجب حڪمران خاندان جي ويجهن ذريعن موجب وزيراعظم شهباز شريف پنجاب جي وزيراعليٰ مريم نواز ۽ مسلم ليگ(ن) جي صدر نوازشريف موجوده سياسي صورتحال تي ڳالهيون ڪيون 2 ڪلاڪن کان وڌيڪ جاري رهندڙ انهي ملاقات ۾ پي ٽي آءِ جي ايندڙ ڪجهه ڏينهن ۾ امڪاني حڪمت عملي ۽ وفاقي پنجاب حڪومتن جي موثر جواب تي غور ڪيو ويو ڳالهين جو محور اهو سوال هو ته عمران خان جي پنهنجي پارٽي ۾ موجوده حيثيت کهڙي آهي پي ٽي آءِ قيادت پنهنجي قيد باني جي اڳواڻ تي پاڙڻ جاري رکندي يا پڻ اڳواڻ وزيراعظم جي خلاف اسٽيبلشمينٽ جي هيٺان تائين جي سخت ترين رد عمل ڪان پوءِ پاڻ کي انهي کان پري رهندي ذريعن جو چوڻ آهي ته شريف خاندان ڳڏجاڻي ۾ مختلف سياسي ۽ معاشي قدمن جي باري ۾ به اسٽيبلشمينٽ جي نقط نظر جو جائزو ورتو جيڪا مسلم ليگ(ن) جي حڪومت اختيار ڪري رهي آهي. ذريعن موجب مريم نواز پنجاب ڪابينه جو داؤ تي تيار ڪيل ڪارڪردگي رپورٽ پنهنجي پنهنجي والد ۽ چاچي کي بريفنگ ڏني جنهن ۾ آڊٽ جي ذريعي سامهون ايندڙ نمايان ڪوتاهين جي جاچ ڪئي وئي آهي ذريعن موجب وزيراعليٰ پنهنجي ڪابينه ۾ هيٺ معائنهين ۽ نئين وزيرن جي شموليت ذريعي حڪومت جي ڳڏيل ڪارڪردگي بهتر بڻائڻ جي لاءِ پنهنجي ارادي جو اظهار به ڪيو آهي.

بقايا 12 — عادل راجا

ڪندي عادل راجا کي پنهنجي سمورن اڪائونٽن تان عام معافي وٺڻ جي هدايت ڪئي وئي آهي جيڪي سنڌس اڪائونٽن تي 28 ڏينهن تائين موجود رهندا. گڏوگڏ عادل راجا کي 50 هزار پائونڊ يعني هڪ ڪروڙ 87 لک روپيا ڊيميج چارجز ۽ 2 لک 60 هزار يورو يعني 9 ڪروڙ 71 لک روپيا 22 ڊسمبر تائين جمع ڪرائڻ جي هدايت ڪئي وئي آهي عدالتي حڪم موجب عادل راجا کي مستقبل ۾ پڻ پنهنجي تخريبي حرڪتن کان پاسو ڪرڻ جي هدايت ڪئي وئي آهي ۽ عادل راجا جي ڪوڙي مواد ثابت ٿيڻ سبب عدالت ڪيس اپيل جو حق به نه ڏنو آهي. يو ڪيو وڏيون ڪوششن ڪرڻ باوجود قانون کي پنجوڙ ڪان بچي نه سگهيو.

بقايا 13 — محمد بخش مهر

گرائونڊ ۾ منعقد ٿيل فٽبال ايونٽ ۽ پي ايس بي گرائونڊ ۾ جاري ڪراٽي ايونٽ ۾ پهس جي هن ٻنهي ايونٽن جو افتتاح ڪيو. سردار محمد بخش مهر 35 هين نيشنل گيمز جي فٽبال ۽ ڪراٽي مقابلي جو تفصيلي جائزو ورتو ۽ جاري ميچز ڏٺا. ان موقعي تي راندين واري سيڪريٽري منور علي مهيسر پارليامانی سيڪريٽري صائمه آغا، اڳوٽو سيڪريٽري عبدالعليم لاشاري، چيف انجنيئر محمد اسلم مهر ڊي ايس او اسماعيل شاهه فريد علي حاجره نواب، شهباز عباسي

ڪائنات نثار احمد چانڊيو ۽ پيا آفيسر به سائنس گڏ هئا. ترجمان چيو ته پاڪستان ايئر فورس ۽ بلوچستان جي ٽيم جي وچ ۾ ٿيندڙ فٽبال ميچ جي بهترين هاف جي پڄاڻي تي اسڪور 0-0 رهيو جڏهن ته ڪراٽي ايونٽ ۾ ملڪ ڀر مان 14 ٽيمون حصو وٺي رهيون آهن ۽ مقابلا ايندڙ چار ڏينهن تائين جاري رهندا. سنڌ جي راندين واري وزير نيشنل گيمز جي ڪراٽي مقابلي ۾ شرڪت ڪندڙ ٻارن کي ساراهيو ۽ ڪين پليڪار چيو. سردار محمد بخش مهر ان موقعي تي چيو ته سنڌ حڪومت ۽ راندين واري کاتي پاران پوري ملڪ مان آيل نيشنل ۽ انٽرنيشنل رانديگرن لاءِ ڀرپور انتظام ڪيا ويا آهن. نوجوان اسان جي ملڪ جو مستقبل آهن ڪين بهترين راندين جون سهولتون فراهم ڪري رهيا آهيون.

بقايا 14 — عطاءُ الله تارڙ

پاڪستان جو ٻيو گهر ۽ پاڪستان چين جو ٻيو گهر آهي چين هر مشڪل گهڙيءَ ۾ پاڪستان سان گڏ بيٺل ٻوڏ متاثرين جي لاءِ چيني ڪمپنين ۽ ادارن جو تعاون ساراهه جوڳو آهي اهڙن خيالن جو اظهار هن ڪالهه سومر ڏينهن مقامي هوٽل ۾ چائنا چيمبر آف ڪامرس اِن پاڪستان جي اهتمام هيٺ پاڪستان ۾ فلڊ ڊيزاسٽر جي لاءِ عطين واري تقريب کي خاص مهمان جي حيثيت سان خطاب ڪندي ڪيو وفاقي وزير چيو ته پاڪستان ۽ چين جي وچ ۾ لاڳاپا هڪ نه ختم ٿيندڙ رشتي جي صورت ۾ آهن جيڪي اسان جي بزرگن کان اسان کي وراثت ۾ مليا آهن جنهن جي حفاظت ۽ قدر اسان هر صورت ۾ ڪريون ٿا. هن چيو ته پاڪستان ۽ چين جي وچ ۾ ويجها لاڳاپا آهن چين اسان جي لاءِ ٻيو گهر آهي ۽ اهڙي طرح پاڪستان به چين جي لاءِ ٻيو گهر آهي. وفاقي وزير چين جي مختلف شهرن جي دورن جو حوالو ڏيندي چيو ته پاڪ چين دوستي هر موسم جي دوستي آهي اها دوستي سدائين مستقبل ۽ مضبوط رهي آهي. هر مشڪل وقت ۾ چين پاڪستان جو ساٿ ڏنو آهي اطلاعات واري وفاقي وزير چيو ته چين جو اڳواڻ جو اپن لائي جڏهن پاڪستان آيو ته منهنجي والده اسلام آباد جي رستن تي بين ٻارن سان گڏ چيني جهنڊو پڪڙي سندس استقبال ڪري رهي هئي هي اهي يادون آهن جن ۾ اسان وڏا ٿياسين آهي اسان جي ثقافت ۽ وراثت جو حصو آهن هن چيو ته موجوده دور ۾ اسان جي نوجوان نسل ۾ پاڪ چين دوستي جي حوالي سان تمام گهڻو ڪجهه سکيو آهي ۽ اهي لاڳاپا اڄ عوامي ثقافتي ۽ تعليمي سطح تي وڌيڪ مضبوط ٿيا آهن. اطلاعات واري وفاقي وزير چين جي صدر شي جن پنگ ۽ وزيراعظم لي چيانگ جا پاڪستان جي لاءِ خيرسگالي جي جذبي ۽ تعاون تي ٿورا ادا ڪيا. اطلاعات واري وفاقي وزير چيو ته موسمياتي تبديلي عالمي مسئلو آهي اسان ان جا شديد اثر ڏٺا آهن. پاڪستان جو عالمي ڪاربن اخراج ۾ حصو هڪ سيڪڙو کان به گهٽ آهي جڏهن ته موسمياتي تبديلي جي اثرن جي لحاظ کان اسان دنيا جي سڀ کان وڌيڪ متاثر ملڪن ۾ شامل آهيون هن چيو ته جڏهن پاڪستان ۾ شديد ٻوڏ آئي ۽ پنجاب سميت مختلف علائقن ۾ ماڻهو متاثر ٿيا ته چين پاران مدد ۽ تعاون ان وقت انتهائي اهم ثابت ٿي چين جي ڪمپنين ۽ ادارن پنهنجي ذميواري تحت هڪ قدم اڳتي وڌندي تعاون ڪيو جنهن سان ثابت ٿئي ٿو ته پاڪ چين دوستي مضبوط آهي. ان تعاون تي اسان چين جي ڪمپنين جي ٿورائتا آهيون وفاقي وزير چيو ته جڏهن به اسان مشڪل حالتن کي منهن ڏنو آهي چين سدائين اسان سان گڏ بيٺل رهيو آهي چين هڪ اعتماد جوڳو دوست آهي ۽ پاڪستان سدائين ان دوستي جي گهرجن جي پورو ڪرڻ جي لاءِ تيار رهندو هن چيو ته وقت ثابت ڪيو آهي ته چين ۽ پاڪستان واقعي "فولادي يائر" آهن عوامي، ثقافتي ۽ تعليمي مٽاسٽا ان دوستي کي وڌيڪ مضبوط ڪري رهيا آهن واضح رهي ته چين چيمبر آف ڪامرس اِن پاڪستان پاڪستان جي ٻوڏ متاثر علائقن جي لاءِ سيپٽمبر ۾ امدادي مهم جي شروعات ڪئي جنهن ۾ ميمبر ڪمپنين جي ڀرپور شرڪت ڏسڻ ۾ آئي هيستائين 32 ڪمپنين اٽڪل 34 ملين رپين کان وڌيڪ رقم امدادي سامان جي خريداري ۽ ورچ جي لاءِ جمع ڪئي. ان امداد ۾ خوراڪ، پيئڻ جو پاڻي، ڪمبل، مهاڙيون ۽ پاڻي جهل وارين چادرن جهڙيون بنيادي شيون شامل آهن جيڪي متاثر علائقن ۾ فوري طور تي ڳهريل آهن.

بقايا 15 — حلف کنيو

حسن اورنگزيب سپريم ڪورٽ جي جج جي عهدي جو حلف کنيو سپريم ڪورٽ جي سڌ سماءَ واري شعبي پاران جاري پريس پڌرائي موجب چيف جسٽس سپريم ڪورٽ آف پاڪستان جسٽس يحيٰيٰ آفريدي ڳذريل ڏينهن هڪ سادي ۽ شاندار تقريب ۾ جسٽس ميان گل حسن اورنگزيب کان سپريم ڪورٽ جي جج طور حلف کنيو حلف برداري تقريب ۾ سپريم ڪورٽ آف پاڪستان، فيڊرل آئيني عدالت، وفاقي شرعي عدالت ۽ هاءِ ڪورٽن جي ججن شرڪت ڪئي ان موقعي تي اٽارني جنرل پاڪستان، سينئر وڪيلن فيڊرل جوڊيشل اڪيڊمي جي آفيسرن ۽ لا اينڊ جسٽس ڪميشن آف پاڪستان جي آفيسرن به شرڪت ڪئي تقريب جي ڪارروائي رجسٽرار سپريم ڪورٽ محمد سهيل لغاري هلائي جڏهن ته سپريم ڪورٽ جي آفيسرن ۽ ملازمن به شرڪت ڪئي.

بقايا 16 — مبارڪون

شهباز شريف عابد شير علي کي سينيٽ ۾ بنا مقابلي ڪاميابي تي مبارڪباد ڏيندي سندس جي لاءِ نيڪ خواهشن جو اظهار ڪيو آهي ڪالهه سومر ڏينهن وزيراعظم آفيس جي ميڊيا ونگ پاران جاري بيان موجب وزيراعظم چيو ته عابد شير علي پارٽي جو سرگرم اڳواڻ آهي ۽ هن ڳڏيل دورن ۾ عوامي خدمتن سان پنهنجو نالو ناهيو هن چيو ته الله تعاليٰ جي فضل ۽ ڪرم سان مسلم ليگ (ن) کي عوامي خدمت جي ڪري هر محاذ تي فتح نصيب ٿي رهي آهي وزيراعظم ان اميد جو اظهار ڪيو ته عابد شير علي بطور سينيٽر قائد ميان محمد نواز شريف جي لازوال قيادت ۾ ملڪي تعمير ۽ ترقي ۽ عوامي خدمت جي حوالي سان پنهنجو ڀرپور ڪردار ادا ڪندو.

بقايا 17 — سينيٽ چيئرمين

سيڙپڪاري ۽ صنعتي ترقي جا نوان رستا کولي سگهجن هن ان ڳالهه تي زور ڀريو ته ڳڏيل منصوبن ٽيڪنالاجي جي مٽا سٽا ۽ ڪاروباري سهڪار ذريعي مسلمان ملڪ پنهنجي اجتماعي معاشي صلاحيتن کي ڀرپور انداز ۾ ڪم آڻي سگهن ٿا. ان موقعي تي فورم ۾ انڊونيشيا مان پروفيسر دين شام الدين برطانيا مان سر اقبال سڪرينا اسلامي چيمبر آف ڪامرس اينڊ انڊسٽري اينڊ ٽيڪنالاجي جي ڊائريڪٽر سميت عالمي سطح جي اهم شخصيتن شرڪت ڪئي سيد يوسف رضا گيلاني اسلامي ماليياتي نظام ۾ فن ٽيڪ ۽ پائيدار سيڙپڪاري جي مسلم دنيا ۾ معاشي استحڪام ۽ ترقي جو اهم ذريعو قرار ڏنو هن چيو ته جديد ٽيڪنالاجي بنا جتادار معاشي ترقي ممڪن ناهي ان لاءِ مسلمان ملڪن کي تحقيق ۽ ترقي تي زور ڏيڻ گهرجي هن پاڪستان ۾ موجود اڀرندڙ معاشي موقعن تي روشني وجهندي چيو ته پاڪستان جا نوجوان ۽ باصلاحيت آبادي وڌندڙ صارفين جي منڊي ۽ تيزي سان ترقي ڪندڙ ماحولياتي نظام ۾ سيڙپڪارن لاءِ شاندار موقعا فراهم ڪري رهي آهي هن ملائيشيا جي ڪاروباري حلقن کي اسپيشل انويسٽمنٽ فيسليٽيشن ڪائونسل (ايس آءِ ايف سي) ذريعي پاڪستان ۾ سيڙپڪاري ۽ ڳڏيل منصوبن جي دعوت ڏني سينيٽ چيئرمين پنهنجي خطاب جي پڄاڻي تي ان ڳالهه تي زور ڀريو ته مسلمان ملڪن کي خطابن ۽ نعرن کان اڳيان وڌي عملي قدمن مضبوط واپاري نيٽ ورڪ، سيڙپڪاري جي اثرائتي نظام ۽ اسٽريٽجڪ حصيداري جو بنياد رکڻ گهرجي. هن ان عزم جو ورجاءُ ڪيو ته پاڪستان هڪ مضبوط، مستحڪم ۽ خوشحال مسلم دنيا جي جوڙجڪ لاءِ پنهنجي حصيدار ملڪن سان هر سطح تي سهڪار لاءِ تيار آهي هن چيو ته ڳڏيل اتحاد، ڳڏيل ويزن ۽ عملي سهڪار ذريعي مسلمان دنيا کي معاشي طور پائيدار ۽ عالمي سطح تي مضبوط بڻائڻ جو واحد رستو آهي.

روزاني عبرت

ايڊيٽوريل

صبر، رواداري ۽ سنڌ ۾ امن جو خواب — صفحو 4

ڊاڪٽر صفدر علي صدف — قانون جي احترام جي عادت — صفحو 4

فقير حاجن نظاماڻي — ماري مرين شال، ڏيپ پڄنئي ڏيپون — صفحو 4

خورشيد نديم — فاتح ڪير؟ — صفحو 4

سيٽارجا پرسان خانواهه شاخ جي ٽيل جي آبادگارن جو پاڻي جي کوٽ خلاف احتجاج

ميرواهه ڪينال مان نڪرندڙ خانواهه شاخ جي آبادگارن عطا حسين ڪبر جي اڳواڻي ۾ احتجاج ڪيو، نعريبازي

گذريل ٻن مهينن کان پاڻي ٽيل تي پاڻي ناهي پهتو جنهن ڪري ڪڻڪ جي پوکائي سخت متاثر ٿي رهي آهي: آبادگار

داروغو مظفر بوزدار اسان کان ڪاٽي ڀڃائي 60 هزار روپيا به وٺي ويو آ ۽ ڪاٽي به پاڻ ڪرائي آ پر پوءِ به پاڻي ناهي پهتو

سيٽارجا(ن ع) سيٽارجا پرسان خانواهه شاخ جي ٽيل جي آبادگارن جو پاڻي جي کوٽ خلاف احتجاج ميرواهه ڪينال مان نڪرندڙ خانواهه شاخ جي آبادگارن عطا حسين ڪبر ارشاد علي، مشتاق رحيم ڏنو راشد ڪبر ۽ ٻين پاڻي ناهي جو پلا ڪريلا ڪريلا جي اپ ڊاريندڙ نارن سان احتجاجي مظاهرو ڪندي چيو ته گذريل ٻن مهينن کان پاڻي ٽيل تي پاڻي ناهي پهتو جنهن ڪري ڪڻڪ جي پوکائي سخت متاثر ٿي رهي آهي ۽ هن مهل تائين ڪڻڪ کي پهريون پاڻي ۽ ڪجهه جڳهن تي پوکائي به ناهيون ڪري سگهيا هتن الزام هڻندي چيو ته داروغو مظفر بوزدار اسان کان ڪاٽي ڀڃائي 60 هزار روپيا به وٺي ويو آ ۽ ڪاٽي به پاڻ ڪرائي آ پر پوءِ به پاڻي ناهي پهتو هنن وڌيڪ ڳالهائيندي چيو ته اساني زمين جو جر به ڪارو آهي ٽيوبيل جي پاڻي تي زمين خراب ٿي رهي آهي هنن ڊي سي خيرپور سميت آبپاشي انتظاميا کان مطالبو ڪندي چيو ته چناءِ ڏنو ته جيڪڏهن 48 ڪلاڪن ۾ ٽيل تي پاڻي نه پهتو ته مهراڻ هاءِ وي بند ڪري پاڻي پهچڻ تائين ڌرڻو هڻي ويهي رهنداسين ٻئي پاسي داروغي مظفر بوزدار الزام کي رد ڪندي چيو ته مان ڪنهن کان به پيسا ناهن ورتا آبادگار بي بنياد الزام هڻي رهيا آهن

ميرواهه ڪينال مان نڪرندڙ خانواهه شاخ جي آبادگارن عطا حسين ڪبر جي اڳواڻي ۾ احتجاج ڪيو

باڊهه ۾ سنڌي ادبي سنگت شاخ جي هفتيوار ڪچهري

شهدادڪوٽ بار جي سينيئر وڪيل تي قاتلاڻو حملو ڳڀتي جوڳي حالت ۾ لاڙڪاڻي منتقل

ايڊووڪيٽ مير منظور احمد ساسولي تي گذريل رات گهر ويندي هٿيارٻندن قاتلاڻو حملو ڪيو، سخت زخمي

واقعي جو اطلاع ملڻ شرط وڪيلن ۾ ڪاوڙ جي لهر ڇانئجي وئي، حملي جي مذمت، عدالتن جو بائيڪاٽ

حڪومت سياسي ميدان ۾ وڪيلن هٿان شڪست کائڻ کانپوءِ سازشون شروع ڪيون آهن: ايڊووڪيٽ شفيع محمد کوسو

شهدادڪوٽ(ن ر) شهدادڪوٽ بار جي سينيئر ميمبر سماجي اڳواڻ ايڊووڪيٽ مير منظور احمد ساسولي تي گذريل رات ان وقت هٿيار بندن قاتلاڻو حملو ڪيو جڏهن هو جلڻ شاهه روڊ تي گهر ڏانهن وڃي رهيو هو جوابدار هٿيار بندن مٿس سڌا فائر ڪيا فائرنگ سبب ايڊووڪيٽ مير منظور احمد ساسولي شديد زخمي ٿي پيو جنهن کي پهرين سول اسپتال شهدادڪوٽ آڻي ابتدائي طبي امداد ڏيئي ڳڀتي جوڳي حالت ۾ وڌيڪ علاج لاءِ ڪيس لاڙڪاڻي ... ايڊووڪيٽ شفيع محمد کوسو ايڊووڪيٽ رفيق احمد خشڪ ايڊووڪيٽ جهانزيب ساسولي ۽ ايڊووڪيٽ راجا رجب مگسي تحرڪ ۾ اچي ٿاڻي تي وارثن سان گڏجي واقعي جي ايف آءِ آر داخل ڪرائي ڇڏي ٻئي طرف ڊسٽرڪٽ بار جي صدر ايڊووڪيٽ شفيع محمد کوسو واقعي تي ڳڻتي ظاهر ڪندي ان کي سازش قرار ڏنو واقعي خلاف سومر جي ڏينهن ضلعي جي سمورن عدالتن اندر عدالتي ڪاروائي جو احتجاجن بائيڪاٽ جو اعلان ڪيو جنهن ... طرف وڪيل اڳواڻن ايڊووڪيٽ شفيع محمد کوسو ايڊووڪيٽ جهان زيب ساسولي ايڊووڪيٽ رفيق احمد خشڪ ۽ ايڊووڪيٽ راجا رجب مگسي صحافين سان ڳالهائيندي چيو ته حڪومت سياسي ميدان ۾ وڪيلن هٿان شڪست کائڻ کانپوءِ سازشون شروع ڪيون آهن شڪارپور واقعو ۽ شهدادڪوٽ واري واقعي جون هڪ ڪڙيون آهن وڪيلن کي حفاظت نه ڏيڻ ۽ انهن کي غير محفوظ بنائڻ انتظامي غفلت آهي جنهن جي ...

شهدادڪوٽ: بار جي سينيئر وڪيل تي قاتلاڻو حملو ڳڀتي جوڳي حالت ۾ لاڙڪاڻي منتقل

مورو دادو پل وٽ ٽريڪٽر جي ڊاٽسن کي ٽڪر، ٻه ڄڻا زخمي

ملاڪاتيار: گورنمينٽ بوائز ڪيمپس هاءِ اسڪول ۾ پرائمري اسڪولن ۾ تقريبون

ملاڪاتيار ۾ ثقافتي ڏهاڙو وڏي پئماني تي ملهايو ويو

گورنمينٽ بوائز ڪيمپس هاءِ اسڪول ۽ پرائمري اسڪولن ۾ تقريبون

شاگردن، استادن، والدين ۽ علائقي جي معززن تقريب کي چار چنڊ لڳائي ڇڏيا

عثمان شاهه هڙي جي گورنمنٽ هاءِ اسڪول ۾ تعلقي سطح تي ثقافت ڏهاڙي جو شاندار پروگرام

تعلقي جي اسڪولن جي شاگردن ۽ شاگردياڻين تقريري مقابلن سميت ڊرامه، ٽيبلو، ۽ شاعري جا مقابلا

عثمان شاهه هڙي ۾ حضرت ابوبڪر رض جي يوم شهادت تي ريلي

سني رابطه ڪائونسل تعلقه جهندو مري پاران مختلف علائقن مان جلوس

درگاهه لنواري شريف ۾ سالگره ملهائڻ واري عمل خلاف ڪوٽ غلام محمد ۾ احتجاج

مهراڻ يونيورسٽي پاران پائيدار ماحول لاءِ مصنوعي ذهانت جي عنوان سان هڪ ڏينهن وارو سيمينار

مصنوعي ذهانت تي اعتبار ڪري سگهجي ٿو ۽ اها مسئلن ۽ موقعن جا بهترين حل تجويز ڪندڙ آهي: ڊاڪٽر ايرڪ نيلسين

الٽي جي بي محققن جي ڳالهه ٻولهه: مهراڻ يونيورسٽي جي شاگردن ۽ استادن جي سکيا لاءِ ڪارائتي ثابت ٿيندي: ڊاڪٽر عبدالرزاق سهتو

سيبس يونيورسٽي ڄامشورو ۾ نئين بيچ لاءِ تعارفي سيشن

ڄام نواز علي ۾ سول سوسائٽي پيراڻي طرفان احتجاجي ريلي

ڄامشورو: مصنوعي ذهانت تي اعتبار ڪري سگهجي ٿو ۽ اها مسئلن ۽ موقعن جا بهترين حل تجويز ڪندڙ آهي: ڊاڪٽر ايرڪ نيلسين

قمبرسعيدخان ٽائون آفيس ۾ شاندار ثقافتي پروگرام

سنڌي قوم پنهنجي ثقافت کي هر سال ملهائي ٿي: مير امتياز علي بروهي

شهدادڪوٽ: سنڌي قوم پنهنجي ثقافت کي هر سال ملهائي ٿي: مير امتياز علي بروهي

پ پ ضلعي سانگهڙ جو اجلاس، شهيد راڻي جي ورسي جي جلسي بابت غور ويچار

شهيد راڻي جي ورسي جي مناسبت سان پ پ ضلع دادو جو اجلاس اڄ طلب

سانگهڙ: پ پ ضلعي سانگهڙ جو اجلاس، شهيد راڻي جي ورسي جي جلسي بابت غور ويچار

ڪمشنر سکر ڊويزن عابد سليم قريشي جي سول اسپتال سکر آمد

ڳوٺڪي ۾ معذورن جي عالمي ڏهاڙي جي مناسبت سان سيمينار

ڏوڪري ۾ درگاهه لنواري شريف جي مريدن جو مظاهرو، ڌرڻو

استاد بخاري گورنمنٽ ڊگري ڪاليج دادو ۾ اسپورٽس فار ايجوڪيشن جي شروعات

رانيپور ٽائون انتظاميه گٽرن جا مين هول نه لڳرائي سگهي

سکر: ڪمشنر سکر ڊويزن عابد سليم قريشي سول اسپتال جي معاملن بابت ملاقات

سکر ۽ روهڙي جي فٽبال ٽيمز جي وچ ۾ دوستاڻي ميچ

ڳوٺڪي: معذورن جي عالمي ڏهاڙي جي مناسبت سان سيمينار

ڏوڪري: درگاهه لنواري شريف جي مريدن جو مظاهرو

سجاول شهر ۾ صفائي مهم جو هفتو شروع

راڻيپور ڪاليج ۾ فوت ٿيل استادن، ڪلاس فيلوز ۽ شاگردن لاءِ تقريب

ڪوٽ غلام محمد ۾ معذورن جي عالمي ڏينهن جي مناسبت سان تقريب

سجاول: ٽائون چيئرمين جي هدايتن تي صفائي مهم تيز ٿي وئي

The largest circulated amongst regional dailies of Pakistan
ABC CERTIFIED
متحده عرب امارات ۾ قيمت 2 درهم - سعودي عرب ۾ 2 ريال
روزاني عبرت
ايڊيٽر انچيف ۽ پبلشر: قاضي اسد عابد
Hyd. Ph: 2728703-4, 2728571-2 Fax: 2781879, 2784300 Isld. Ph: 2823277
Khi. Ph: 4538862-3, 2639617 Fax: 4543839-2639492, Lhr. Ph: 7236191
Reach us at www.dailyibrat.com, E-mail: ibratg@yahoo.com, ibrat@hydwol.com.pk
آڱارو 09 ڊسمبر 2025ع

صبر، رواداري ۽ سنڌ ۾ امن جو خواب

سنڌ پنهنجي تاريخ، ثقافت ۽ سماجي ورثي جي لحاظ کان نهايت زرخيز رهي آهي. سنڌ جي ماڻهن ۾ همدردي، سخاوت ۽ مهمان نوازيءَ جهڙيون خاصيتون گهڻي وقت کان موجود آهن. پر بدقسمتيءَ سان جديد دور ۾ اسان جا سماجي ۽ سياسي نظام اهڙا ناهن رهيا، جيڪي ان ثقافتي هم آهنگيءَ کي قائم رکن. اڪثر ماڻهو تڪرار، انتهاپسندي ۽ شدت پسنديءَ جي ڪري امن کي نظرانداز ڪندا آهن. اهڙي صورتحال ۾ صبر ۽ رواداري ئي سنڌ کي امن ۽ خوشحاليءَ ڏانهن وٺي وڃي سگهن ٿيون. صبر انسان جي شخصيت جو مضبوط بنياد آهي. جڏهن ماڻهو پنهنجي جذبات تي ڪنٽرول ڪري ٿو، تڪرار کان پاسو ڪري ٿو ۽ ٻين جي راءِ کي عزت ڏئي ٿو، ته سماج ۾ پائيدار امن قائم ٿئي ٿو. سنڌ ۾ ڪيترائي اهڙا مثال نظر اچن ٿا، جتي صبر جي کوٽ سبب جهڳڙا، سياسي مخالفتون ۽ سماجي تڪرار پيدا ٿين ٿا. اسان کي پنهنجي روزاني زندگيءَ ۾ ننڍڙين ڳالهين تي به صبر جو مظاهرو ڪرڻ گهرجي، ڇاڪاڻ ته وڏو امن ننڍڙين عادتن کان شروع ٿيندو آهي.

ساڳئي وقت، رواداري هڪ اهڙو قدر آهي جيڪو مختلف ماڻهن، فرقن ۽ عقيدن جي وچ ۾ پل جو ڪم ڏئي ٿو. سنڌ ۾ ڪيترائي مختلف سماجي گروهه ۽ ثقافتي روايتون موجود آهن، جيڪي هڪ ٻئي سان امن ۽ ميل جول ۾ زندگي گذاريندا آيا. جيڪڏهن اسان پنهنجي روزمره جي زندگيءَ ۾ رواداري کي ترجيح ڏيون، ته نه صرف سماجي تڪرار گهٽ ٿيندا، پر مختلف ثقافتن ۽ خيالن جي وچ ۾ سمجهوتو به پيدا ٿيندو. رواداريءَ جو مطلب صرف ٻين جي راءِ کي قبول ڪرڻ ناهي، پر انهن جي وجود ۽ انهن جو احترام ڪرڻ آهي. جڏهن معاشرو اهڙي رواداريءَ تي قائم هوندو ته دهشتگردي، شدت پسندي ۽ سماجي نفرت لاءِ جاءِ گهٽجي ويندي.

سنڌ ۾ امن جي ضرورت اڄڪلهه اڳ کان وڌيڪ محسوس ٿي رهي آهي. شهري علائقن ۽ ٻهراڙي ۾ حادثا، سيڪيورٽي جا مسئلا ۽ سياسي تڪرار روزمره جو حصو بڻجي چڪا آهن. اهڙي صورتحال ۾ صبر ۽ رواداري ئي اهي قوتون آهن جيڪي معاشري کي تڪراءَ کان بچائي سگهن ٿيون. حڪومت ۽ عام ماڻهو ٻنهي کي گڏجي اهڙو ماحول پيدا ڪرڻ جي ضرورت آهي، جتي هر ماڻهو پنهنجو خيال آزاديءَ سان بيان ڪري سگهي ۽ هر فرق کي برابريءَ سان ڏٺو وڃي.

امن قائم ڪرڻ لاءِ تعليم کي اهم ڪردار ادا ڪرڻ گهرجي. جيڪڏهن اسان پنهنجن ٻارن ۾ صبر ۽ رواداريءَ جي قدرن کي تعليم ذريعي وڌائينداسين ته اهي مستقبل ۾ اهڙو معاشرو ناهيندا، جتي تڪرار کان اڳ سمجهوتي ۽ ڳالهه ٻولهه کي ترجيح ڏني وڃي. اسڪول، ڪاليج ۽ يونيورسٽيون اهڙا ادارا هجڻ گهرجن، جيڪي نوجوانن کي نه رڳو علم ڏين، پر انهن ۾ اخلاق، صبر ۽ سماجي ذميواريءَ جو شعور به پيدا ڪن. ان کان علاوه، ميڊيا ۽ سوشل ميڊيا جو ڪردار به اهم آهي. جڏهن ميڊيا صرف منفي خبرن ۽ تڪرار کي وڌائيندي ته معاشري ۾ ڏک، نفرت ۽ بي اعتمادي وڌي ويندي. پر جيڪڏهن ميڊيا ۽ سوشل ميڊيا کي مثبت سوچ، رواداري ۽ امن جي پيغام پهچائڻ لاءِ استعمال ڪيو وڃي ته اها هڪ مضبوط اوزار بڻجي سگهي ٿي جيڪو سنڌ ۾ امن قائم ڪرڻ ۾ مددگار ثابت ٿيندو.

صبر ۽ رواداري صرف ذاتي قدرن تائين محدود نه رهڻ گهرجن. پر انهن کي سماجي، ثقافتي ۽ سياسي عملن ۾ پڻ شامل ڪرڻ گهرجي. جيڪڏهن عام ماڻهو، سماجي اڳواڻ، سياسي ڌريون ۽ مذهبي اڳواڻ گڏجي امن ۽ رواداري تي زور ڏين ته معاشري ۾ يقيناً مثبت تبديليون اينديون. سنڌ جو امن ۽ خوشحالي صرف قانون ۽ سيڪيورٽي ادارن تي منحصر نه آهي، پر هر فرد جي ذميواري آهي ته هو پنهنجي سوچ، عمل ۽ روين ۾ صبر ۽ رواداري جو مظاهرو ڪري. اهڙيءَ طرح صبر، رواداري ۽ امن جا قدر سنڌ ۾ نه رڳو موجوده بحرانن کي ختم ڪري سگهن ٿا، پر مستقبل جي نسلن لاءِ هڪ روشن ۽ خوشحال معاشرو به قائم ڪري سگهن ٿا. جيڪڏهن اسان سڀئي پنهنجي روزمره جي زندگيءَ ۾ انهن قدرن کي اپنائينداسين ته سنڌ هڪ اهڙو ماڳ بڻجي سگهندو، جتي مختلف ثقافتن جا ماڻهو خوشيءَ ۽ امن سان گڏجي زندگي گذاريندا.

برادرين جا جهيڙا سماجي زخم ۽ حڪومتي ذميواري

شهزادي پيرزادو

سنڌ هزارين سالن کان هڪ تهذيب، رواداري ۽ گڏيل زندگي گذارڻ واري سرزمين رهي آهي. سنڌي سماج ۾ مختلف برادرين، ذاتين ۽ قبيلن جو گڏيل وجود هميشه معاشرتي حسن جو حصو رهيو آهي. پر گذريل ڪيترن ئي ڏهاڪن کان سنڌ اندر برادرين، قبيلن ۽ قومن جي وچ ۾ وڌندڙ ويڇوتيون نه رڳو امن امان کي خطري ۾ وجهي رهيون آهن، پر سنڌ جي سماجي ڍانچي کي به سخت نقصان پهچائي رهيون آهن. افسوس سان چوڻو پوي ٿو ته ننڍڙي ڳوٺ جي تڪرار کان وٺي سوشل ميڊيا جي بحث مباحثن تائين، ماڻهو تڪڙو جذباتي ٿي وڃن ٿا ۽ نتيجي ۾ هڪ ننڍڙي ڳالهه وڏي تڪرار ۾ تبديل ٿي وڃي ٿي. اڄ جڏهن دنيا ترقي يافته معاشرن ڏانهن وڌي رهي آهي، اسان جو سماج اڃا پير کڻندي قبائلي تڪرارن، انتقام ۽ طاقت جي قلن ۾ ڦاسجندو پيو وڃي. سنڌ اندر وڌندڙ برادري جهيڙا نه صرف انساني حياتيون کسي رهيا آهن پر تعليم، معيشت، انفراسٽرڪچر ۽ روزمره جي زندگيءَ کي به سخت متاثر ڪري رهيا آهن ان پس منظر ۾ هن موضوع تي ايمانداريءَ سان ڳالهائڻ، سماج کي آئينو ڏيکارڻ ۽ حڪومت کي ذميوار بڻائڻ وقت جي سڀ کان اهم ضرورت آهي.

سنڌ اندر جهيڙا اوچتو پيدا ناهن ٿيندا؛ انهن جي پويان گهڻا گهرا سماجي، معاشي ۽ سياسي سبب موجود آهن. سڀ کان وڏو سبب باهمي اعتماد جي کوٽ آهي ڪيترن ڳوٺن ۽ علائقن ۾ هڪ برادري ٻي برادريءَ کي مقابلي طور ڏسڻ لڳي آهي، جنهن ڪري شڪ، انا ۽ بدگماني وڌڻ لڳي آهي. ڪيترائي تڪرار صرف ان ڪري وڌن ٿا جو ڪنهن برادريءَ کي لڳي ٿو ته ٻي برادري هن کان وڌو اثر رسوخ رکي ٿي، يا زمينن، وسيلن ۽ مقامي سياست ۾ انهن کي وڌيڪ حصو ملي رهيو آهي. اهڙي ذهنيت هڪ ٻئي خلاف نفرت ۽ مقابلي جي فضا پيدا ڪري ٿي. ان کان علاوه، پولينگ اسٽيشنز کان وٺي زمينن جي الاٽمينٽ تائين، پوليس اثر کان وٺي پڪو پڳدار نظام تائين، ڪيترائي معاملا سياسي مداخلت سبب وڌيڪ خراب ٿين ٿا. ڪيترائي تڪرار جڏهن بااثر ماڻهن جي سرپرستيءَ هيٺ هلن ٿا ته فسادن جو دائرو وڌي وڃي ٿو ۽ نتيجي ۾ جانيون، مال ۽ عزتون سڀ خطري ۾ پئجي وڃن ٿيون.

ڏٺو وڃي ته برادرين جا جهيڙا فقط ٻن گروهن جي ويڙهه ناهن، پر انهن جا اثر سڄي معاشري تي پون ٿا. سڀ کان پهرين ته انساني جانيون ضايع ٿين ٿيون، جيڪي ڪنهن به صورت ۾ واپس نٿيون اچي سگهن. عورتون، ٻار، بزرگ ۽ عام شهري انهن جهيڙن ۾ سڀ کان وڌيڪ متاثر ٿين ٿا. ٻيو وڏو نقصان تعليم جو تباهه ٿيڻ آهي. ڪيترن ئي علائقن ۾ اسڪول انهن جهيڙن جي ڪري بند ٿي وڃن ٿا، استاد ڊڄي وڃن ٿا، والدين ٻارن کي اسڪول موڪلڻ کان گهٻرائين ٿا ۽ نتيجي ۾ پورو نسل تعليم کان محروم ٿي وڃي ٿو اهو نقصان مستقبل ۾ وڏي تباهيءَ جو سبب بڻجي سگهي ٿو. زرعي زمينون تباهه ٿين ٿيون. ماڻهو خوف سبب پنهنجين زمينن تي ڪم نٿا ڪري سگهن، واپاري مارڪيٽن تائين نه ٿا پهچي سگهن ۽ پرچر جو نظام مفلوج ٿي وڃي ٿو جنهن جو اثر سڄي معاشي ڍانچي تي پوي ٿو. ان کان علاوه نفسياتي خوف، بداعتمادي ۽ سماجي نفرت ڪجهه اهڙا زخم آهن جيڪي گهڻي وقت تائين ڀرجن ئي نٿا. نسل در نسل دشمني هلندي رهي ٿي، جيڪا نئين نوجوان نسل کي انتقام جي باهه ۾ ڌڪي ٿي. اهڙي صورتحال ۾ حڪومت جو ڪردار سڀ کان وڌيڪ اهم آهي. جيڪڏهن رياست پنهنجي ذميواري نڀائي ته سنڌ اندر قبائلي ۽ برادري جهيڙن جو خاتمو ممڪن ٿي سگهي ٿو. ان لاءِ هيٺ ڪجهه صلاحون رکڻ چاهيندس.

- هر ضلعي ۾ اهڙيون ڪائونسلون هجن جن ۾ مقامي سردار، سماجي اڳواڻ، عورتون، نوجوان ۽ انتظاميا شامل هجي. اهي ڪنهن به تڪرار کي شروعاتي مرحلي ۾ حل ڪري سگهن. جتي ڳالهه ٻولهه ۽ ٺاڪريءَ سان مسئلا حل ٿي سگهن. اتي جهيڙو وڌڻ نه ڏنو وڃي. سنڌ جي وڏي بدقسمتي اها آهي ته پوليس گهڻو ڪري سياسي اثر هيٺ ڪم ڪري ٿي. نتيجي ۾ هڪ برادري کي ريليف ملندو آهي ته ٻيءَ کي ناانصافي. جيڪڏهن پوليس مڪمل غيرجانبدار طريقي سان ڪم ڪري ته جهيڙا خود ئي گهٽجي ويندا. پوليس آفيسرن کي جهيڙن جي روڪٿام بابت خاص تربيتي ڪورس ڏنا وڃن.

قبيلائي تڪرار اڪثر سالن تائين عدالتن ۾ اٽڪيل رهن ٿا، جنهن سبب ڌرين جو اشتعال وڌندو رهي ٿو. حڪومت لاءِ ضروري آهي ته اهڙن ڪيسن لاءِ 'فاسٽ ٽريڪ ڪورٽ' قائم ڪيا وڃن. جتي جهيڙن جا ڪيس اوليت سان ٻڌا وڃن. ميڊيا ۽ نصابي ڪتابن ۾ صلح، رواداري، گڏيل زندگي ۽ قبائلي دشمنيءَ جي خراب اثرن بابت مستقل آگاهي مهم هلائي وڃي. خاص طور تي نوجوان نسل کي ٻڌايو وڃي ته دشمنيون نه ته ڪو مسئلو حل ڪن ٿيون ۽ نه ئي انهن ۾ ڪا عزت آهي. جن ماڻهن جهيڙا ڪرائڻ، ماڻهن کي هٿيار ڏيڻ يا نفرت پکيڙڻ ۾ ڪردار ادا ڪيو، انهن خلاف سخت قانوني ڪارروائي ٿيڻ گهرجي. اهڙن ماڻهن کي مقامي اثر رسوخ استعمال ڪرڻ نه ڏنو وڃي. جيڪڏهن رياست سختي ڏيکاريندي ته ڪيترا ئي جهيڙا ختم ٿي ويندا.

هر ڳوٺ ۾ هڪ ننڍڙو گروپ قائم ٿي سگهي ٿو جنهن ۾ مسجد جو امام، استاد، سوشل ورڪر ۽ عزت رکندڙ ماڻهو شامل هجن. اهي ڪنهن به تڪرار کي شروعاتي سطح تي حل ڪري سگهن ۽ غلط معلومات کي روڪي سگهن. ڇاڪاڻ ته ڪيترائي جهيڙا غلط خبرن جي ڪري به وڌن ٿا. گهڻا تڪرار خاص طور زمينن ۽ وسيلن جي ورهاست سبب ٿين ٿا. جيڪڏهن حڪومت زرعي سڌارن، روزگار، گهٽ شرح وارن قرضن ۽ مقامي ترقياتي منصوبن ذريعي محرومن کي بااختيار بڻائي ته جهيڙا پاڻمرادو گهٽجي ويندا.

قانون جي احترام جي عادت

ڊاڪٽر صغريٰ صدف

جڏهن به مان برطانيا ويندي آهيان ته اتي جو ٽيڪس سسٽم ۽ قانون جي احترام جي عادت مون کي انتهائي متاثر ڪري ڇڏيندي آهي. هڪ مهينو اڳ ڪارڊف (ويلز) ۾ ڀائٽيءَ سان گڏ ٻه هفتا گذارڻ جو موقعو مليو ته روزانو اهو احساس پختو ٿيو ته اتي ٽيڪس ادائيگيءَ جو نظام ڪيترو شفاف، سولو ۽ مؤثر آهي. اسان هتي "ننڍا وڏا سڀ برابر" جا نعرا هڻي خوش ٿي ويندا آهيون، يا ڪنهن تقرير يا مضمون ۾ هن ڳالهه جو شور ضرور ڪندا آهيون، پر انگريز انهيءَ اصول تي 'عمل ڪري ڏيکارين ٿا'.

تفريحي هنڌن تي ميل پري پارڪنگ هوندي آهي ۽ هر هنڌ ڪلاڪن مطابق فيس مشين ذريعي ادا ڪرڻي پوندي آهي. پر ڪير به شڪايت ڪندو نظر نٿو اچي، روڊن تي ڪو پوليس وارو نظر نٿو اچي، پر معمولي غلطي به جرماني جو سبب بڻجي ٿي. هڪ ڏينهن منهنجي ڀائٽيءَ 5:30 وڳي گاڏي پارڪ ڪئي، هڪ ڪلاڪ جي پارڪنگ فيس به مشين مان ڀري، پر مشين تان نڪتل رسيد گاڏيءَ جي شيشي تي لڳائڻ وساري ويٺي. 6 وڳي ٿيڻ کان اڳ ئي 25 پائونڊ ڏنڊ لڳي چڪو هو. حيران ڪندڙ ڳالهه اها ته هن جرمانو ڪندڙ تي غصو ڪرڻ بدران پنهنجي غلطيءَ تي شرم محسوس ڪيو ته رسيد ڇو نه لڳائي. قومون اهڙي ئي شعور سان مهذب بڻجن ٿيون.

اسان هڪ پاڪستاني فلم ڏسڻ وياسين ته اهو ڏسي حيرت ٿي ته فلم جي ٽڪيٽ جيتري رقم هئي، اوتري ئي پارڪنگ فيس هئي. بازار وڃو، ريسٽورنٽ ۾ ڪاڌو کائو، چانهه پيئو يا ڪنهن تفريحي هنڌ تي سير ڪريو- هر هنڌ پارڪنگ فيس جي صورت ۾ ٽيڪس ادا ڪرڻو پوي ٿو. ماڻهن جي اها عادت ٿي آهي جنهن سان اتي جو نظام نه رڳو هلندو آهي، پر 'ڊوڙندو' آهي. پاڪستان ۾ صورتحال مڪمل طور ابتڙ آهي. ماڻهو قانون جي پابنديءَ کي پنهنجي توهين سمجهن ٿا. ٻاهرين ملڪن ۾ قانون جي سختيءَ سان پيروي ڪندڙ ماڻهو هتي اچي قانون ٽوڙيندڙ بڻجي لطف وٺن ٿا. بنيادي سبب اهو آهي ته اسان جي گهرن ۽ اسڪولن ۾ 'قانون جي احترام' کي اهميت ڏني ئي ناهي وئي. انگريز ڪا غيرمعمولي ذهين قوم نه آهي، پر انهن جي ڪاميابي مضبوط ۽ مربوط نظام ناهڻ ۽ بنا فرق ان تي عمل ڪرڻ ۾ آهي. پنجاب حڪومت ٽريفڪ قانونن جي عملدرآمد لاءِ جيڪو سلسلو شروع ڪيو آهي، اهو قابل تعريف آهي، پر افسوس جي ڳالهه آهي ته ڪجهه باشعور ماڻهو به شاگردن لاءِ نرمي جي مطالبن ۾ اڳيان نظر آيا. نوجوانن کي ضابطا سيکارڻ گهرجن، حڪومت يا پوليس کي نه. والدين، استاد ۽ سماج کي ٻارن جي تربيت ۾ قانون جو احترام، ضابطن ۽ نظام جي اهميت تي خاص ڌيان ڏيڻ گهرجي. مان پاڻ جيڪڏهن ڪنهن 18 سالن کان گهٽ عمر رشتيدار کي گهٽيءَ ۾ موٽر سائيڪل هلائيندي ڏسان ته نه صرف ان کي سمجهائيندي آهيان پر والدين سان به ضرور شڪايت ڪريان ٿي، ڇو ته اها صرف قانون جي نه پر 'زندگيءَ جي حفاظت' جي ڳالهه آهي. پاڪستان ۾ ٽريفڪ قانونن تي مؤثر عملدرآمد لاءِ ضروري آهي ته اسڪول، ڪاليج ۽ يونيورسٽيون باقاعده تربيت، سيشن ۽ ورڪشاپون ڪرائين. نصاب ۾ ٽريفڪ قانونن جو باب شامل ڪيو وڃي. ميڊيا تي مستقل آگاهي مهم هلائي وڃي. حادثن ۽ قانون ٽوڙڻ جي نتيجن بابت دستاويزي فلمون ۽ اشتهار ڏيکاريا وڃن.

بغير هيلميٽ هلائڻ، غلط پارڪنگ، اوور اسپيڊنگ ۽ گهٽ عمر ڊرائيونگ تي سخت ۽ فوري ڏنڊ هنيو وڃي. بار بار قانون ٽوڙڻ تي لائسنس معطل ڪيو وڃي يا گاڏي ضبط ڪئي وڃي. اهم شاهراهن تي سي سي ٽي وي ۽ اي-چالان سسٽم کي وڌيڪ مؤثر ڪيو وڃي. گهٽ عمر ڊرائيور جي والدين خلاف به ڪارروائي ٿيڻ گهرجي. ساڳي وقت ٽريفڪ پوليس کي رعب ۽ سختيءَ بدران نرمي، شائستگي ۽ پيشه ورانه رويو اختيار ڪرائڻ جي تربيت ڏني وڃي. رشوت ختم ڪرڻ لاءِ سخت مانيٽرنگ ضروري آهي. بازارن ۽ مصروف رستن تي ڪلاڪن مطابق پارڪنگ فيس لاڳو ڪئي وڃي ته جيئن نظام ۾ شفافيت اچي ۽ ماڻهو ذميواري محسوس ڪن.

قانون تي عمل صرف حڪومت جو ڪم ناهي، سماج جي هر فرد جي ذميواري آهي. جيستائين اسان فرد طور نظم، ضابطا ۽ احترام کي پنهنجي زندگيءَ جو حصو نه بڻائينداسين، تيستائين ترقي يافته قومن جي صف ۾ شامل ٿيڻ صرف خواب رهندو. پنهنجي ۽ ٻين جي حفاظت لاءِ قانون جي پابندي کي 'فرض' سمجهڻو پوندو.

فاتح ڪير؟

خورشيد نديم

جيڪو نه ٿيڻ کپندو هو، اهو ٿي ٿيو. ڏک به آهي، افسوس به آهي، ڳڻتي به، پر حيرت ڪانهي. سڀ ڪجهه اڳواٽ لکيل هو. ماحول ۾ هيجان وڌي پيو هو. غصو وڌندو رهيو. صبر جو پيالو ڪنهن به وقت ڇلڪي سگهي ٿو ۽ جن جو ظرف گهٽ آهي، انهن جو پيالو ته گهڻو اڳ ئي ڇلڪي چڪو هو. جيڪي وڏو ظرف رکن ٿا، تن دير ڪئي، پر آخر اهو ڏينهن اچي پهتو جنهن جي اچڻ تي اسين هٿ مهٽيندا رهجي وياسين. تاريخ کي شرم اچي ٿو ته اسان کي ڪجهه سيکاري نه سگهي. عقل حيران آهي ته هڪ ماڻهو هڪ ئي سوراخ مان ايترا دفعا ڪيئن ڇڪ ٿي سگهي ٿو.

جيڪڏهن ڪو ماڻهو ٻين کي مات ڏيڻ چاهي ٿو ته سڀ کان پهرين کيس پاڻ کي تسخير ڪرڻو پوندو. جيڪو پنهنجي نفس جي حدن کي فتح نه ڪري سگهي، اهو ٻين جا قلعا ڪيئن ڍاهي سگهندو؟ ۽ جيڪڏهن ڪو اهو ناممڪن ڪم ڪري به ڇڏي، ته وري تعمير نو جو جذبو ڪٿان آڻيندو؟ اهڙو ماڻهو تباهيءَ جي علامت ٿي سگهي ٿو، پر تعمير ۽ آباديءَ جي نه. عهدو، منصب، شهرت ۽ جماعت پرستي جو قدر آهي، پر ان کان وڌو احساس اهو امتحان آهي جيڪو انهن سڀني سان جڙيل آهي. وڏن عهدن تائين پهچڻ لاءِ وڏي رياضت، تربيت ۽ نفس ڪشي مان گذرڻو پوي ٿو. مسلمان لاءِ سڀ کان وڏو احساس الله اڳيان جوابدهيءَ جو آهي: اهو احساس پيدا ٿيندو رهي ٿو ته هر نعمت ۽ هر منصب هڪ آزمائش آهي، ۽ انهيءَ آزمائش ۾ هو ئي ڪامياب ٿيندو جيڪو پنهنجي ذات کان مٿي اٿي، بندگي واري مقام تي پهچي وڃي.

هي مقام اهو آهي، جتي پاڻ پرستي، نفس پرستي ۽ نرگسيت جي ڪا گنجائش نٿي رهي. جتي انسان جو شعور ايترو بلند ٿي وڃي ٿو جو هو اصول ۽ مصلحت، عزتِ نفس ۽ انا، بهادري ۽ حماقت، ايثار ۽ خود غرضي، ۽ ڪبر ۽ خودي جو فرق سمجهي سگهي. اهڙي جاءِ تي طاقت عاجزي ۾ بدلجي وڃي ٿي. اختيار ۾ ذميواريءَ کي اوليت ڏني ويندي آهي. الله سان تعلق گهرو ٿئي ٿو. رات جو جاڳڻ معمول ۽ پنهنجو محاسبو پاڻ ڪرڻ زندگيءَ جو حصو بڻجي وڃي ٿو جيڪو اهڙي تربيت جو عادي ٿي وڃي، اهو ملڪ ۽ ماڻهن جي جان ۽ مال کي ڪڏهن به پنهنجي ذات جي مفاد يا انا جي نذر نه ڪندو.

سياست جا به ڪجهه آداب آهن. اهي صديون پراڻا تجربا آهن. سياست ۾ گفتگو ٿيندي آهي. ٻين جي موجودگيءَ جو اعتراف ڪيو ويندو آهي. پاڻ کي ٻين کان برتر سمجهڻ، انهن جمهوري قدرن جي ابتڙ آهي جن تي جديد دنيا بيٺل آهي. مسلمان لاءِ ته معاملو اڃا وڌيڪ نازڪ آهي. ختمِ نبوت کان پوءِ ڪنهن به فرد يا گروهه کي زمين تي خدا جو نمائندو سمجهڻ، يا حق جي واحد علامت قرار ڏيڻ، پنهنجي ايمان کي خطري ۾ وجهڻ آهي. ترجيح جو حق اسان وٽ آهي، پر اهو به رڳو گمان تي ٽيڪيل آهي ۽ گمان جي بنياد تي حق ۽ باطل جا فيصلا نٿا ٿين. سياستدانن تي لازم آهي ته سياست جا ادب سکن. اهل سياست سان ڳالهه ڪن. اوهان گهڻائيءَ ۾ ٿي سگهو ٿا، پر سماج جا اڪيلا نمائندا نٿا ٿي سگهو. ٻيا به آهن ۽ اوهان کي سندن وجود تسليم ڪرڻو پوندو.

اختيار ۽ اقتدار جا به آداب آهن. اختيار ذميواريءَ کي وڌائي ٿو. اوهان وڌيڪ حساس ٿي وڃو ٿا. هر وقت سوچڻ گهرجي ته ڪٿي اختيار جو غلط استعمال ته نٿا ڪريو. ڪٿي ڪنهن تي ظلم ته نٿا ڪن. حڪمرانن کي ياد رکڻ گهرجي ته سندن اڳيان حضرت عمرؓ جهڙا مثال آهن، جن لاءِ اقتدار ڪنڊن واري مسند هوندي هئي. جيڪڏهن اوهان وٽ اختيار آهي ته ٻين کي نصيحت ڪرڻ کان اڳ پاڻ کي نصيحت ڪريو. هر گهڙي خبردار رهو ته قانون لاڳو ڪندي ڪا ناانصافي نه ٿئي.

اهلِ اقتدار کي سياسي بصيرت جي ضرورت ٻين کان وڌيڪ آهي. انهن کي اها بنيادي ڄاڻ هجڻ گهرجي ته جڏهن ڪنهن گروهه يا فرد کي سياسي عصبيت حاصل ٿي ويندي آهي ته پوءِ ان جي خلاف رياست جي طاقت جو استعمال خود رياست جي مفاد ۾ ناهي هوندو. اسان ٿا ڄاڻون ته هن معاشري ۾ منافق ڪير آهي. پر الله جي آخري رسول صلي الله عليه وآله وسلم کي ٻڌايو ويو هو ته مديني ۾ منافق ڪير آهن. صحابه انهن جي حرڪتن جي ڪري انهن کي سڃاڻيندا هئا ۽ انهن جي سردارن کي به. انهن جي شرارتن، نبي صلي الله عليه وآله وسلم کي شديد پريشان ڪري رکيو هو. مگر رياستِ مدينه جي والي انهن جي خلاف رياست جي طاقت استعمال نه ڪئي. سبب اهو هو ته ڪين سياسي عصبيت حاصل هئي ۽ انهن جي خلاف طاقت جو استعمال رياست جي استحڪام کي خطري ۾ وجهي سگهيو ٿي.

حڪمران طبقي کي هن حقيقت جو سڀ کان وڌيڪ شعور هئڻ گهرجي. "مان انهن جي الجهن کي سمجهي سگهان ٿو. سندن مقابلو هڪ اهڙي نفسيات سان آهي، جيڪا سياسي نه پر خالص نرگسيت تي ٻڌل آهي. هڪ ڪلٽ بڻجي چڪي آهي. ڪلٽ کي دليل متاثر نٿو ڪري. اهو هر دروازي کي بند ڪري چڪو آهي. اهڙي ذهن کي سياسي عمل جو حصو ناهڻ ڏکيو آهي. پر اقتدار وارن جو امتحان ئي اهو آهي. انهن کي رسول پاڪ ﷺ ۽ حضرت عمرؓ جي سيرت جو مطالعو ڪرڻ گهرجي ۽ جيڪڏهن توفيق ۽ واند ملي ته اهي دنيا جي ٻين ڪامياب حڪمرانن جي سوانح عمري ضرور پڙهن. دنيا جو ڪامياب حڪمران اهو ئي هو، جنهن پنهنجي ڪاوڙ تي ڪنٽرول ڪيو. پنهنجي مخالفن جي نفسيات ۽ انهن کي پنهنجو همنوا بڻايو.

ٻين جي وجود کي مٽائڻ جي خواهش غير فطري آهي. الله تعاليٰ انسان کي سوچڻ ۽ راءِ قائم ڪرڻ جو حق ڏنو آهي. اهو حق ڪو به نه ٿو کسي سگهي. دنيا ۾ الله ڪنهن به گروهه کي ايترو طاقتور ناهي ڪندو جو ٻين کي ختم ڪري سگهي. پر افسوس، اڄ اقتدار جي جنگ ۾ ٻين کي ختم ڪرڻ جي خواهش غالب اچي وئي آهي. غصو ۽ هيجان وڌي رهيا آهن. ماهرن جو چوڻ آهي ته غصي ۾ ڪيل فيصلو صحيح ناهي هوندو. آمريڪا ۾ 'سڪس سيڪنڊ' نالي ادارو جذباتي ذهانت بابت ڪم ڪري ٿو. سندن بنيادي مشورو آهي ته غصو اچي ته ڇهه سيڪنڊ تائين ڪو به فيصلو نه ڪيو وڃي. ملڪ ۽ عوام جي تقدير بابت فيصلا غصي ۾ نٿا ٿي سگهن.

حضرت عمرؓ جون ڳالهيون ٻڌائڻ آسان، پر سندن راهه تي هلڻ مشڪل آهي. نيلسن منڊيلا جو نالو وٺڻ سولو آهي، پر منڊيلا بڻجڻ ڏکيو. ان لاءِ ذات کان مٿي ٿيڻ گهرجي. بهادر اهو آهي جيڪو پنهنجي نفس کي تسخير ڪري. جيڪو غصي تي ضابطو رکي. امام غزاليؒ چوي ٿو ته جيڪي ماڻهو غصي کي قابو ۾ رکندا آهن، سندن ڇهرا صالحين ۽ علما جهڙا هوندا آهن. امام احياء العلوم ۾ حضرت سليمان بن دائود عليهما السلام جو قول نقل ڪري ٿو ته "غصو، بردبار ماڻهوءَ کي هلڪو نه ٿو ڪري." سياستدانن ۽ حڪمرانن لاءِ اصل امتحان اهو آهي ته ڪيئن ذات جي گرفت مان ٻاهر اچن. مقابلو اهو نه آهي ته ٻين کي ڪير شڪست ڏئي ٿو. اصل آزمائش اها آهي ته پاڻ کي ڪير شڪست ڏئي ٿو ۽ اصل فاتح اهو ئي ٿيندو.

ماري مرين شال، ڍٻ پڇنئي ڍيهون

فقير حاجن نظاماڻي

لطيف سائين ڪنهن به شيءِ کي پرکي ان جي انداز مطابق پنهنجي بيتن جو حصو بڻائين ٿا. جيئن پکين، جانورن ۽ جيتن کي مثال طور ڪتب آندو آهي. ان ۾ روحاني معنيٰ ته آهي پر ڳالهه کي پروڙڻ خاطر مقصد ڪاڻ بيت استعمال ٿيل آهن. جيئن هي بيت آهي ته

ڪرڙا ڏونگر ڪهه گهڻي، جت رڻ تتو راڙو
تتر ٿئي مَ تن کي، ڏونگر ۾ ڏاڙو
جڏهن جام پنهون جاڙو، ٿيو سولو طالع سانڊ جو.

هن بيت ۾ لطيف سائين جن سسئيءَ جي سَر ۾ ڳالهه ڪن ٿا ته جڏهن سسئي سفر ۾ هئي ته ان وقت پهاڙ تمام گهڻو تَتل هو. گرميءَ جي موسم هئي، پر شال تتر سسئيءَ جي ڪاٻي پاسي کان نه اڏامي، نه ته ڪم نه ٿيندو. پر جڏهن جام پنهون ڄاڻو سڄي ساٿ جو نصيب ڀلو ٿي ويو. اسان جي ڀهراڙين ۾ اهي اڄان تائين سنوڻ ساٿ، رسمون ٿين ٿيون. جيڪي مڃڻ يا نه مڃڻ ٻي ڳالهه آهي. ان جو تعلق هن ڳالهه سان نه آهي. اسان جي ڏاهن انهن ريتن رسمن، رواجن تي، پهاڪن، محاورن تي ڪيترائي ڪتاب به لکيا آهن. علمي شعور اچڻ سان انهن ڳالهين ۾ ڪوٽ ته ضرور آئي آهي پر ان جي وجود جا پيرا اڄان تائين ڇتا ملن ٿا، جيئن ڀهراڙين ۾ چون ٿا ته هٿن جي آڱرين جي ننهن کي ڏندن سان نه ڪٽيو نه ته اٿهوند ٿيندي. شام جو گهر کي ٻهاري نه ڏجي، قرض نه لهندو. ابتي ٻهاري گهر جي طرف منهن ڪري نه ڏجي. مرد شهپرن جي وارن کي وات ۾ وجهندو ته گلا ٿيندي وغيره وغيره. انهن ڳالهين کي ڪير مڃي يا نه، اها ٻي ڳالهه آهي پر اڄ به ڪي رسمون آهن ته وري ڪي ختم ٿي ويون آهن. خالي ٿانءُ صبح جو منهن ۾ پون ته ڪم نه ٿيندو، ائين چون ٿا. هزارين قسمن جون ڳالهيون آهن. جن جي جيڪر ڳولا ڪبي ته هڪ وڏو ڪتاب ٺهي پوندو پر اسان جي ڳالهه جو موضوع ريتون، رسمون، رواج نه آهن. اسان ته فقط هڪ ڳالهه جي پرچار ڪريون ٿا، جيڪي لطيف سائين محاوراتي طور هن بيت ۾ هڪ مثال طور ڪم آندي آهي ته "تتر ٿئي مَ تن کي، ڏونگر ۾ ڏاڙو" هيءَ ڳالهه شڪاري ماڻهوءَ ۽ ڪوهستان جا رهواسي سمجهي سگهن ٿا. جڏهن هُو ڪنهن نيڪ ڪم لاءِ ويندا آهن ته پکي ڪو ڪاٻي پاسي کان اڏائو ته ان کي هُو بدشگن چون ٿا. سسئيءَ جي لاءِ لطيف سائين جن چون ٿا ته سسئيءَ کي تتر ڏائي پاسي کان نه ٿئي، يعني سسئي پنهنجي مڙس جي ڳولا ۾ وئي آهي، شل ان جي تتر ڏائي پاسي کان نه اڏامي. شڪاري چون ٿا ته جڏهن هو شڪار تي ويندا آهن ته انهن کي جيڪو به پکي ملي، ان کي ماريندا آهن، جي پکي جو شڪار نه ٿيو ته ان ڏينهن انهن کي شڪار نه ملندو جي شڪار ٿي ويو ته سڄو ڏينهن شڪارين جو ڀلو گذرندو. انهن جي ڪاٻي پاسي کان ڪو پکي اڏائو ته به شڪار نه ٿيندو هيءَ هڪ ٻي ڳالهه آهي ته شڪار ڪجي يا نه ڪجي! پر اسان لطيف سائينءَ جي ان محاوري جي ڳالهه ٿا ڪريون ته جيڪو لطيف سائينءَ پنهنجي بيت ۾ شامل ڪيو آهي. اهڙيون ڪوڙ سارين رسمون آهن. جيڪي اسان جي لوڪ ادب ۽ روايتن ۾ شمار آهن. جن تي ڪم ڪري سگهجي ٿو لوڪ ادب تي تمام گهڻو ڪم ٿيل به آهي ۽ جاري به آهي. اسان جا ريسرچر ڪم به ڪن ٿا. هي ته هو مختصر تتر جي باري ۾ احوال آهي.

تتر پکي ڪيترن قسمن جو هوندو آهي. اسان جي ماحول ۾ تتر جو ڪيترو حصو آهي، تتر جا اڳ به قسم هئا پر هاڻي ٽي قسم چون ٿا. هڪ پورو تتر ٻيو ڪارڙو تتر ٽيون ايراني تتر. پورو تتر اسان جو مقامي تتر آهي اهو ٿر ۽ جبل ۾ رهندو آهي ڪارڙو تتر پاڻيءَ وارن علائقن ۾، ڊنڊن ڍورن ۽ ٻيلن جي جهنگن ۾ رهائش پذير هوندو آهي. باقي ايراني تتر ماڻهن جو پالتو تتر آهي. ايراني تتر جو ڪاروبار به هلي ٿو. ويڙهه به ڪرائي وڃي ٿي. اڇڙي يعني پوري تتر کي ماڻهو شوق خاطر پالين ٿا يا وري شڪاري، سينڌ تي ٻوليون ڪرڻ جي تربيت ڏيئي شڪار ڪن ٿا. ڪارڙو تتر تمام گهڻو ضدي هوندو آهي. پر ان پکيءَ کي به شوقين ماڻهو پالين ٿا. پوري تتر کي انگريزي ۾ gray patrige چون ٿا. ڪارو تتر سيسي تتر پٽ تتر ڍگوش، قلقلو ڳنو، ٻاٽيهر ۽ پونتري کي به تتر جي ذاتين سان ڳڻين ٿا. پر ڪن تحقيقدانن جو چوڻ آهي ته سنڌ جي مقامي تتر ۾ صرف ٻه تتر آهن. هڪ اڇڙو يعني پورو تتر ٻيو آهي ڪارڙو تتر اسان وٽ مقامي طور تي تتر جي شڪار کي عام شڪار چيو وڃي ٿو. شڪاري جڏهن شڪار ڪندا آهن ته سڀ کان پهرين تتر جو شڪار ڪندا آهن. تتر جي شڪار جا چار قسم آهن. هڪ آهي چاڙهيڪي جو شڪار، ٻيو باز سان تتر جو شڪار، ٽيون تڙ جو شڪار ۽ چوٿون ٻوليءَ وارو يا ڍٻي وارو شڪار. ان کان علاوه ڪوڙڪي وغيره جو شڪار به ٿئي ٿو.

شڪاري شڪار چون، پره پڇارون ڪن

چاڙهڪي وارو شڪار، هي شڪار شام جي وقت يا وري صبح سوير يعني فجر کان شڪاري شڪار ڪندا آهن. هن شڪار جو طريقو هي ته شڪار، تتر جي ويهڪ جو جائزو وٺي، ان وڻ کي پرکي ايندو ته تتر ڪٿي ٿو ٻولي، ڇو ته تتر اڪثر هيٺ ککن ۾ آکيرا ناهيندا آهن پر صبح جي وقت ۽ شام جي وقت اُتي وڻ تي مٿي چڙهي ٻوليون ڪن ٿا. اُتي بندوق سان تير ڪمان سان يا گيلول سان شڪاري شڪار ڪري تتر کي مارين ٿا. تتر جي کاڌ خوراڪ تمام سادي اناج ۽ ننڍڙا جيت ڪائي پيٽ گذر ڪندو آهي. ڪنهن کي به ڪين ٿو ڏڪوئي، پر تتر جي پويان، بندوقن جا نڪاءَ هوندا آهن.

بغل منجهه بندوق، ماري ميرا ڪپڙا

تتر جي تڙ وارو شڪار ۽ باز وارو شڪار ٿورڙي فرق سان ساڳيو هوندو آهي. هڪ تڙ وارو شڪار بندوق سان تتر ڪيو ويندو آهي. هن شڪار ۾ ڪيترائي ماڻهو هوندا آهن. جن جي هٿن ۾ لٺيون، ڏنگهر هوندا آهن. هور هور جون هڪلون ۽ هوڪرا ڪن ٿا. بندوقن وارا شڪاري پاسن کان بندوقون تيار ڪري بيٺا هوندا آهن. جيڪي وجهه وٺي بندوق جو فائر ڪري شڪار ڪن ٿا. باز جا شڪاري به تڙ ساڳي طريقي سان ڪن ٿا. جڏهن تتر اڏامن ٿا ته باز کي تتر جي پويان ڇڏين ٿا. جيڪو تتر کي پڪڙي ٿو پوءِ شڪار تتر ان جي چنبن مان گوشت جو ٽڪر ڏيئي تتر کي باز کان آزاد ڪرائي سنڌي ڪتب آڻين ٿا.

ٻولي وارو شڪار يا ڍٻي وارو شڪار هن شڪار ۾ شڪاري ڌاريل تتر کان ٻوليون سينڌ سان يعني وات جي سيٽيءَ سان ٻوليون ڪرائين ٿا. ان تتر جي اڙدگرد جهنگلي تتر ٻولين ڪن ٿا. پالتو تتر ايتري جوش جذبي سان ٻولي ٿو جو جهنگلي تتر ان تتر سان وڙهڻ لاءِ اچن ٿا، جتي شڪاري اڳ ئي ان جي لاءِ ڦندا تيار ڪيو ويٺو هوندو آهي ڦندا، ڍٻي، ڪوڙڪ زمين ۾ پوريل هوندي آهي. تنهن ۾ تتر جيئن پنجري واري ڌاريل تتر ڏانهن ايندو آهي ته انهن ۾ ڦاسي پوندو آهي. لطيف سائين ڍٻي واري شڪار جي لاءِ چون ٿا ته

ماري مرين شال، ڍٻ پڇنئي ڍيهون
جيئن تو اچي ڪالهه، وڏا وڇوڙا ورهين کي

لطيف سائينءَ پکين جي شڪار ڪرڻ جي مخالفت ڪئي آهي. مخلوق سان پيار ڪرڻ کي فقير مالڪ سائين سان پيار ڪرڻ لاءِ چيو آهي. جيئن حضرت مولانا جلال الدين رومي فرمائين ٿا ته مالڪ سائينءَ جي طرف ڪيترائي رستا وڃن ٿا پر مون مخلوق جي خدمت وارو رستو اختيار ڪيو آهي. لطيف سائين روميءَ جي تسلسل کي برقرار رکندي، حق جي راهه وارو پاسو ورتو آهي، جتي پيار ئي پيار آهي، نفرت جي جاءِ فڪر ۾ فقيرن نه رکي آهي. "جي ڪيڙي پر ڪنبن، نانگ به نمن ان کي" وارو تصور اسان کي لطيف سائينءَ ڏنو آهي، يعني ڪيڙي جي به حياتيءَ جي حفاظت ڪرڻ وارو تصور، جيڪڏهن تون ائين ڪندين ته مالڪ سائين اوهان جي اڳيان خطرناڪ زهريلن نانگن کي به طابع ڪري ڇڏيندو. تتر جي باري ۾ لطيف سائين پنهنجي فقير وڳند سان ڪل پوڳ ڪيا آهن. هن بيت ۾ لطيف سائين جن چون ٿا ته، وڳند نماز ته نٿو پڙهي پر ڪاٺڻ لاءِ ايئن آهي جيئن باز کي تتر ملي وڃي ته ان مٿان جهڙپي هٽي ٿو ڪاٺڻ ۾، مثال تتر جو سائين ڏين ٿا.

وڳند وري آئيو، ٻڌو ٻي نماز
جيئن تتر مٿي باز، وڳند تئين خوشبو تي

'جُڙيءَ کي جَسَ'

مير اعظم علي ٽالپر

آدم ابنِ آدم جا نالا ڏاڍا سهڻا ۽ پيارا آهن اها به ڳالهه آهي ته مردن ۽ عورتن جي ڪجهه نالن ۾ هڪجهڙائي به آهي، حالانڪ اڳاٽي زماني ۾ ائين به نه هجي پر اڄڪلهه جديد زماني ۾ "سائڻ سچا ٻئي نه گولي" جيان مردانو نالو هجي يا زنانو نالو مڙئي نالو آهي شخصيت جي سڃاڻپ جو جيئن هن وقت نُور نالو مردن ۾ به آهي ته عورتن ۾ به آهي ممتاز نالو به ٻنهي جنسن ۾ آهي ته ارشاد نالو به زنانو ۽ مردانو نالو آهي فردوس ۽ مهتاب ڪوڙ سارا اهڙا نالا آهن جيڪي عورتن ۽ مردن لاءِ مخصوص نه آهن بس جيڪو نالو رکيو ويو، سو ڦٽ ٿي ويو. نالي جو اثر انساني شخصيت تي ڪيترو پئي ٿو ان جو يقين سان نه ڪجهه چئي نه ٿو سگهجي. البته نالو نور نواز هجي ۽ سندس اکين ۾ نور نه هجي ته نور نواز نالو اجايو آهي نالو رکيل هجي صلح ۽ هو ڪو به ڪم صحيح نه ڪري ته پوءِ صلح "صلح" نه ٿيو.

ان کان سواءِ عورتن ۾ مائيءَ جو نالو هجي مائي سيائي پر هجي اصل سياڳ کان پري ۽ نالو هجي ڀاڳيري ۽ وري سندس ڀاڳ ئي ڦٽل هجي ته ڪهڙي ڀاڳن ڀري ٿي؟

اهڙي ريت نالو رکيل هجي نور خاتون پر مائيءَ ۾ ڪوبه نُور (نظر) نه هجي ته رڳو خاتون ٿي، باقي نور ته ٿيو ڇٽ. اڄڪلهه نالا رکڻ آسان ٿي ويو آهي. ميڊيا جو زمانو آهي. نالا سولائيءَ سان ڳولڻ ۽ رکڻ جو رواج پئجي ويو آهي ان کان سواءِ نالا رکڻ لاءِ ڇپيل ڪتاب به مارڪيٽ ۾ ملن ٿا. جن تان ڏسي نالا رکيا وڃن ٿا. جڏهن ته اڳاٽي زماني ۾ اڄ کان 80 کان 90 سال اڳ ۾ ائين نه هو ۽ ايتري قدر جو راقم جي پيدائش واري سال 1954ع کان پوءِ به نالن جو فقدان هو. حالانڪ ان کان پهرين ته نالن جي کوٽ هئي ۽ ٻار ڄمڻ تي نالو رکڻ مسئلو بڻجي ويندو هو اهو ئي سبب آهي هو جو ان زماني ۾ ڪيترن ئي انسانن جا نالا وڻن ۽ فروٽ وغيره سان مشابهت رکندڙ رکيا ويندا هئا. جيئن انب (اسان وٽ ذات جوکيو ۾ هو) ڏاڙهون (خاصخيلي) ۽ ڪانڊيرو، وري زنانن نالن ۾ مائي طوطي، مينا، مائي هوا. اڄڪلهه خوشبوءِ به نالو شمار ڪيو وڃي ٿو. بهرحال اهڙا ڪيترائي نالا آهن جيڪي عجيب ۽ غريب ٻڌڻ ۾ اچن ٿا.

اسان جي پاڙي ۾ 1960ع ڌاري راقم جي اسڪول ۾ داخل ٿيڻ وقت پاڙي ۾ هڪئي نالي وارا ٽن کان وڌيڪ چار مرد ته چار عورتون به هونديون هيون. ان وقت انهن جي عمر اندازن 50 کان 70 سال ته هوندي هئي. ان لحاظ کان ان زماني ۾ نوان نوان نالا ڇوڪرن ۽ ڇوڪرين جا نه رڳو اڻلڀ هئا پر ملڻ به مشڪل هئا. انڪري ساڳئي نالي سان گهٽ ۾ گهٽ ٽي چار مرد هوندا هئا جيئن 4 عدد ٻچل 3 عدد محمد، 2 عدد جاڻڻ ۽ 2 عدد حسين وغيره.

اهڙن نالن وارن مان ڪنهن هڪ کي ڪو ٻاهريون ماڻهو سڏ ڪندو هو يا ملاقات لاءِ ايندو هو ته جنهن کان هُو (ڌاريو) معلوم ڪندو هو ته ادا ٻچل سان ملڻو آهي، سڏي ڏيندا؟ اهو ٻڌي پاڙي وارو سوال ڪندو هو، پر ٻچل ڪهڙو؟ ڇو ته هتي چار ٻچل آهن اسان جي ڳوٺ ۾. ان بعد آيل همراهه وڌيڪ پار پتا ڏيندو هو. حالانڪ ڳوٺ ۾ ساڳيا ساڳيا نالا هئڻ سبب هر ڪنهن جي سڃاڻپ جي نشاني ڌار ڌار مردن ۽ عورتن لاءِ مقرر ٿيل هوندي هئي جنهن جي خبر صرف ڳوٺ وارن ۽ ٻين واقف ڪارن کي هوندي هئي عورتن ۾ به آمون نالي چار مايون هونديون هيون. ٻه سوني، ٻه جيتا هيون. پر انهن جي به سڃاڻپ لاءِ خاص نشانيون هونديون هيون. البته هاڻ اهڙن نالن مان ڪوبه مردانو يا زنانو باقي نه بچيو آهي ۽ سڀ جا سڀ ابدي ننڊ سمهي خاموش ٿي چڪا آهن مٽيءَ هيٺان ڪين ورهيه ٿي چڪا آهن هاڻ نئون زمانو نوان نالا آهن. پر هن سڄي داستان ۾ اصل نالو رهجي ويو جيڪو پاڙي ۾ صرف هڪ نالو هوندو هو ۽ اهو ليڊيز جو نالو هو ۽ سندس طبيعت ۾ ڪڏهن به ناراضگي نه پيدا ٿي. هر وقت ڪم ڪرڻ ۾ مصروف هوندي هئي. سڄو ڏينهن ڪم ڪرڻ سندس مشغلو هوندو هو. اها ئي ڳالهه آهي ته هُوءَ محنت مزدوري ڪندڙ پنهنجي گهر ويجهو پوکيل وڻنڻن مان ڦٽيون چونڊڻ مال لاءِ گاهه ڪرڻ ۽ گهر جي ڇلهه ٻارڻ لاءِ ڪاٺيون ڪٺي اچڻ کُوهه تان پاڻي ڀري اچڻ هن لاءِ ڪو خاص ڪم نه هو. بقول هن جي ته هُوءَ وانڍڪائيءَ ۾ بطور هڪ وندر ۽ تفريح خاطر جنڊ تي ويهي اَنَ (ڪڻڪ جو اٽو) پيهندي هئي ۽ اٽو ڪيڏي پري رکندي هئي. ان عورت جو نالو هو جڙي هن کي ڪو مائي جڙي ته ڪو ماسي جڙي سڏيندي چوندو هو ته مائي جڙي سڄي گهر جو ته ڪم ڪري ٿي پر ٻاهران به ڪم ڪريو اچي. ڦٽيون چونڊي، گاهه ڪٽي اچي. ڪاٺيون آڻي پاڻي ڀري ڏي. جنڊ تي اَن (ڪڻڪ جو اٽو) ڪري، صبح ۽ شام مينهن يا ڏڳيءَ جو کير به پاڻ ڏوهائي ڪري اهو ٻڌي هر ڪو چوندو هو ته "جڙيءَ کي جَسِ آهي" بهرحال سو واقعي به ڪا جڙي هجي ۽ ڪٿي جي به هجي، جيڪا محنت ڪري ٻار نپائي. اها امان جڙي آهي ۽ ان جڙيءَ کي هر هنڌ جَس ملندي. جڏهن ته پاڙي ۾ هڪ عورت اهڙي به هئي، جنهن کي سندس گهروارو (مڙس) جوڙنهن (14) نالي سڏيندو هو. بقول هن جي مڙس جي ته هو چوندو هو عام طرح سان ڪجهه زالون تيرنهن تليون (13) ٿينديون آهن. پر مون واري گهرواري (زال) جوڙنهن تلي آهي ڇو ته نه ڪم نه ڪار رڳو گهر ۾ مٿو ٻڌيو ويٺي آهي بهرحال ڪا جڙي کي جَس ته ڪا جوڙنهن تلي هوندي آهي.

جڏهن ننڍي هوندي اسڪول ويندو هو ته گهر وارا چوندا هئا پُٽ! سڌو اسڪول وڃجو ۽ وري سڌو گهر اچجو. پيو ڪيڏانهن به رلڻ نه وڃجو ۽ اها به تاڪيد ڪئي هوندي هئي ته ڪُٽ تي ويهي ٽنگون (ڄنگهون) لڙڪائي پلي ويهو پر انهن کي لوڏڻ منع آهي. اسڪول کان گهر ۽ گهر کان اسڪول وارو زمانو آيو ۽ ويو. اڳتي هلي راقم جي نوڪريءَ دوران آفيس ۾ جڙيو نالي نائب قاصد هوندو هو. جنهن کي صاحبِ لوڪ سڄو ڏينهن پيا شهر طرف ڪم لاءِ موڪليندا هئا. پر جڙيو سندن حڪم مڃيندو رهندو هو. ان ڪري سيئي جڙئي کي "سدا جڙيو" سڏيندا هئا. مطلب ته پاڙي وارا جڙئيءَ کي جَسَ چوندا هئا ته آفيس وارا "جڙيو سدا جڙيو" چوندا هئا. آخرڪار شناختي ڪارڊ مطابق عمر جا 60 سال مڪمل ٿيڻ تي سرڪار چيو ته اوهان گهڻي ئي خدمت ڪئي هاڻ وڃي پنهنجي گهر ۾ آرام ڪيو. پر نوڪريءَ تان رٽائر ٿيڻ واري ڏينهن تي آفيس جي سنگت پارن اجرڪون ۽ هار پارائي چيو ويو ته "سائين رٽائر نوڪريءَ تان ٿيا آهيو، گهمڻ ڦرڻ تان نه ٿيا آهيو. سو پنهنجي روزانيءَ وارو ڪم ڪار، اٿڻ ويهڻ هلڻ ۽ ڦرڻ جاري رکندا. نه ته ويهندا ته پوءِ هميشه لاءِ ويهي رهندا."

اڄڪلهه رٽائرن جو صبح سويري نيراڻي هاڻ هلڻ ضرورت بڻجي چڪو آهي ۽ ڪُٽ تي ويهي ٽنگن (ڄنگهن) کي لوڏڻ ايڪسر سائيز ٿي وئي آهي جيڪو اڳ نياڳ جي علامت سمجهيو ويندو هو پر حالتون ۽ زمانو بدلجي ويو آهي پر مسئلو اهو آهي ته راقم کي قدرت ضرورت کان وڌيڪ حساس دل وارو پيدا ڪيو آهي. ان ڪري هر ڳالهه بي چين ڪريو ڇڏي. جنهن جي ڪري هر ڳالهه پريشانيءَ واري لڳندي آهي ۽ ان ڪري خوشيءَ جي صلاحيت ختم ٿي ويندي آهي.

بهرحال اڄڪلهه رٽائر ماڻهن جو صبح سويري نيراڻي هاڻ هلڻ ضرورت بڻجي چڪو آهي ۽ ڪُٽ تي ويهي ٽنگن (ڄنگهن) کي لوڏڻ ايڪسر سائيز ٿي وئي آهي، جيڪا اڳي نياڳ جي علامت سمجهي ويندي هئي پر هاڻ حالتون ۽ زمانو بدلجي ويو آهي. مسئلو اهو آهي ته راقم کي قدرت ضرورت کان وڌيڪ حساس دل وارو پيدا ڪيو آهي. ان ڪري هر ڳالهه بي چين ڪريو ڇڏي، جنهن جي ڪري هر ڳالهه پريشانيءَ واري لڳندي آهي ۽ ان ڪري خوشيءَ جي صلاحيت ختم ٿي ويندي آهي حالانڪ چيو ويندو آهي ته برداشت ڪريو. پر دل ۽ دماغ مسلسل پريشانيءَ ۾ مبتلا آهن ۽ ڪابه اڻ وڻندڙ ڳالهه ۽ خوامخواهه جو دنياوي مسئلو وڌيڪ پريشان ڪري ٿو. ان ڪري دل ڪنهن به عنوان تي متفق نه آهي. بس پريشاني آهي. سا پريشاني ويٺي آهي جنهن ڪري بلڊ پريشر هيٺ مٿي ٿيو وڃي. ان ڪري اهڙي حالت ۾ دماغي ڪيفيت تبديل ٿيو وڃي ۽ چهري جو رنگ به تبديل ٿيو وڃي. حالانڪ اهڙي حالت ۾ رنگ تبديل ٿيڻ به لازمي آهي.

هڪ پاسي ساڄي اک جي نظر ناهي ته ٻئي طرف کاٻي اک لينس جي زور تي ڪم ڪري رهي آهي پر ٿورو پري واري فاصلي کان ايندڙ ماڻهو ته ايندي محسوس ٿئي ٿو پر سڃاڻپ نه ٿيڻ جي ڪري ڪجهه چتائي ڏسڻ سبب جيڪڏهن ڪا عورت هوندي آهي ته پاسي کان لنگهندي چَپَن ۾ چوندي آهي ته "ڏسو مُڙسالي جي اچي ڏاڙهي ٿي وئي آهي پر حياءَ نه ڪو شرم اٿس جو ڏسي ته ڪيئن پيو؟" يا وري ڪو مرد هوندو آهي ته سلام نه ڪرڻ تي چوندو ويندو آهي ته "همراهه ڏسڻو وائيسڻو آهي پر سلام ئي نٿو ڪري، ايتري وڏائي." بهرحال نظر (نُور) جي ان حالت سان گڏ هٿن ۾ سور معمول بڻجي ويو آهي. هڪ ٻه دفعا ته اِي سِي جِي ڪرائي آهي پر درد دل کان دل محفوظ آهي. اڄڪلهه جي حالتن کي ڏسي شُگر ٽيسٽ، بلڊ پريشر ۽ آڪسيجن جهڙا اوزار گهر ۾ رکيل آهن. البته مٿي جو سور ته اصل گهر ڪري چڪو آهي مطلب ته راقم خود هڪ ٽيسٽنگ ليبارٽري بڻجي چڪو آهي. جڏهن ته هر قسم جي رپورٽ نارمل اچي ٿي پوءِ خبر ناهي ته ابنارمل ڇا آهي؟ پر هر ڪم جڙيءَ کي جَسَ هجي وانگر ڪرڻو ٿو پوي. وڏا ته دم سهڪ ۽ زڪام جا مريض هئا. هن وقت طبيعت ۽ ٽيسٽ ۾ فرق اچڻ تي اعتراض ڪرڻ تي چيو وڃي ٿو ته جيڪو اوزار ظاهر ڪن ٿا، سوئي ٻڌايون ٿا. ان ڪري رقم پنهنجو پاڻ تي ڪامل ڪنٽرول ڪندي صحت کي بچائڻ جي هر ممڪن ڪوشش ڪندو رهي ٿو ان ڪري هر ڳالهه ايڊجسٽ (شامل ڪرڻ) ۾ وقت ٿو لڳي. اکين تي پاتل چشمو به پنهنجو ڪم آهستي آهستي ڇڏيندو ٿو وڃي ۽ اکين ۾ لڳل لينس به گهٽ پيا ڏيکارين، لکڻ به مشڪل ۽ محال ٿيندو وڃي، پر ڇا ڪجي ننڍي ڄمار ۾ مائٽن جا چيل لفظ ته "سڌو اسڪول وڃجي ۽ سڌو گهر اچجي." ڏاهن ٻارن وانگر ۽ وري نوڪريءَ مان رٽائر ٿيڻ وقت سنگت جي ڪيل تاڪيد ته نوڪريءَ تان رٽائر ٿيا آهيو. پر روز جو ڪم ڪار ڪندا ۽ هلندا رهندا. نه ته ويهي رهندا. سو انهن جي تاڪيدن موجب جيئن تيئن ڪري هفتي ۾ ڪجهه لکجي ٿو پر حقيقت ۾ حال ڪونهي پر محبت آهي، ڇاپڻ واري سائين حميد ابڙي ۽ وري ڪمپوز ڪندڙ مهربان سائين ذوالفقار لاکي جي، جن قرب ڪري هن وقت تائين همت سان لکرايو آهي. حالانڪ لکڻ 1969ع ۾ شروع ڪيو هو ۽ هاڻ ان کي 56 سال ٿي ويا آهن. پر هاڻ جيڪو به لکيو آهي، "سو جڙيءَ کي جس آهي" ان کان سواءِ ٻيو ڪجهه نه آهي.

جڏهن ته بنهي واقعن جو ڪيس وغيره داخل ناهي ٿيو

بقايا 24 لاش هٿ

لڳ لاش هٿ آيو آهي اهڙي خبر ٽنڊوباگو شهر ۾ پهچڻ بعد ڪهرام مچل رهيو ٻئي طرف رابطو ڪرڻ تي ٽنڊوباگو ٿاڻي جي وڏي منشي پڻ اهڙي قتل ٿيڻ جي تصديق ڪندي ميڊيا کي ٻڌايو ته اسان کي پڻ اهڙو اطلاع مليو آهي ته نوجوان کي ڊيپلو ٽر واري سائيڊ تي قتل ڪيو ويو آهي، رابطو ڪرڻ تي سنڌس سوٽ جاويد ميمڻ پڻ نوجوان جو ڊيپلو لڳ قتل ٿيڻ جي تصديق ڪندي چيو ته اسان کي پڻ ڊيپلو جي مائيٽن اهڙي قتل ٿيڻ جو اطلاع ڏنو آهي ،مبينا قتل قرار ڏنل نوجوان جو لاش ٽنڊوباگو شهر نه پهتو هو ٻئي طرف اهڙي اطلاع سبب سنڌس گهر ۾ روڄ راڙو مچل رهيو ٻئي طرف هن نوجوان جي قتل سبب سنڌس وارثن آءِ جي سنڌ سميت ڊيپلو پوليس ۽ ٽنڊوباگو پوليس کان گهر ڪئي ته نوجوان جي قتل جا اصل سبب ظاهر ڪري حقيقي قاتلن کي ڦاسي تي لٽڪايو وڃي

بقايا 25 پاڻي جي کوٽ

ڏنو، راشد ڪبر ۽ ٻين پاڻي ناهي جو پلا ڪربلا ڪربلا جي اپ ڊاريندڙ نارڻ سان احتجاجي مظاهرو ڪندي چيو ته گذريل ٻن مهينن کان پاڻيءَ ٽيل تي پاڻي ناهي پهتو جنهن ڪري ڪڻڪ جي پوک تي سخت متاثر ٿي رهي آهي ۽ هن مهل ٽاڻي ڪڻڪ کي پهريون پاڻي ۽ ڪجهه جڳهن تي پوک ڪرڻ به ناهيو ڪري سگهيا هنن الزام هڻندي چيو ته دارغو مظفر بوزدار اسان کان ڪاٽي بحالي 60 هزار روپيا به وٺي ويو آ ۽ ڪاٽي به پاڻ ڪرائي آ پر پوءِ به پاڻي ناهي پهتو هنن وڏيڪ ٻڌائيندي چيو ته اسانجي زمين جو جر به ڪارو آهي ٽيوبيل جي پاڻيءَ تي زمين خراب ٿي رهي آهي

بقايا 26 ريلي ڪڍي وئي

اڳواڻي ۾ شهباز بلڊنگ کان هڪ آگاهي ريلي ڪڍي وئي ريلي ۾ مختلف سرڪاري کاتن جي آفيسرن ۽ عملدارن شرڪت ڪئي ريلي جي اختتام تي ميڊيا سان ڳالهائيندي ڪندي ڊپٽي ڪمشنر زين العابدين ميمڻ چيو ته انسداد بدعنواني سان لاڳاپيل ريلين ۽ آگاهي سرگرمين معاشري ۾ ڪرپشن جي خلاف مضبوط پيغام ڏيڻ لاءِ ضروري آهن هن چيو ته اهي سرگرميون ...

تي چڙهيل آهن پر انهن ڏانهن ڪوبه عملدار ڌيان ڏيڻ لاءِ تيار ناهي نوشهروفيروز جو ڊپٽي ڊائريڪٽر لائيو اسٽاڪ راڻو اڪرم راجپوت به ان جي چوڻ تي ٽنگ ٺو ڪري مان ڊيوٽي چور ناهيان اهڙي ڊاڪٽرن مون ڊائريڪٽر صاحب کي ڏني پر ان کي مسلسل درخواست به هن لڪائي ڇڏي آهي سيني عملدارن جي ڪاٽي ۾ ڳٽ جوڙ آهي جنهن سبب ڪاٽو تباهيءَ جي ڪناري تي پهتل آهي هتي ڊيوٽي چور ۽ ويزاٽي ملازمن جي ضرورت آهي ڊيوٽي ڪندڙ ملازمن کي تنگ ڪيو ٿو وڃي هن چيو ته ڪاٽي ۾ ڊپٽي ڊائريڪٽرن کي به چارجون مليل آهن ميڊيسن وڪرو ڪئي پئي وڃي سالانه ڪروڙ رپين جي بجيٽ ۾ ڪرپشن ڪئي پئي وڃي پر اتي ڪو به نوٽيس نه ورتو پيو وڃي پر مان ڊيوٽي ٻئي ضلعي ۾ ٿو ڪيان ته آهو وڏو ڏوهه ٿي پيو آهي هن لائيو اسٽاڪ کاتي جي صوبائي وزير، سيڪريٽري لائيو اسٽاڪ ڪاظم جتوئي سميت ٻين وس وارن کي اپيل ڪئي ته ڊپٽي ڊائريڪٽر لائيو اسٽاڪ خيرپور ۽ نوشهروفيروز خلاف جاچ ڪري ڪاٽي ۾ ويزا سسٽم بند ڪرايو وڃي

بقايا 20 ٻڏي فوت

ا لاش ڳوٺاڻن پنهنجي مدد پاڻ باهر ڪڍي سول اسپتال ڇنبڙ منتقل ڪيا جتان ضروري ڪارروائي بعد وارث لاش ڳوٺ باٺهون سومرو کڻائي ويا لاش گهر پهچڻ تي گهر ۾ ڪهرام مچي ويو.

بقايا 21 گهر ۾ ڪهرام

گهر جي ڪمري مان پٽ تي پيل هٿ آيو آهي اطلاع تي پوليس موقع تي پهتي ۽ لاش کي پنهنجي تحويل ۾ وٺي آر ايڇ سي ڇنبڙ اسپتال منتقل ڪري موت جا سبب ڄاڻڻ لاءِ تحقيقون شروع ڪيون ريون آهن رياض جي وارثن جو چوڻ آهي ته هو محنتي پورهيت هو ۽ ڪنهن سان دشمن نه هئي ۽ شفاف جاچ ڪري انصاف ڪيو وڃي.

بقايا 22 دعوي

اظهر خان جي هدايت تي سکر پوليس طرفان ڏوهارين رپوش ۽ اشتهاري جوابدارن خلاف ڪريڪ ڊاؤن جاري آهي گذريل ڏينهن ايس ايڇ او آباد ٿاڻو پنهنجي حدن ۾ ڪامياب ڪارروائي ڪندي قتل جي ڪيس ۾ گهربل به اشتهاري جوابدارن کي گرفتار ڪري ورتو گرفتار ٿيلن ۾ نظام علي موهل ۽ عبدالجبار موهل شامل آهن ...

آڪاش ڪلهوڙو برڪت تنيو رضا بنگلاڻي اجمل لاشاري سرفراز ڏاهري عرفان راجپوت، رضوان شر ياسين مهر علي بخش شر فيصل ٽالپر ۽ عثمان ميمڻ سميت 15 شاگردن کي نالن سان نامزد ڪيو ويو آهي ايف آءِ آر ۾ ڄاڻايو ويو آهي ته ڏيڍ سو شاگرد زرعي يونيورسٽي جي بوائز هاسٽلس کان ريلي جي صورت ۾ اچي رهيا هئا. جن جي هٿن ۾ جيئي سنڌ جا جهنڊا ۽ بينا فليڪس هئا ۽ اهي پاڪستان مخالف ۽ جي ايم سيد ۽ سنڌو ديش جي حمايت ۾ نعرا هڻي رهيا هئا. واضح رهي ته 4 ڊسمبر تي سنڌ زرعي يونيورسٽي جي شاگردن پاران ثقافتي ريلي ڪڍي وئي هئي

بقايا 14 لاش جي ڳولا

پل وڏان لوڻي هٿ اچڻ بعد شڪ جي بنياد تي سنڌس جي لاش جي روهڙي ڪئنال مان ريسڪيو 1122 پاران ڳولا جاري ڪري ڇڏي آهي ان موقعي تي وارثن ذوالفقار سهتو صحافين سان ڳالهائيندي چيو ته اسان جو نوجوان گذريل رات دير سان گهران گم ٿي ويو هيو جنهن جي لوڻي سيڪارجا روهڙي ڪئنال پل وڏان هٿ آئي آهي اسان کي شڪ آهي ته نوجوان ڪئنال ۾ ٽپو ڏنو آهي جنهن جي لاش ڳولا ڪئي پئي وڃي هن وڌيڪ چيو ته اسان جي نوجوان جو ذهني توازن درست نه هيو ٻئي طرف علائقي اندر اهي پڻ چوپول هلندڙ آهن ته نوجوان گهريلو معاملي تان مبينا طور خودڪشي ڪئي آهي

بقايا 15 ڪمدار مرڊيٽنگ

ڳوٺ بيگ شاهه وٽ هٿيارٻندن فائرنگ ڪري گولين هڻي فنڪشنل ليگ اڳواڻ سيد زاهد شاهه جي ڪمدار کي مرڊيٽنگ ڪري ڇڏيو ڪن نامعلوم هٿيارٻندن ڳوٺ لطف راهو جي رهواسي فنڪشنل ليگ جي اڳواڻ سيد زاهد جي ڪمدار گلشير راهو کي گولين هڻي مرڊيٽنگ ڪري مئل سمجهي ڇڏي فرار ٿي ويا، اطلاع تي وارثن پهچي ڪيس نيوسعيدآباد تعلقا اسپتال آندو ويو جتي ڪيس شروعاتي طبي امداد ڏيڻ بعد لمس حيدرآباد منتقل ڪيو ويو آهي، اسپتال ۾ راهو برادريءَ جا ماڻهون وڏي تعداد ۾ گڏ ٿي ويا، زخمي گلشير راهو جي ...

هنن چيو ته حاجي شير جمالي جي غيرقانوني خواهش هئي ته هو غريب ڳوٺاڻن جي آبائي زمين تي قبضو ڪري جڏهن ڳوٺاڻن مزاحمت ڪئي ته وڏيري پنهنجي پيسن جي طاقت ۽ سياسي اثر رسوخ استعمال ڪندي پوليس ذريعي انتقامي ڪارروائي ڪندي اشرف ملاح سميت 7 بيگناهه نوجوانن الطاف فياض سرور رياض عظيم ۽ فاروق ملاح کي سياسي انتقام جو نشانو بنائي ڪوڙي ڪيس ۾ ڦاسايو ويو آهي هنن چيو ته سيراٽي پوليس ڇاپي واڙي رات جي اونداهي ۾ بيگناهن جي گهرن تي چڙهائيون ڪري چادر ۽ چوديواري جو تقدس پائمال ڪيو آهي جنهن سبب سڄو ڳوٺ دهشت ۽ خوف جي ور چڙهي ويو آهي هنن آءِ جي سنڌ ۽ ڊي آءِ جي حيدرآباد ايس ايس پي بدين قمر رضا جسڪاڻي کان مطالبو ڪيو آهي ته فوري طور تي هن ڪوڙي ڪيس کي رد ڪري بيگناهن کي آزاد ڪيو وڃي ۽ ونگار رهندڙ پوليس اهلڪارن خلاف سخت قانوني ڪارروائي ڪئي وڃي

بقايا 9 هٿ ڪري ورتو

ا طور قيد ٿيل فيصل آباد جي منصور آباد محلي جي رهواسڻ چنده ڌي ولي محمد آرائين ۽ رمشا ڌي عبدالرزاق آرائين کي هٿ ڪري ورتو خانپورمهر پوليس هٿ ڪيل ٻنهي عورتن کي خانپورمهر ٿاڻي تي کڻي آئي، ان حوالي سان خانپورمهر پوليس ٻڌايو ته عورت چنده جي اڳوڻي مڙس جي پٽ محمد حسن آرائين گهوٽڪي جي عدالت ۾ پٽيشن داخل ڪرائي هئي ته سنڌس ماءُ چنده ۽ سئوٽ رمشا خانپورمهر ويجهو ڳوٺ ڪمال خان پناڻ ۾ امان ☐ منگي ۽ اڪرام ☐ منگي وٽ قيد آهن کين بازياب ڪرايو وڃي جنهن تي ڪارروائي ڪندي عورتن کي هٿ ڪيو آهي جن کي (اڄ) گهوٽڪي جي عدالت ۾ پيش ڪيو ويندو پوليس پاران هٿ ڪيل عورتن ٻڌايو ته اڪيلي مهينا اڳ اسين ٻن ڀائرن امان ☐ منگي ۽ اڪرام ☐ منگي سان رضا خوشي سان شادي ڪئي هئي سين مڙسن مائٽن ڏانهن وڃڻ تي پابندي لڳائي ڇڏي هئي ۽ سنڌن جو رويو خراب هيو پر هاڻ واپس وڃڻ چاهيون ٿيون

بقايا 10 احتجاجي مظاهرو

...

بقايا 1 مارجي ويو

حيدر آباد اسپتال منتقل ڪيو ويو جيئي اعجاز پتافي جي حالت انتهائي نازڪ ٻڌائي پئي وڃي جڏهن ته پنگريو پوليس سر زمين تي پهچي فوتي منظور پتافي جو مڙهه ٽنڊو باگو منتقل ڪيو آهي جتان پوسٽ مارٽم ڪرائڻ بعد وارثن حوالي ڪيو ويندو پتافي برادري جي خوني جهيڙي بعدعلائقي ۾ خوف حراس پکڙيل آهي وڌيڪ خونريزي کي روڪڻ لاءِ پنگريو پوليس پڪٽ قائم ڪري ڇڏي آهي آخري اطلاعن تائين ڪابه گرفتاري عمل ۾ نه اچي سگهي آهي نه ئي ڪيس داخل ٿي سگهيو آهي

بقايا 2 ٻڏي فوت

عنايت چانڊيو جي 4 سالا معصوم نينگري زويا گهر جي ٻاهران رانڌ ڪندي پاڻي جي واٽر ۾ ڪري ٻڏي فوت ٿي وئي خبر پوڻ تي سنڌس گهر ڀاتي معصوم نينگري کي واٽر مان ڪڍي مورو اسپتال آندو جتي ڊاڪٽر پاران فوت ٿيڻ جي تصديق ڪئي قانوني ڪارروايون پوريون ڪرڻ بعد نينگري جو لاش وارثن جي حوالي ڪيو ويو لاش گهر پهچڻ تي ڪهرام مچي ويو

بقايا 3 سوڳ ڇانيل

عرصو علالت ۾ رهڻ بعد ڪراچي جي خانگي اسپتال ۾ وفات ڪري ويو مرحوم جي مڙهه کي ڪراچي کان سنڌس ٽنڊو محمد خان واري رهائشگاهه تي پهچايو ويو، مرحوم جي ميت کي سنڌس آبائي ميرن جي قبرستان ۾ هزارين آلين اکين سان مٽي ماءُ حوالي ڪيو ويو، سنڌس وفات تي ٽنڊو محمد خان ۾ سوڳ ڇانيل آهي مرحوم مير مشتاق علي ٽالپر اڳوڻي صوبائي صلاحڪار ايم پي اي مير علي نواز خان ٽالپر جو والد بزرگ هو، اڳوڻي يوسي ناظم مير معشوق ٽالپر ۽ مير راجا شوڪت ٽالپر ...

"CLASSIFIED ADVERTISMENT"

لاتعلقي جو اظهار

جيئن ته منهنجا پاٽيا ڪامران علي ناظر علي ولد خميسو خان بلال ۽ حبدار علي ولد حبيب الله بلال غلط صحبت ۾ اچي آواره ٿي ويا آهن سندن ڪنهن به قسم جي ڏيتي ليتي، چال چلت سان منهنجو ڪوبه تعلق نه آهي. اگر هنن سان ڪنهن به ڏيتي ليتي ڪئي ته ان جا ذميوارهو پاڻ هوندا. هي بيان رڪارڊ تي رکيو وڃي ته ضرورت پوڻ تي ڪم اچي سگهي

پاران: ممتاز علي ولد علي محمد بلال، ڳوٺ الهه بخش بلال تعلقو هالا ضلعو مٽياري

گمشدگي جو اطلاع

پاڪستان انجنيئرنگ ڪائونسل جي لائسنس جي آئون نالي Uzma Ashroof Mastoor شناختي ڪارڊ نمبر 4200004274778 اطلاع ٿي ڏيان ته منهنجي M/S A&A ENTERPRISES ENGINEERING لائسنس نمبر 7010 ڪيٽيگري سي-3 ڪٿي گم ٿي ويو آهي جنهن کي به ملي ته هن ايڊريس تي ڏياري موڪلي

شاپ نمبر 7۽8 سامهون هيپي هومز اسڪول شهيد ملت روڊ ڪراچي
فون نمبر: 021-34130060

ڪاغذات گمشدگي جو اطلاع

جيئن ته منهنجي موٽر سائيڪل ڪرائون ليفان ماڊل 2010 ڪلر ڳاڙهو انجڻ نمبر سي آر ايل ايف221746، چيچس نمبر سي آر ايل ايف 222024 رجسٽريشن نمبر ايس ڪي ٽي 7959 اصل ڪاغذ گم ٿي ويا آهن اهڙو اطلاع مون حد جي ٿاڻي ته پڻ ڏنو آهي براءِ ڪرم مونکي ڊبليڪيٽ ڪاغذ ناهي ڏنا وڃن

عرضدار شهمير ولد علي محمد ٻهليم ويئل ڳوٺ غلام النبي ٻهليم تعلقو سوڀوديروضلعو خيرپورميرس ٿاڻو ٽيپائي ٻهليم

ڪورٽ نوٽيس

عدالت ۾ جناب ڊسٽرڪٽ جج ٽنڊو محمد خان (روبرو جناب انعام علي ڪلهوڙو)
سول اپيل نمبر35 سال 2025

(1) جان محمد (2) محمد حنيف (3) احمد خان (4) دين محمد (5) عبدالغني (6) مسمات حوري خاتون ڌيءُ نجم الدين زال عبدالڪريم سڀ پٽ ڌيئرون نجم الدين (7) نجم الدين پٽ محمد علي تنگڙي ذات تنگڙي فار بينگ ليگل هيئرز آف مسمات ستابي خاتون ڌيءُ مير محمد تنگڙي زال نجم الدين تنگڙي سڀ رهندڙ ڳوٺ مير محمد تنگڙي ديهه برڙ تعلقو ۽ ضلعو ٽنڊو محمد خان...اپيلانٽس..خلاف: (1) خير محمد (2) جمعون (3) محبوب (4) پيار علي (5) يار علي (6) شير علي سڀ پٽ خان محمد(7) مسمات گلان بيواهه خان محمد (8) مسمات نورزادي ڌيءُ خان محمد ذات تنگڙي فار بينگ ليگل هيئرز آف خان محمد پٽ مير محمد تنگڙي (9) مسمات نور جهان زال منظور ڌيءُ مير محمد سڀ رهندڙ ڳوٺ مير محمد تنگڙي ديهه برڙ تعلقو ۽ ضلعو ٽنڊو محمد خان. ....ريسپانڊنٽس

نالي مٿين ريسپانڊنٽس نمبر01 کان 09 ڏانهن:

جيئن ته مٿين اپيليڪنٽ سول اپيل زير قلم 96 سي پي سي تحت درخواست داخل ڪئي آهي ججمينٽ ۽ ڊڪري کي چيلنج ڪندي جيڪا سينئر سول جج 1 ٽنڊو محمد خان ايف سي سوٽ نمبر 124/2022 ۾ پاس ڪئي(بيهر جان محمد ۽ ٻيا خلاف خير محمد ٻيا) تنهنڪري توهان کي هن اخبار جي اشاعت ذريعي آگاهه ٿو ڪجي ته تاريخ 11-12-2025 تي وقت 8.30 بجه صبح جو توهان پاڻ يا ڪنهن وڪيل جي معرفت هن ڪورٽ ۾ حاضر رهي پنهنجا جواب داخل ڪندا. توهانجي غير حاضر رهڻ جي صورت ۾ ڪيس کي هڪطرفو ٻڌي قانون موجب فيصلو ڪيو ويندو

ڊسٽرڪٽ ڪورٽ ٽنڊو محمد خان

ڪورٽ نوٽيس

عدالت ۾ جناب سول اينڊ فيملي جج-I ٽنڊو محمد خان
فيملي سوٽ نمبر...... سال 2025

مسمات فضا ڌيءُ اشفاق احمد ذات خاصخيلي رهندڙ نصير آباد محلا ٽنڊو اينڊ ضلعو ٽنڊو محمد خان سٽي...پلينٽف..خلاف: سيد علي مرتضيٰ پٽ تصور شاهه بالغ مسلم ذات سيد رهندڙ نصير آباد محلا تعلقو ۽ ضلعو ٽنڊو محمد خان....ڊفينڊنٽ

نالي مٿين ڊفينڊنٽ ڏانهن:

جيئن ته مٿين پلينٽف توهان جي خلاف نڪاح ٽوڙائڻ لاءِ دعويٰ داخل ڪئي آهي. تنهنڪري توهان کي هن اخبار جي اشاعت ذريعي آگاهه ٿو ڪجي ته تاريخ 12-12-2025 تي وقت 8.30 بجه صبح جو توهان پاڻ يا ڪنهن وڪيل جي معرفت هن ڪورٽ ۾ حاضر رهي پنهنجا جواب داخل ڪندا. توهانجي غير حاضر رهڻ جي صورت ۾ ڪيس کي هڪطرفو ٻڌي قانون موجب فيصلو ڪيو ويندو

سول اينڊ فيملي جج-I ٽنڊو محمد خان

ڪورٽ نوٽيس

عدالت ۾ جناب فيملي جج جامشورو
فيملي سوٽ نمبر Nil سال 2025

مسمات عائشه ابڙو...پلينٽف..خلاف: بلاول پٽ طالب حسين مسلم بالغ ذات جانوري رهندڙ بلوچ ڪالوني خدا جي بستي تعلقو ڪوٽڙي ضلعو جامشورو..ڊفينڊنٽ

نالي مٿين ڊفينڊنٽ ڏانهن:

جيئن ته مٿين پلينٽف توهان جي خلاف نڪاح ٽوڙائڻ، مينٽيننس، ڊاور اينڊ رڪوري آف ڊاوري آرٽيڪلز لاءِ دعويٰ داخل ڪئي آهي تهنڪري توهان کي هن اخبار جي اشاعت ذريعي آگاهه ٿو ڪجي ته تاريخ 16-12-2025 تي وقت 8.30 بجه صبح جو توهان پاڻ يا ڪنهن وڪيل جي معرفت هن ڪورٽ ۾ حاضر رهي پنهنجا جواب داخل ڪندا. توهانجي غير حاضر رهڻ جي صورت ۾ ڪيس کي هڪطرفو ٻڌي قانون ...

ڪورٽ نوٽيس

سول، فيملي جج اينڊ جي ايم-II سڪرنڊ ...

آفيس آف دي ڊسٽرڪٽ هيلٿ آفيسر
ڊسٽرڪٽ شهيد بينظير آباد

فون نمبر. 8-0244-9370267، فيڪس نمبر. 0244-9370269
No. DHO/SBA/3680/84 Dated: 08-12-2025

ٽينڊر گهرائڻ جو نوٽيس

ڊسٽرڪٽ هيلٿ آفيسر شهيد بينظير آباد ميڊيڪل اينڊ ليبارٽري ايڪيوپمينٽس/ لائف سيونگ ميڊيڪل سپلائيز/ ڊرگس/ ميڊيسن ۽ ڪنزيوم ايبل/ ليبارٽري ۽ ٻين آئٽمز/ متفرق آئٽمز/ يونيفارم ۽ لوريز آئٽمز/ اسٽيشنري ۽ پرنٽنگ پبليڪيشن آئٽمز جي پروڪيورمينٽ لاءِ ۽ گڊز جي ٽرانسپورٽيشن جي فراهمي ۽ مالي سال 2025-26 لاءِ رول (2)46 سنگل اسٽيج ٽو اينويلپ طريقيڪار تحت مشينري/ فرنيچر ۽ فڪسچر ٽرانسپورٽ جي مرمت لاءِ ايف بي آر/ ايس آر بي جي سرگرم ٽيڪس ادا ڪندڙن جي فهرست تي (جيڪا به لاڳو هجي) تي سپلائرز/ فرمن/ مينوفيڪچررز/ امپورٽرز/ مجاز ڊسٽريبيوٽرز کان E-PAK اڪيوزيشن اينڊ ڊسپوزل سسٽم (EPADS) ذريعي اِي واڪ گهرائي ٿو. تفصيلي شرطن ۽ ضابطن تي ٻڌل واڪ دستاويز https://portalsindh.eprocure.gov.pk/#/ تان ڏسي / ڊائون لوڊ ڪري سگهجن ٿا.

نمبر شمار	ٽينڊر في	ٽينڊر جو نالو
01	4000	ميڊيڪل اينڊ ليبارٽري ايڪيوپمينٽس/ لائف سيونگ ميڊيڪل سپلائيز جي خريداري.
02	4000	ڊرگس/ ميڊيسن ۽ استعمال ٿيندڙ شين/ ليبارٽري ۽ ٻين آئٽمز جي خريداري.
03	4000	ٻين متفرق / يونيفارم ۽ لوريز آئٽمز جي خريداري.
04	4000	اسٽيشنري ۽ پرنٽنگ ۽ اشاعت جي شين جي خريداري.
05	4000	گڊز جي ٽرانسپورٽيشن.
06	4000	مشينري / فرنيچر ۽ فڪسچر جي مرمت.
07	4000	ٽرانسپورٽ جي مرمت.

اليڪٽرانڪ واڪ صرف EPADS ذريعي جمع ڪرائڻ گهرجن. دستي واڪ وصول نه ڪيا ويندا. دلچسپي رکندڙ واڪ ڏيندڙن کي EPAD سسٽم تي لنڪ تي رجسٽر ڪرائڻ جي ضرورت آهي : https://sindh.eprocure.gov.pk/#/supplier/registration اليڪٽرانڪ واڪ جمع ڪرائڻ لاءِ.

واڪ دستاويزن ۾ ڏنل هدايتن جي مطابق تيار ڪيل واڪ EPADS تي 30-12-2025 تائين منجهند 12:30 وڳي تائين لازمي جمع ڪرائڻ گهرجن. واڪ جي قيمت جو 2% جي حساب سان واڪ سيڪيورٽي اِي-واڪ جي جمع ڪرائڻ جي آخري تاريخ کان اڳ پروڪيورنگ ايجنسي کي لازمي پهچڻ گهرجي، جيڪا ساڳئي ڏينهن منجهند 1:00 وڳي ڊسٽرڪٽ هيلٿ آفيس شهيد بينظير آباد جي ايڊريس تي کوليا ويندا.

اهم نوٽ:

- اِي-واڪ لاءِ ڪنهن به قسم جي سوال لاءِ ڊسٽرڪٽ هيلٿ آفيسر شهيد بينظير آباد سان رابطو نمبر. 0244-9370267 تي رابطو ڪري سگهجي ٿو.
- جيڪڏهن حڪومت ڪنهن به عام موڪل يا ڪنهن به اڻٽڻندڙ صورتحال جو اعلان ڪري ٿي ته ٽينڊر/واڪ ايندڙ ڪم ڪار واري ڏينهن تي ساڳئي هنڌ ۽ وقت تي جمع ڪرايا /کوليا ويندا.
- خريدار ايس پي پي رولز 2010 جي لاڳاپيل شقن جي تحت ڪنهن به/ سڀني واڪن کي رد ڪرڻ جو حق محفوظ رکي ٿو آهي.

ڪنهن به ڏکيائي جي صورت ۾ امڪاني واڪ ڏيندڙ ڪم جي ڏينهن/ڪلاڪن دوران EPADS هيلپ لائن 051-111-137-237 تي رابطو ڪري سگهن ٿا.

ڊسٽرڪٽ هيلٿ آفيسر
شهيد بينظير آباد

INF-KRY.NO.4132/2025

i WORK FOR SINDH www.iwork4sindh.com
JOB PORTAL BY INFORMATION DEPARTMENT

گورنمينٽ آف سنڌ
ريجنل ڊائريڪٽوريٽ ڪاليجز
شهيد بينظيرآباد ايٽ نوابشاهه

فون ۽ فيڪس: 0244-360574، اِي ميل: rdcsba2016@gmail.com
No. RDCSBA/HR/232/2025-2026 Dated: 04-12-2025

تصحيح/وضاحت

1. سکر IBA ٽيسٽنگ سروسز (STS)، ريجنل ڊائريڪٽوريٽ ڪاليجز شهيد بينظيرآباد ريجن (ضلعو، شهيد بينظيرآباد، سانگهڙ ۽ نوشهروفيروز) ۾ ڪمپيوٽر آپريٽر (BPS-12)، جونيئر ڪلارڪ (BPS-11) ۽ ڪيٽلاگر (BPS-11) جي عهدي لاءِ سورين گريجوئيشن ڪئٽيگريز جي انهن اهل اميدوارن کان جن جنرل اسڪريننگ ٽيسٽ پاس ڪئي هجي تن کان اشتهار تاريخ 22-11-2025 جي اشاعت جي تاريخ کان 15 ڏينهن اندر درخواستون گهرائي ٿي.
2. تازو ئي حڪومتِ سنڌ، گريجوئيشن (فرسٽ اسٽيج) ۽ انٽرميڊئيٽ ڪئٽيگريز سيريلائزڊ جنوري 2023 ۽ جون 2023 لاءِ سکر IBA ٽيسٽنگ سروسز (STS) پاران منعقد ڪيل جنرل اسڪريننگ ٽيسٽ جي نتيجن جي ڪارگر هئڻ واري مدي کي 30 جون 2026 تائين وڌايو ويو آهي، ليٽر نمبر -SOII(SGA&CD)5-64/2011(Part II) Dated 02-12-2025. ان کانسواءِ حڪومتِ سنڌ، سکر IBA ٽيسٽنگ سروسز (STS) وٽان اهل اميدوارن جي سلسلي ۾ عمر ۾ رعايت ڏني آهي. اميدوارن جي عمر روزاني بنياد تي ڳڻي ويندي. عمر جي حد نوٽيفڪيشن نمبر. -SOII(SGA&CD)5 64/2011(Part-II) Dated 02-11-2025.

i. انهن اميدوارن لاءِ جن سول سروينٽس (Age relaxation) رولز 2024 تاريخ 16 آڪٽوبر، 2024 واسطي درخواست ڏني هئي.

سيريل نمبر	ڪئٽيگري	درخواست جي آخري تاريخ	عمر ۾ عام رعايت	عمر جي ڳڻپ
1	گريجوئيشن (فرسٽ اسٽيج)	اصل آخري تاريخ 2021-11-30 هئي، جيڪا 2022-06-28 تائين هئي.	پندرنهن (15) سال	درخواست جي اماڻڻ لاءِ آخري تاريخ 2021-11-30 کان اثرائتي
2	انٽرميڊئيٽ			
3	ميٽرڪيوليشن			

ii. انهن اميدوارن لاءِ جن سول سروينٽس (Age relaxation) رولز 2024 تاريخ 16 آڪٽوبر، 2024 واسطي درخواست ڏني هئي.

سيريل نمبر	ڪئٽيگري	درخواستن گهرائڻ جي آخري تاريخ	عمر ۾ عام رعايت	عمر جي ڳڻپ
1	گريجوئيشن (فرسٽ اسٽيج)	12-05-2025	درخواست جي اماڻڻ جي تاريخ کان (05) سال	درخواستون جمع ڪرائڻ جي آخري تاريخ 12-05-2025
2	انٽرميڊئيٽ	08-04-2025		درخواستون جمع ڪرائڻ جي آخري تاريخ 08-04-2025
3	ميٽرڪيوليشن	21-11-2025		درخواستون جمع ڪرائڻ جي آخري تاريخ 21-11-2025

3. اميدوار جيڪي اشتهار تاريخ 22-11-2025 ۾ ڄاڻايل ڪمپيوٽر آپريٽر (BPS-12)، جونيئر ڪلارڪ (BPS-11) ۽ ڪيٽلاگر (BPS-11) جي عهدي لاءِ اهليت معيار کي پورو ڪن ٿا، اهي گورنمينٽ آف سنڌ جاب پورٽل https://sjp.gos.pk تي درخواست ڏئي سگهن ٿا.
4. ڪمپيوٽر آپريٽر (BPS-12)، جونيئر ڪلارڪ (BPS-11) ۽ ڪيٽلاگر (BPS-11) جي عهدن لاءِ درخواستن جي جمع ڪرائڻ واسطي آخري تاريخ 22-11-2025 تي شايع ٿيل هئي، اهو ڪارگر مدو هن اشتهار جي اجراءِ جي تاريخ کان 15 ڏينهن جي مدي لاءِ وڌايو ويو آهي.
5. اشتهار تاريخ 22-11-2025 ۾ ڄاڻايل شرط ۽ ضابطا ساڳيا ڪارگر رهندا.

ريجنل ڊائريڪٽر ڪاليجز
شهيد بينظيرآباد ريجن

INF/KRY.No.4126/2025

i WORK FOR SINDH www.iwork4sindh.com
JOB PORTAL BY INFORMATION DEPARTMENT

پنگريو ويجهو پتافي برادري ۾ زميني پراڻي تڪرار تان هٿياربندن جي فائرنگ ۾ پيءُ مارجي ويو، ٻه پٽ زخمي

ڳوٺ منظور پتافي ۾ هٿياربندن جي فائرنگ ۾ مرزا گروپ اڳواڻ منظور پتافي مارجي ويو سندس پٽ اعجاز ۽ امجد زخمي ٿي پيا

اطلاع تي پوليس پهچي لاش ۽ زخمين کي کڻائي اسپتال منتقل ڪيو، لاش پوسٽ مارٽم بعد وارثن حوالي ڪيو

زخمين کي نازڪ حالت هجڻ ڪري حيدرآباد اسپتال منتقل ڪيو ويو، واقعي بعد علائقي خوف، ڪيس داخل نه ٿي سگهيو

بدين (ڊ ر) پنگريو پوليس جي حد ڳوٺ منظور پتافي ۾ زمين جي پراڻي تڪرار تان عبدالجبار پتافي پنهنجي چاچي منظور پتافي سندس نوجوان پٽ اعجاز پتافي ۽ امجد پتافي مٿان هٿيارن جا منهن کولي ڇڏياجنهن جي نتيجي۾ مرزا گروپ جو اڳواڻ منظور پتافي موقعي تي فوت ٿي ويو جڏهن ته زخمي اعجاز پتافي ۽ امجد پتافي کي جهڏو اسپتال پهچايو ويو جيئي ٻنهي زخمين جي حالت نازڪ هئڻ ڪري

بقايا نمبر 1 ڏسو صفحو 5

حيدرآباد: پوليس مقابلي ۾ مارجي ويل ڌوهاري جو لاش ٻي طرف زخمي

مورو:فوت ٿيل ٻارڙي جو لاش اسپتال ۾ پيل آهي

مورو ويجهو معصوم نينگري واٽر ۾ ٻڏي فوت، گهر ۾ ڪهرام

ڳوٺ مناهي ۾ عنايت چانڊيو جي 4 ورهين جي ڌيءُ زويا واٽر ۾ ڪري پئي

وارث نينگري کڻي اسپتال پهتا جتي ڊاڪٽرن نوٺگري جي تصديق ڪئي ته ڪهرام مچي ويو

مورو (ن ع) مورو ڀرسان ڳوٺ مناهي ۾

بقايا نمبر 2 ڏسو صفحو 5

سانگهڙ ۾ صوبائي وزير آبپاشي جام خان شورو پاران عوامي مسئلن جي حل لاءِ کلي ڪچهري

کلي ڪچهري ۾ شهرين آبادگارن ۽ مختلف علائقن مان آيل ماڻهن ٽرانسپورٽ، آبپاشي نظام جي بهتري سميت شڪايتون ڏنيون

کلي ڪچهرين جو مقصد عوام جي داد رسي ۽ انتظامي شفافيت کي يقيني بڻائڻ آهي: جام خان شورو

ڪجهه مسئلا صوبائي وزير فوري موجود آفيسرن کان حل ڪرائي باقي شڪايتن لاءِ ڊي سي کي هدايتون

سانگهڙ (رپورٽ اميربخش ٻڙدي) وزيراعلي سنڌ سيد مراد علي شاهه جي خاص هدايت تي صوبائي وزير آبپاشي ۽ پلاننگ اينڊ ڊولپمينٽ سنڌ جام خان شورو پاران جيم خانه سانگهڙ ۾ کلي ڪچهري منعقد ڪئي وئي جنهن ۾ شهرين آبادگارن ۽ مختلف علائقن مان آيل وفدن سميت جام

بقايا نمبر 6 ڏسو صفحو 5

لاڙڪاڻي ڀرسان ڪار جو موٽرسائيڪل کي ٽڪر، نوجوان فوت، ٻه ڄڻا زخمي

درگاهه يوسف شاهه جيلاني وٽ حادثي ۾ نصيرآباد واسي درزي نوجوان شعيب ڀٽو فوت ٿي ويو

حادثي ۾ هڪ عورت ۽ ٻارڙو سخت زخمي ٿي پيا، فوتي نوجوان جو لاش وارثن حوالي ڪيو ويو

لاڙڪاڻو(بيورو رپورٽ) لاڙڪاڻي ڀرسان تعلقي ٿاڻي جي حد انڊس هاءِ وي درگاهه يوسف شاهه جيلاني وٽ تيز رفتار ڪار جو

بقايا نمبر 7 ڏسو صفحو 5

خانپورمهر پوليس عدالتي حڪم تي قيد ٿيل ٻن عورتن کي هٿ ڪري ورتو

پوليس ڳوٺ ڪمال خان پٺاڻ تي ڇاپو هڻي پنجاب واسي چنده ۽ رمشا کي هٿ ڪيو

بازياب ڪرايل چنده ڌيءُ ولي محمد ۽ رمشا ڌي عبدالرزاق آرائين کي اڄ عدالت ۾ پيش ڪيو ويندو: پوليس

خانپورمهر(ن ع) خانپورمهر پوليس عدالتي حڪم تي ڪارروائي ڪندي خانپورمهر ويجهو ڳوٺ ڪمال خان پٺاڻ مان مبين

بقايا نمبر 9 ڏسو صفحو 5

ڇنبڙ ۾ سنڌ هاري ڪميٽي پاران ڪمند ۽ ٽماٽن جو گهٽ اگهه ملڻ خلاف احتجاجي مظاهرو

ڇنبڙ (ن ع) ڇنبڙ بچائي پيٽرول پمپ کان پريس ڪلب ڇنبڙ تائين سنڌ هاري ڪميٽي پاران ڪمند ٽماٽر جو گهٽ اگهه هجڻ ڪري احتجاجي مظاهرو ڪيو ويو جنهن ۾ سنڌ هاري ڪميٽي اڳواڻ ڪامريڊ

بقايا نمبر 10 ڏسو صفحو 5

باقراڻي لڳ زميني تڪرار تان ٻن ڌرين ۾ فائرنگ، هڪ ڄڻو قتل، هڪ زخمي

ڪچي واري علائقي ڳوٺ محمد موسيٰ برڙو ۾ برڙا برادري جي ٻن ڌرين جهيڙو ٿيو

فائرنگ ۾ 40 ورهين جو علي ڏنو عرف جانب برڙو قتل ۽ ٻئي ڌر جو نذير برڙو زخمي ٿي پيو

باقراڻي (ن ع) باقراڻي جي ڪچي واري علائقي هنڌي غلام شاهه ٿاڻي جي حد ڳوٺ محمد موسيٰ برڙو ۾ برڙا برادري جي

بقايا نمبر 11 ڏسو صفحو 5

حيدرآباد ۾ نامعلوم گاڏي جي ٽڪر ۾ روڊ پار ڪندڙ معصوم ٻارڙن کي چيپاٽي ڇڏيو، 2 ٻار زخمي

ٿڌي سڙڪ تي پيش آيل حادثي ۾ ٻارڙو نيڻان موقعي تي فوت ٿي ويو سندس ٻه ٻار سخت زخمي ٿي پيا

زخمين ۽ فوتي جو مڙهه اسپتال مان ضروري ڪارروائي بعد وارثن حوالي، گهر پهچڻ تي ڪهرام مچي ويو

حيدرآباد(ڪرائيم رپورٽر) حيدرآباد جي ٿڌي سڙڪ تي نامعلوم گاڏي جي ٽڪر ۾ روڊ پار ڪندڙ معصوم ٻارڙن کي چيپاٽي

بقايا نمبر 12 ڏسو صفحو 5

حيدرآباد: حادثي ۾ فوت ٿي ٻارڙي جو لاش ۽ زخمي نينگريون

جهوني سياستدان مير مشتاق علي ٽالپر جي لاڏاڻي تي ٽنڊو محمد خان ۾ سوڳ ڇانيل

ڪجهه عرصو علالت ۾ رهڻ بعد هن ڪراچي جي خانگي اسپتال 78 ورهين جي ڄمار ۾ دم ڏنو

مرحوم جي ٽيجهي جي رسم اڄ ادا ڪئي ويندي، ٻڌن ۽ ڀائرن سان تعزيت جو سلسلو جاري

ٽنڊو محمد خان (ڊ ر) سنڌ جي جهوني پارليامينٽري سياستدان مير خاندان جي بزرگ شخصيت مير مشتاق علي ٽالپر 78 ورهين جي ڄمار ۾ ڪجهه

بقايا نمبر 3 ڏسو صفحو 5

جيڪب آباد ڀرسان معمولي ڳالهه تان جکراڻي ۽ بليدي برادري ۾ جهيڙو هڪ ڄڻو زخمي

جيڪب آباد (ڊ ر) جيڪب آباد ڀرسان

بقايا نمبر 4 ڏسو صفحو 5

ٽنڊوآدم لڳ ڳوٺاڻن سامان چوري ڪندڙ گروهه جو هڪ ڄڻو سوگهو پوليس حوالي

ڳوٺ حاجي عرس ٻجورو واسين جوابدار کي مارڪٽ ڪرڻ بعد پوليس حوالي ڪيو

پوليس چور کي تحويل ۾ وٺي جاچ ڪري ڇڏي، ٽالو راز ۾ رکيو ويو

ٽنڊوآدم (ن ع) ٽنڊوآدم جي ڳوٺ حاجي عرس ٻجورو ۾ ڳوٺاڻن پاران قربان ٻجورو جي گهر ۾ داخل ٿي موٽر سائيڪل ۽ ٻيو

بقايا نمبر 5 ڏسو صفحو 5

جيڪب آباد ڀرسان جوابدار ويڳي ماءُ سان ڪارنهن الزام هيٺ نوجوان کي گوليون هڻي قتل ڪري ڇڏيو

ڳوٺ سهراب جکراڻي ۾ جوابدار امير جان جکراڻي ڪارنهن الزام هيٺ عبدالرحيم پٽ عبدالڪريم ڪانگهر کي قتل ڪري فرار ٿي ويو

اطلاع تي پوليس پهچي مقتول جو لاش کڻائي سول اسپتال مان پوسٽ مارٽم ڪرڻ بعد وارثن کري جاچ شروع ڪئي

لاش گهر ۾ پهچڻ تي ڪهرام مچي ويو، آخري اطلاعن تائين حد جي ٿاڻي تي واقعي جو ڪيس داخل نه ٿي سگهيو

جيڪب آباد (ڊ ر) جيڪب آباد ڀرسان بقا محمد ٿاڻي جي حد ڳوٺ سهراب جکراڻي ۾ جوابدار امير جان جکراڻي پنهنجي ويڳي ماءُ سان ڪارنهن الزام هيٺ عبدالرحيم پٽ عبدالڪريم ڪانگهر کي گوليون هڻي قتل ڪري ڇڏيو

بقايا نمبر 17 ڏسو صفحو 5

مورو شهر ۾ ڪڏڙي فقير جو گهر مان لاش هٿ، وارثن ۾ ڪهرام

ٻانڊي روڊ تي فقير ارباب زرداري پنهنجي گهر ۾ پرسرار نموني فوت ٿي ويو

اطلاع تي پوليس پهچي لاش کڻائي ضروري ڪارروائي بعد وارثن حوالي ڪري جاچ شروع ڪئي

مورو (ن ع) شهر جي ٻانڊي روڊ تي ڪڏڙن فقيرن جي جڳهه ۾ فقير ارباب زرداري پرسرار نموني فوت، مورو پوليس لاش

بقايا نمبر 18 ڏسو صفحو 5

نوشهروفيروز ۾ لائيو اسٽاڪ کاتي جي عملدارن جي ظلمن خلاف ڊاڪٽر جو احتجاج انصاف جو مطالبو

نوشهروفيروز(ڊ ر) نوشهروفيروز ۾ لائيو

بقايا نمبر 19 ڏسو صفحو 5

ڇنبڙ: پاڻي ۾ ٻڏي فوت ٿي ٻارڙين جا لاش

ڇنبڙ ويجهو ڳوٺ ٻاهران پيئڻ جي پاڻي جي کڏ ۾ ڪري ٻه معصوم نياڻيون ٻڏي فوت

ڳوٺ ٻانهون سومرو ۾ معصوم امينا ڌي احمد سومرو ۽ فلق ڌي محمد سومرو راند ڪندي پاڻي ۾ ٻڏي ويون

ڳوٺاڻن پنهنجي مدد پاڻ تحت ٻڏي ويل ٻارڙين جا لاش پاڻي مان ٻاهر ڪڍي سول اسپتال منتقل ڪيا

ضروري ڪاروائي بعد مڙهه وارث حوالي ڪيا ويا، لاش گهر پهچڻ تي گهر ۾ ڪهرام مچي ويو

ڇنبڙ (ن ع) ڇنبڙ ويجهو ڳوٺ ٻانهون سومرو ۾ پيئڻ جي پاڻي جي کڏ ۾ امينا ڌي احمد سومرو ۽ فلق ڌي محمد سومرو راند ڪندي ٻڏي فوت، ٻنهي ٻارڙين ج

بقايا نمبر 20 ڏسو صفحو 5

ڇنبڙ ويجهو پوڙهيٽ نوجوان جو گهر مان پراسرار لاش هٿ، گهر ۾ ڪهرام

ڳوٺ نصير خان لغاري واسي 17 ورهين جي رياض ولد احمد خاصخيلي جو لاش هٿ آيو

اطلاع تي پوليس پهچي کڻائي اسپتال مان ضروري ڪارروائي بعد وارثن حوالي ڪري جاچ شروع ڪئي

ڇنبڙ (ن ع) ڇنبڙ ويجهو ڳوٺ نصير خان لغاري ۾ 17 سالا مزدور رياض احمد ولد احمد خاصخيلي جو لاش سندس پراڻي

بقايا نمبر 21 ڏسو صفحو 5 V

سکر پوليس پاران قتل جي ڪيس ۾ گهربل ٻه اشتهاري جوابدارن کي گرفتار ڪرڻ جي دعوي

سکر(بيورو رپورٽ) ايس ايس پي سکر

بقايا نمبر 22 ڏسو صفحو 5 V

بدين ۾ مبينا طور سارين چوري واري ڪيس ۾ گرفتار نوجوان جي وارثن جو مظاهرو

سيراڻي پوليس وڏيري حاجي شير جي چوڻ تي اسان کي 7 مائهن تي ڪوڙو ڪيس داخل ڪيو آهي: الزام

فوري طور تي ڪيس کي رد ڪري بيگناهن کي آزاد ڪري اسان سان انصاف ڪيو وڃي: مطالبو

بدين (ڊ ر) اوين جيل ڀرسان ڳوٺ يوسف ملاح جي رهواسين مردن عورتن ۽ معصوم ٻارڙن بدين پريس ڪلب جي آڏيان ڪوڙا

بقايا نمبر 8 ڏسو صفحو 5

سانگهڙ: صوبائي وزير جام خان شورو سينيٽر قرت العين مري ۽ ڊپٽي ڪمشنر سارا جاويد کلي ڪچهري ۾ ماڻهن جا مسئلا ٻڌي رهيا آهن

ٽنڊوآدم ۾ ٻن ڌار واقعن ۾ عورت پاران زهر پي ۽ نوجوان پاڻ تي فائر ڪري آپگهات ڪري ڇڏيو

رشيد ڪالوني واسڻ 40 ورهين جي طلاق يافته ڪاجل ڌيءُ نعيم ميمڻ مبينه طور زهر پي آپگهات ڪري ڇڏيو

ريلوي ڦاٽڪ لڳ 17 ورهين جي اشرف ولد گل حسن پنهور جو اوطاق مان لونڌڙي ۾ گولي لڳل لاش هٿ آيو

پوليس ٻنهي جا لاش کڻائي اسپتال مان ضروري ڪارروائي بعد وارثن حوالي ڪري جاچ شروع ڪري ڏني

ٽنڊوآدم (رپورٽ: شيراز سمون) ٽنڊوآدم جي رشيد ڪالوني جي رهواسڻ 40 سالن

بقايا نمبر 23 ڏسو صفحو 5 V

ٽنڊوآدم: خودڪشي ڪندڙ نوجوان ۽ ناري جا لاش پيل آهن

ٽنڊو باگو مان گم ٿيل نوجوان جو ڏيپلي ويجهو لاش هٿ آيو، قتل جو شڪ

ميمڻ محلا مان14 ڏينهن اڳ گم ٿيل نوجوان ارشاد علي ولد گلزار علي جو لاش مليو

وارثن پاران قتل جو شڪ ظاهر، واقعي جي اطلاع تي مقتول جي گهر ۾ ڪهرام مچي ويو

بدين (ڊ ر) ٽنڊوباگو شهر جي وارڊ 3 ميمڻ محلا مان14 ڏينهن اڳ گم ٿيل نوجوان ارشاد علي ولد گلزار علي جو ڏيپلو

بقايا نمبر 24 ڏسو صفحو 5

سيٺارجا لڳ خان واهه شاخ جي ٽيل جي آبادگارن جو پاڻي جي ڪوٽ

آبادگارن عطا حسين ڪبهر ارشاد علي ،مشتاق رحيم ڏنو ، راشد ۽ ٻين احتجاج ڪيو

گذريل ٻن مهينن کان پاڻيءَ ٽيل تي پاڻي ناهي پهتو، نوٽيس وٺي انصاف ڪيو وڃي: مظاهرين

سيٺارجا (ن ع) سيٺارجا ڀرسان خان واهه شاخ جي ٽيل جي آبادگارن جو پاڻي جي ڪوٽ خلاف احتجاج ميرواهه ڪينال مان نڪرندڙ خانواهه شاخ جي آبادگارن عطا حسين ڪبهر ارشاد علي ،مشتاق رحيم

بقايا نمبر 25 ڏسو صفحو 5 V

زرعي يونيورسٽي ۾ ثقافتي ريلي ڪيڊنڙ 150 شاگردن مٿان پاڪستان مخالف نعرا هڻڻ جو ڪيس داخل

ڪيس ۾ آڪاش ڪلهوڙو، برڪت ٽنيو، رضوان شر، رضا ٻنگلاڻي سميت مختلف شاگرد اڳواڻ نامزد ڪيو ويو

4 ڊسمبر تي سنڌ زرعي يونيورسٽي جي شاگردن پاران ثقافتي ريلي ۾ پاڪستان مخالف ۽ سنڌو ديش جي حمايت ۾ نعرا هنيا هئا: موقف

ٽنڊوڄام (ت ر) ثقافتي ريلي ڪيڍڻ تي سنڌ زرعي يونيورسٽي جي 150 شاگردن مٿان ٽنڊوڄام ٿاڻي ڪيس داخل ڪيو ويو آهي رياست طرفان اي ايس آءِ جان محمد سانڊ جي فرياد تي ٽنڊوڄام ٿاڻي تي سنڌ زرعي

بقايا نمبر 13 ڏسو صفحو 5

سيٺارجا لڳ پراسرار طور گم ٿيل نوجوان جي جام روهڙي ڪئنال جي پل وٽان هٿ، شڪ تي لاش جي ڳولا

سيٺارجا (ن ع) گذريل رات دير سان هنگورجا واسي گهران نڪري گم ٿي ويو 32 سالا نوجوان عاصم سهتو جي سيٺارجا روهڙي ڪئنال

بقايا نمبر 14 ڏسو صفحو 5

باقراڻي: جهيڙي دوران قتل ٿي ويل علي ڏنو ۽ زخمي ٿيل نذير برڙو جا فائيل فوٽو

نيوسعيدآباد ڀرسان هٿيارٻندن فائرنگ ۾ فنڪشنل ليگ اڳواڻ جو ڪمدار مرڻينگ

نيوسعيدآباد (ت ر) نيوسعيدآباد ڀرسان

بقايا نمبر 15 ڏسو صفحو 5

حيدرآباد ۾ بدعنواني جي خاتمي جي عالمي ڏينهن جي حوالي سان ريلي ڪڍي وئي

بد عنواني جي خلاف اسان سڀني کي آواز بلند ڪرڻ گهرجي: ڊي سي حيدرآباد

اڄ جي ريلي جو بنيادي پيغام ٻه اهو ئي آهي ته اسان ڪرپشن جي خلاف متحد آهيون

حيدرآباد اسٽاف رپورٽر) ضلعي انتظاميه حيدرآباد پاران بدعنواني جي خاتمي جي عالمي ڏينهن جي حوالي سان ڊپٽي ڪمشنر حيدرآباد زين العابدين ميمڻ جي

بقايا نمبر 26 ڏسو صفحو 5

حيدرآباد: ڊپٽي ڪمشنر زين العابدين جي سربراهي ۾ رشوت خلاف ريلي ڪڍي پئي وڃي

ٽنڊوآدم لڳ هفتو اڳ روڊ حادثي جو زخمي سورن جي سٽ نه سهندي اسپتال ۾ فوت، لاش گهر پهچڻ تي ڪهرام

ٽنڊوآدم (ن ع) ٽنڊوآدم جي راهو شاخ

بقايا نمبر 27 ڏسو صفحو 5

مٽياري ڀرسان ٽائر برسٽ ٿيڻ سبب چنگچي رڪشا ڪلٽي، ٻه ڄڻا زخمي

مٽياري لڳ ڳوٺ راضي (ن ع) مٽياري

بقايا نمبر 28 ڏسو صفحو 5

ڪراچي ۾ ماءُ ڌيءُ ۽ نٽهن جا لاش ملڻ جي جاچ جاري، گهر جو سربراهه جوابدار قرار

گلشن اقبال ۾ فليٽ مان مليل ٽن عورتن جي لاشن جي جاچ جاري، پوسٽ مارٽم مڪمل ڪيو ويو

سڀئي عورتون گهر جي سربراهه اقبال جي سامهون فوت ٿيون، هو ٻه ڏينهن لاشن سان گڏ فليٽ ۾ هو: ايس ايس پي

سڀ کان پهرين 22 سالن جي ٽنهن ماها فوت ٿي، ٻه ڏينهن بعد 52 سالن جي ثمينه، سندس ڌيءُ سمرين فوت ٿيون

ڪراچي (بيورو رپورٽ) گلشن اقبال بلاڪ ون ۾ هڪ رهائشي اپارٽمينٽ مان ماءُ ڌيءُ ۽ نٽهن جي پراسرار موت جي جاچ جاري آهي فوت ٿيل ماءُ ڌيءُ ۽ نٽهه جو پوسٽ مارٽم گذريل رات دير سان مڪمل ڪيو

بقايا نمبر 16 ڏسو صفحو 5

عالمی یومِ انسدادِ بدعنوانی

کرپشن کے خلاف نوجوانوں کے ساتھ متحد - شفاف مستقبل کی تشکیل

بدعنوانی سے پاک پاکستان کے لیے نیب کی پرعزم کاوشوں کا ایک کامیاب سال

ایسے دور میں جہاں دنیا ایک دوسرے سے جڑی ہوئی ہے اور معاشی طور پر ایک دوسرے پر منحصر ہے، احتساب اور اچھی حکمرانی کسی بھی قوم کی سالمیت اور خوشحالی کی بنیاد ہیں۔ کرپشن ایک ایسی بیماری ہے جو ملک کی عزت کو داغدار کرتی ہے، سرمایہ کاری کو روکتی ہے، ترقی کو محدود کرتی ہے اور عوام کا اعتماد ختم کرتی ہے؛ اس لیے اس کے خلاف سخت نگرانی اور کارروائی کی ضرورت ہے۔

ہر سال، نو دسمبر کو، عالمی برادری اقوام متحدہ کے اقوام متحدہ کنونشن برائے انسدادِ بدعنوانی (UNCAC) کے تحت شفافیت اور گڈ گورننس کے اپنے عزم کی تجدید کرتی ہے۔ اس عالمی تقاضے کے ساتھ ہم آہنگ ہوتے ہوئے، پاکستان نے قومی احتساب بیورو (NAB) کی پرعزم کوششوں کے ذریعے نہ صرف UNCAC کی توثیق کی ہے بلکہ اس کے جائزے کے طریقہ کار اور اتحادی نیٹ ورکس — بشمول INTERPOL، GlobE، ARIN-AP، اور

سال 2025 میں 6131 ارب روپے کی بے مثال وصولیاں (ریکوریز)

ARIN-WCA — میں ایک سرگرم فریق کے طور پر بھی سامنے آیا ہے، جو غبن شدہ اثاثوں کی تلاش، ان کی بحالی اور کرپشن کے خاتمے کے لیے دنیا بھر میں تعاون کے لیے اس کے عزم کو اجاگر کرتا ہے۔ نیب نے اثاثوں کی بازیابی، معلومات کے تبادلے، صلاحیتوں کی تعمیر اور کرپشن کی تحقیقات میں تعاون کو بڑھانے کے لیے چین، روس، آسٹریلیا اور تاجکستان کے اہم ہمکار اداروں کے ساتھ یادداشتوں کی مفاہمت (MoUs) کے ذریعے اپنی حکمت عملی کو مضبوط کیا ہے۔ حال ہی میں، بیورو نے ملائیشین اینٹی کرپشن کمیشن، سری لنکا کے CIABOC اور سعودی عرب کے NAZAHA کے ساتھ بھی MoUs پر دستخط کر کے اس عمل کو جاری رکھا۔ برطانیہ، نائجیریا اور امریکہ کے ہمکار اداروں کے ساتھ MoUs پر دستخط کرنے کے لیے بات چیت بھی مکمل ہو چکی

30 لاکھ ایکڑ قیمتی سرکاری اراضی قبضہ مافیا سے واگزار اور متعلقہ صوبائی حکومتوں/محکموں کو واپس/منتقل

ہے اور قانونی تقاضے پورے ہونے کے بعد ان پر جلد ہی دستخط کیے جائیں گے۔ اس کے علاوہ، اوورسیز پاکستانیز فاؤنڈیشن (OPF)، کمپیٹیشن کمیشن آف پاکستان (CCP)، پبلک پروکیورمنٹ ریگولیٹری اتھارٹی (PPRA)، اور پاکستان انسٹی ٹیوٹ آف ڈویلپمنٹ اکنامکس (PIDE) کے ساتھ کیے گئے

رئیل اسٹیٹ اور مالی فراڈ کے 70,162 متاثرین کو گزشتہ 11 مہینوں میں انکی رقوم کی واپسی

انٹرا-سٹیٹ MoUs کا مقصد پاکستان کے اندر ایجنسیوں کے درمیان رابطے اور گورننس کے فریم ورک کو مؤثر طریقے سے بڑھانا ہے۔

ملک کے اندر، بیورو نے تبدیلی لانے والے پالیسی اقدامات کیے ہیں، جن میں شکایات کے ازالے کے لیے بہتر سٹینڈرڈ آپریٹنگ پروسیجرز (SOPs)، احتساب سہولت سیلز اور بزنس سہولت ڈیسک کا قیام شامل ہے۔ ان اقدامات نے نیب پر شکایت کنندگان اور ملزموں دونوں کے عوامی اعتماد کو نمایاں طور پر بڑھایا ہے اور ادارہ جاتی احتساب کے معیار کو بلند کیا ہے۔ پاکستان کی اہم ترین اینٹی کرپشن اکیڈمی (PACA) کا قیام ملک کے تحقیقاتی اداروں کے لیے خصوصی تربیت اور علمی تحقیق کے ایک نئے دور کا آغاز ہے۔ نیب اپنے تمام آپریشنز کو آٹومیشن کی طرف لے جا کر اپنے ساختی اصلاحات کے ذریعے

اسلام آباد میں پاکستان اینٹی کرپشن اکیڈمی کا قیام — تربیت اور تحقیق کیلئے ایک مثالی مرکز

احتساب کے ایک جدید، چست اور مضبوط طریقہ کار کو متعارف کرانے کا ارادہ رکھتا ہے۔ مزید جدید ڈیجیٹل آلات بشمول آرٹیفیشل انٹیلی جنس (AI) سے چلنے والی تحقیقاتی تکنیک، بلاک چین تجزیہ اور فارنزک اکاؤنٹنگ کو نیب کے آپریشنل فریم ورک میں شامل کیا گیا ہے تاکہ اسے زیادہ کارآمد اور عصری چیلنجز کے مطابق بنایا جا سکے۔

ان اصلاحات کی افادیت ان کے ٹھوس نتائج سے واضح ہوتی ہے۔ ادارہ جاتی

بحالی کے گزشتہ 2 سال اور 9 مہینوں (مارچ 2023 سے دسمبر 2025 تک) میں، خرچ کیے جانے والے ہر روپے کے عوض، نیب نے قومی خزانے کو 643 روپے کی متاثر کن بازیابی واپس دی ہے۔ یہ زبردست بازیابی گزشتہ 23 سالوں میں بازیاب کرائی گئی کل رقم (884 ارب روپے) کا تیرا گنا ہے۔ صرف سال 2025 میں ریاست کی تقریباً 30 لاکھ ایکڑ زمین کی اثاثہ بازیابی میں تاریخی بلندی دیکھنے میں آئی، جس کی تخمینی مالیت 60 کھرب سے زائد روپے ہے۔

عوام کے ساتھ ہونے والی ناانصافیوں کو دور کرنے پر خاص توجہ دی گئی ہے، جس میں عوام کو دھوکہ دینے (Cheating Public at large) کے مقدمات کو ترجیح دی گئی ہے، خاص طور پر نیو میٹرو سٹی گجر خان، غوری ٹاؤن، الحرم سٹی، اور دیگر جعلی ہاؤسنگ سکیموں کے متاثرین کو انکی لوٹی ہوئی رقوم بازیاب کر کے واپس دلائی گئی۔ موجودہ سال کے دوران، 70,162 متاثرہ افراد کو 164.9 ارب

کرپشن کے مقدمات کو مؤثر طریقے سے نمٹانے کیلئے آئی ٹی پر مبنی خودکار نظام پر کامیاب منتقلی

روپے کی کامیابی کے ساتھ بازیابی کر کے ازالہ فراہم کیا گیا ہے۔ صرف راولپنڈی میں، 41,135 شہریوں کو تقریباً 89 ارب روپے کا معاوضہ دیا گیا۔ اسی دوران، اسٹیٹ لائف انشورنس ایمپلائز کوآپریٹو ہاؤسنگ سوسائٹی اور ایڈن ہاؤسنگ سمیت عوام کو دھوکہ دینے کے مقدمات کی تحقیقات سے لاہور میں 74,858.17 ملین روپے کی بازیابی ہوئی۔ اسی طرح، کراچی اور ملتان میں بھی عوام کو دھوکہ دینے کے مقدمات کے بالترتیب 176 اور 172 متاثرین کو 648.68 ملین روپے اور 311.38 ملین روپے کا معاوضہ دیا گیا۔ زمین کی بازیابی اور منی لانڈرنگ کے خلاف کارروائی مالیاتی بازیابی کے علاوہ، غیر قانونی طور پر قبضے کی گئی ریاستی اور جنگلاتی زمین کی بازیابی بھی ایک سنگ میل ہے۔

شکایات کے فوری ازالے کے اقدام کیلئے تمام خطوں میں سہولت ڈیسک کا قیام

بلوچستان میں، تقریباً 10 لاکھ ایکڑ زمین جس کی مالیت 1373 ارب روپے ہے، واپس دلائی گئی، جبکہ سکھر کے جنگلات کے حلقے سے 16 لاکھ ایکڑ سے زائد زمین جس کی مالیت 3725 ارب روپے ہے، بازیاب کرائی گئی۔ ملتان اور لاہور میں بھی اہم بحالیاں ریکارڈ کی گئیں۔ ساتھ ہی ساتھ، نیب نے منی لانڈرنگ کا

چوری شدہ اثاثوں کا سراغ لگانے اور انہیں واپس حاصل کرنے کے لیے وسیع ترین الاقوامی تعاون

احتساب کرنے میں زبردست سختی کا مظاہرہ کیا ہے۔ رواں سال جنوری سے نومبر تک، بیورو نے منی لانڈرنگ کے 21 ہائی پروفائل مقدمات میں سخت کارروائی کی، جن میں تقریباً 118 ارب روپے کے غیر قانونی اثاثے شامل ہیں۔ ہر علاقائی بیورو اور نیب ہیڈ کوارٹر میں وقف شدہ اینٹی منی لانڈرنگ (AML) ٹیمیں قائم کی گئی ہیں۔

یہ کامیابیاں اجتماعی طور پر معاشی خوشحالی اور سرمایہ کاری کے لیے سازگار ماحول پیدا کرنے کا باعث بنی ہیں۔ نیب کرپشن کے خلاف زیرو ٹالرنس کے نظریے پر قائم و دائم ہے۔ نوجوانوں کو کل کا علمبردار اور تبدیلی کا سب سے طاقتور محرک تسلیم کرتے ہوئے، بیورو نے طلباء اور ابھرتے ہوئے پیشہ ور افراد میں شہری ذمہ داریوں کو پروان چڑھانے کے لیے جامع آگاہی کے اقدامات شروع کیے

مارچ 2023 سے دسمبر 2025 تک براہِ راست اور بالواسطہ وصولیاں 13 گنا اضافے کے ساتھ 11,440 ارب روپے

ہیں۔ امید ہے کہ نیب کا یہ جامع مگر اصلاح شدہ طریقہ کار، 2025 میں کرپشن سے پاک پاکستان کی طرف حاصل ہونے والے فوائد کی دائمی حیثیت کو یقینی بنائے گا، جہاں احتساب ایک مہم کے بجائے ایک قومی ثقافت بن جائے۔ تاہم، اس کوشش کے لیے شہریوں کے ہر طبقے کی حمایت کی ضرورت ہے جو قانون کی حکمرانی کی حمایت کرے اور پاکستان کو یقیناً خوشحالی اور دیانت کے مستقبل کی طرف رہنمائی کرے۔

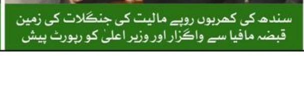

سندھ کی کھربوں روپے مالیت کی جنگلات کی زمین قبضہ مافیا سے واگزار اور وزیر اعلیٰ کو رپورٹ پیش

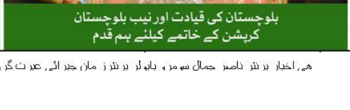

بلوچستان کی قیادت اور نیب بلوچستان کرپشن کے خاتمے کیلئے ہم قدم

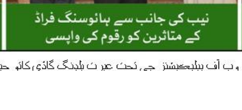

نیب کی جانب سے ہاؤسنگ فراڈ کے متاثرین کو رقوم کی واپسی

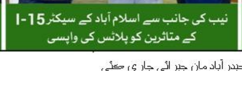

نیب کی جانب سے اسلام آباد کے سیکٹر I-15 کے متاثرین کو پلاٹس کی واپسی

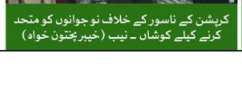

کرپشن کے ناسور کے خلاف نوجوانوں کو متحد کرنے کیلئے کوشاں - نیب (خیبر پختون خواہ)

هي اخبار پرنٽر ناصر جمال سومرو پبلشر پرنٽرز مان جيرائي عبرت گروپ آف پبليڪيشنز جي تحت عبرت بلڊنگ گاڏي کاتو حيدرآباد مان جيرائي جاري ڪئي